

אוניברסיטת תל אביב

התכנית לפסיכותרפיה

ידיעון שנה"ל תש"פ 2019/20

הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, מרכז אקדמי ללימודי המשך ברפואה

כתובת ומקום הלימודים:

התכנית לפסיכותרפיה, מרכז אקדמי ללימודי המשך ברפואה
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, אוניברסיטת ת"א,
ת"ד 39040 תל אביב 6997801.

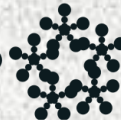
טלפונים: 03-6409902, 03-6406853

פקסימיליה: 03-6406387

smilshtein@tauex.tau.ac.il

אתר התכנית: <https://med.tau.ac.il/psychotherapy>

בית הספר ללימודי המשך ברפואה
 הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
 אוניברסיטת תל אביב

יו"ר הוועד המנהל:
ד"ר גיורא ירון

יו"ר חבר הנאמנים:
פרופ' יעקב פרנקל

* * *

רקטור:
פרופ' ירון עוז

נשיא:
פרופ' אריאל פורת

סגן רקטור:
פרופ' אייל זיסר

פרו-רקטור:
פרופ' דני לויתן

סגן נשיא:
פרופ' רענן ריין

סגן נשיא למחקר ופיתוח:
פרופ' יואב הניס

דקאן סטודנטים:
פרופ' יואב אריאל

סגן נשיא לפיתוח משאבים:
עמוס אלעד

* * *

מזכירה אקדמית:
מריאנה שדה

מנהל כללי:
מרדכי כהן

נציב קבילות סטודנטים:
פרופ' חנה איילון

ראש המרכז האקדמי
 ללימודי המשך ברפואה
פרופ' רוני טפר

דקאן הפקולטה לרפואה
פרופ' אהוד גרוסמן

רכזת המרכז האקדמי
 ללימודי המשך ברפואה
סימה הילה אליה

משנה מנהלי לדקאן
מיכל גלבוע

רכזת התכנית לפסיכותרפיה
ליאת מרציאנו

ראש התכנית
 לפסיכותרפיה
ד"ר מירב רוט

תוכן עניינים

6	<u>סגל התכנית. חברי הועדות</u>
8	<u>תכניות הלימודים</u>
תכנית הליבה בפסיכותרפיה פסיכואנליטית	
10	<u>מטרת הלימודים</u>
10	<u>תנאי רישום וקבלה</u>
11	<u>מסגרת הלימודים</u>
12	<u>רישום לקורסים</u>
13	<u>תנאי תשלום</u>
14	<u>הדרכה וסיכומה</u>
14	<u>קבלת תעודה</u>
16	<u>מבנה הלימודים</u>
1. קורסי חובה	
18	<u>שנה א'</u>
21	<u>שנה ב'</u>
22	<u>שנה ג'</u>
23	<u>מורים מלווים - טיוטורים</u>
23	<u>מפגשי כיתה באמצע ובסוף השנה</u>
23	<u>לוח שנת הלימודים 2019/20</u>
2. קורסי בחירה	
24	<u>קורסים בחירה סמסטרים א'+ב'</u>
28	<u>סדנאות חורף</u>
31	<u>סדנאות קיץ</u>
33	<u>מערכת שעות שנתית</u>

תוכן עניינים (המשך)

35	<u>לימודים מתקדמים</u>
36	<u>מסלולי התמחות</u>
38	<u>מצבים מנטאליים ראשוניים</u>
	<u>פסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי</u>
53	<u>הזרם העצמאי בפסיכואנליזה – פורצי דרכים</u>
	<u>פסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית</u>
87	<u>פסיכותרפיה פסיכואנליטית קליינאנית: תיאוריה ומעשה</u>
102	<u>פסיכותרפיה קבוצתית בגישה פסיכואנליטית</u>
104	<u>הנחיות לכתיבת עבודת גמר – מסלולים מתקדמים</u>
106	<u>סדנאות בחירה לתלמידי המסלולים</u>
108	<u>לוח מועדים ללימודים המתקדמים לשנת תש"פ ט</u>

126	<u>לימודי תואר שלישי (PhD)</u>
-----	---------------------------------------

קורסי העמקה

130	<u>פורם ביון - רעיונותיו של ביון ככר פורה למחשבות ורעיונות יצירתיים</u>
-----	---

מסגרת לימודים שנתית

131	<u>מפגשים – עקרונות וכלים פסיכודינמיים במפגש הטיפולי</u>
-----	--

נספחים

136-141	<u>הנחיות לכתיבת סיכום טיפול ועבודת גמר</u>
142-144	<u>רשימת המדריכים האישיים</u>
145-146	<u>רשימת המורים והמדריכים הקבוצתיים</u>
147-153	<u>כללי התנהגות אתית</u>

ועדת הוראה

ראש התכנית - ד"ר מירב רוט

רכזת התכנית – ליאת מרציאנו

ד"ר משה ברגשטיין	שלומית ידלין גדות
ד"ר חגי הררי	חגי מעוז
חנה וקשטיין	חגית צאן

ועדת קבלה

יו"ר: ד"ר חגי הררי

ברנע דורית	יופה ינקלביץ נאזה
ד"ר גביעון ירי	ד"ר לוי דני
ריבה גור	ד"ר חגי מעוז
ד"ר דורון עדיאל	שור נילי
חזן ניצה	שטרסבורג שרון
חסון כץ אורלי	

ועדת עבודות גמר וסיכומי טפול

יו"ר: ד"ר חגי מעוז

עירית בנקיר	נעמי מילר
יעל חזקיהו	אלברטו מסצ'יאני
ידידה טורקניץ'	ד"ר דורית קבילי
מיכל טפר	רינת רב-הון
ד"ר לוסיאן לאור	ארנה שור

יו"ר ועדת סיכומי טיפול – חגית צאן

ועדת אתיקה

יו"ר: ניצה חזן

שכטר מירה	אשר גליה
ד"ר שלמה מנדלוביץ	לימור דישון
ד"ר איתי שוב-עמי	אסתר הירשפלד

ועדה למתן הקלות בשכ"ל

ד"ר מירב רוט
ליאת מרציאנו

תכניות הלימודים*

בסוף שנות ה-60 התעורר בקרב הקהילה הפסיכותרפוטית בארץ צורך בהקמת מוסד לימודי, אשר יעניק הכשרה מקיפה תיאורטית ומעשית לאנשי בריאות הנפש, העוסקים בפסיכותרפיה.

החזון קרם עור וגידים בהשקעתם הרבה של פרופ' פרנץ בריל ז"ל מאוניברסיטת תל אביב, פרופ' אלברטה שליטא, אז יועצת לארגון הבריאות הבינלאומית ופרופסור לפסיכיאטריה באוניברסיטת קולומביה, פרופ' לאון גרינברג, שחי באותו זמן בארגנטינה ופרופ' אדי רוזנברג ז"ל מאוניברסיטת תל אביב. עזרתם התבטאה לא רק בהקמת החוג, אלא במעורבות רבה ותמיכה בהתפתחות החוג לשלב של עצמאות מחשבתית וארגונית.

החוג לפסיכותרפיה נוסד בשנת 1971 ובסתיו של אותה שנה מחזור ראשון של 20 תלמידים החל ללמוד, כאשר פרופ' בריל היה ראש החוג ופרופ' שליטא יו"ר ועדת הוראה.

במהלך השנים עמדו בראש התוכנית: פרופ' פרנץ בריל, פרופ' אדי רוזנברג, פרופ' אבנר אליצור, ד"ר מקס שטרן, ד"ר רינה קרטש, ד"ר רינה לזר, ד"ר מישל גרנק וד"ר שלמה מנדלוביץ.

כיום, מהווה התכנית לפסיכותרפיה את מסגרת הלימודים הרחבה והותיקה ביותר בארץ. התכנית משלבת לימודי ליבה ולימודים מתקדמים, ומקפידה על העמקה רבה, מחד, ועל עדכנות וחדשנות מאידך. על מנת ליצור חוויית למידה מעמיקה ומגוונת בזמנית, הלימודים משלבים קורסי חובה, העוסקים בתיאוריות הקנוניות בפסיכואנליזה ובסוגיות העומדות בתשתיתה, וקורסי בחירה, המאפשרים לכול תלמיד להעמיק בנושאים החשובים לו וקרובים לליבו במיוחד. החיבור בין לימודים תיאורטיים מקיפים, סמינרי הדרכה קבוצתית והדרכה אישית, כמו גם מסלולי ההמשך השונים המוצעים לבוגרי התכנית, מיועדים ליצור חוויית למידה מיטבית, עשירה, המשכית ומרתקת.

הלימודים בתכנית לפסיכותרפיה מתקיימים במסגרות הבאות:*

- א. תכנית הליבה בפסיכותרפיה פסיכואנליטית**
תכנית זו מקנה לבוגרים תעודה בפסיכותרפיה מטעם אוניברסיטת תל-אביב
- ב. לימודים מתקדמים / מסלולים**
התוכניות השונות בלימודים המתקדמים מיועדות לבוגרים של תכניות יסוד בפסיכותרפיה, לחברי סגל ולאנשי מקצוע בכירים.
הלימודים במסלולי ההתמחות מקנים לבוגרים תעודה מטעם אוניברסיטת תל-אביב.
- ג. מסגרת לימודים שנתית מפגשים - עקרונות וכלים פסיכודינמיים במפגש הטיפול**
- ד. פורום ביון – רעיונותיו של ביון ככר פורה למחשבות ורעיונות יצירתיים.**
- ה. לימודים לתואר שלישי בשיתוף המדרשה לתארים מתקדמים**

* יתכנו שינויים בתכניות הלימודים
פתיחת מסלול לימודים/שנת לימודים במסלול, כמו גם פתיחת קורס, מותנית במספר הנרשמים למסלול/שנה/קורס.

תכנית הליבה בפסיכותרפיה פסיכואנליטית **מרכזת ההוראה: חנה וקשטיין**

מטרת הלימודים

מטרת הלימודים היא להקנות לפסיכיאטרים, לפסיכולוגים ולעובדים סוציאליים קליניים ידע מעמיק ומקיף בפסיכותרפיה פסיכואנליטית. תכנית הלימודים משלבת בין קורסי חובה, המעניקים ידע מקיף ותשתיתי בתיאוריות הקנוניות בפסיכואנליזה, קורסי בחירה המקיפים מגוון רחב של נושאים ומאפשרים לכל תלמיד להעמיק בתחומים הקרובים לליבו. הלימודים שמים דגש הן על רמת למידה גבוהה ביותר ומגוונת, הן על חיבור תמידי לעבודה הקלינית היומיומית והן – אולי חשוב מכל – על בניית תשתית הידע באופן שזכה כך שכל תלמיד ותלמיד יוכלו לפתח, לגבש וליצור מתוכה את העמדות, האמונות והקולות הטיפוליים הייחודיים שלהם.

תנאי רישום וקבלה

רשאים להירשם:

רופאים בעלי תואר מומחה בפסיכיאטריה או מתמחים בפסיכיאטריה לאחר לפחות שנתיים של התמחות ושנתיים בקורס לפסיכותרפיה במסגרת לימודי המשך ברפואה. נדרש ניסיון מקצועי בפסיכותרפיה באוריינטציה דינאמית במשך שנה אחת לפחות עם לפחות שני מטופלים.

פסיכולוגים קליניים או פסיכולוגים בעלי תואר שני בפסיכולוגיה במסלול הקליני, הנמצאים בעת ההרשמה לפחות שנתיים בהתמחות בפסיכולוגיה קלינית במוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית.

עובדים סוציאליים בעלי תואר שני בעבודה סוציאלית, לאחר שלוש שנות ניסיון בפסיכותרפיה בהיקף של 1/2 משרה לפחות לאחר סיום לימודיהם, במוסדות מוכרים להתמחות בפסיכיאטריה או בפסיכולוגיה קלינית.

פסיכולוגים שיקומיים, חינוכיים, רפואיים והתפתחותיים לאחר סיום התמחות, אשר במהלך עבודתם ערכו לפחות שלושה טיפולים ארוכי טווח (מעל שנה) באוריינטציה פסיכודינמית, שניים מהם תחת הדרכה של פסיכולוג קליני מדריך העובד בגישה פסיכודינמית.

מכל מועמד נדרש ניסיון מקצועי בפסיכותרפיה באוריינטציה דינאמית. על כל מועמד להיות לאחר התנסות כמטופל בפסיכותרפיה באוריינטציה דינאמית של לפחות שנה במועד ההרשמה.

הלימודים בתכנית מחייבים קיום של פסיכותרפיות בגישה פסיכודינאמית לכל אורך תקופת הלימודים.

מסגרת הלימודים

תכנית הלימודים מתוכננת לשלוש שנים, בהן נדרש מהלומד:

1. 24 יחידות לימוד סמסטריאליות הכוללות: 10 שיעורי חובה, 8 שיעורי בחירה (הכוללים קורסים סמסטריאליים וסדנאות מרוכזות) ו-6 סמינרים קליניים.
 2. שתי פסיכותרפיות (לפחות) בכל שנת לימוד.
 3. **הדרכה אישית בכל שנת לימוד** (כלולה בשכר הלימוד).
 4. בסוף שנות לימוד א' וב' נדרשת עבודת סיכום טיפול (ראה עמ' 148).
 5. השתתפות במפגשי הכיתה עם הטיטור באמצע ובסוף השנה.
 6. הגשת עבודת גמר עם סיום הלימודים. לאחר מפגש המשוב, יהא/תהא התלמיד/ה זכאי/ת לתעודה בפסיכותרפיה מטעם אוניברסיטת תל אביב.
- הלימודים מתקיימים בימי שני אחר הצהריים בין 15:00-20:30. שיעורי הבחירה נלמדים בשנים ב' ו-ג' בלבד.

בחופשה בין הסמסטרים ובתחילת חופשת הקיץ תתקיימה סדנאות מרוכזות, המהוות חלק בלתי נפרד משיעורי הבחירה הנדרשים.

במהלך 3 שנות הלימוד ישתתפו התלמידים ב-6 סדנאות מרוכזות:
שנה א' – 2 סדנאות חובה – סדנת אתיקה המתקיימת בסוף סמסטר א' והמזכה בנקודה, וסדנא מרוכזת בפסיכותרפיה המתקיימת בסמסטר קיץ והמזכה בנקודה.
שנים ב' ו-ג' – 2 סדנאות בחירה בכל שנה המזכות בנקודה כל סדנא.

נדרשת נוכחות ב- 80% לפחות מהשיעורים בכל קורסי החובה והבחירה והסדנאות.
כמו כן **נדרשת קריאה של כל המאמרים** המומלצים על ידי המורים.

במהלך השנה יתקיימו כנסים, ימי עיון והרצאות לסגל, לבוגרים ולתלמידי התכנית.
פעילויות אלה הן חלק אינטגרלי של הלימודים בתכנית.

במידה ותלמיד נאלץ להפחית בעומס לימודיו בשנת לימודים מסוימת, עליו להשתתף, על פי סדר העדיפויות המצוין, ב: הדרכה קבוצתית ואישית; קורסי חובה; קורסי בחירה. לימודים חלקיים דורשים אישור מוקדם של מזכירות התכנית.

במידה ותלמיד בתוכנית הנמצא בשלבי ההתמחות (התמחות בפסיכולוגיה קלינית או בפסיכיאטריה) מתכנן להפסיק (באופן זמני או לצמיתות) את התמחותו, עליו להודיע על כך למזכירות התוכנית כשלושה חודשים טרם הפסקת ההתמחות. במקרה של הפסקת ההתמחות, תידון בועדת ההוראה שאלת המשך לימודיו של התלמיד. עם שובו של התלמיד להתמחות (תוך שלוש שנים לכל היותר ממועד הפסקת התמחותו), יוכל להמשיך לימודיו בתכנית לפסיכותרפיה.

רישום לקורסים ולסדנאות בחירה*

רישום לקורסים ולסדנאות בחירה יתקיים בתחילת חודש אוגוסט. תלמידי שנה ב' ו-ג' צריכים לדאוג לשלם את שכר הלימוד לשנה"ל הבאה עד לתאריך הרישום (הודעה על התאריך תתקבל עם סיום שנת הלימודים), וכן לוודא שהמדריך שלהם שלח אישור על הגשת עבודת סוף השנה משנה"ל הקודמת. התלמידים יקבלו במייל את רשימת קורסי הבחירה כשבוע לפני מועד הרישום ויתבקשו לדרג שלושה קורסי בחירה מועדפים בכל סמסטר. השיבוץ בקורסים יתבצע על ידי המשרד, כאשר תינתן עדיפות לתלמידי שנה ג', אך יעשה מאמץ לשבץ את כל התלמידים באחד הקורסים שסומנו בעדיפות גבוהה. הודעה על השיבוץ לקורסי הבחירה תתקבל כמה ימים לאחר מועד הרישום.

יש לוודא הסדרת תשלום שכר הלימוד והגשת אישור על עבודת סיכום טיפול לפני מועד הרישום לקורסים!

לאחר הרשמה לקורסי בחירה וסדנאות, אין אפשרות לעבור לקורס ו/או סדנא אחרים.

ההרשמה להמשך הלימודים מותנית במילוי כל דרישות התכנית.

***פתיחת קורסי הבחירה והסדנאות מותנית במספר מינימום של נרשמים.**

תנאי תשלום*

א. שכר הלימוד אשר כולל את 24 הנקודות הנדרשות, ואת ההדרכה האישית (שבועית) הוא כדלהלן:

מחזור 2019/20	100% שכ"ל	16,000 ₪
מחזור 2018/19	100% שכ"ל	15,000 ₪
מחזור 2017/18	100% שכ"ל	15,000 ₪

ב. תלמידים שלא משלימים את 24 הנקודות הנדרשות בשלוש שנים ומפצלים לימודיהם עד ארבע שנות לימוד, יחויבו לפי:

שנה ד' 25% שכ"ל 3,750 ₪.

ג. תלמידים, המגישים התחייבות לתשלום שכ"ל ממקום העבודה, מתבקשים להשלים את ההפרש בין התחייבות מקום העבודה לבין שכר הלימוד **ולשלוח את ההתחייבות עם התשלום לשכר הלימוד**.

ד. המשך ההדרכה האישית בסמסטר קיץ (לבחירה) מותנה בתשלום נוסף של 1000 ₪ עבור 5 פגישות (ניתן להוסיף 5 פגישות נוספות בעלות דומה).

ה. הגשת עבודת גמר במועד מאוחר יותר מתום שנת הלימודים הרביעית, כרוכה בתשלום של 2,000 ₪.

התשלום הינו עבור כל שנה"ל ויש להסדירו לפני קבלת מערכת השעות. ניתן לשלם באשראי עד 10 תשלומים ובהמחאות עד 8 תשלומים לפקודת אוניברסיטת תל אביב.

במקרים חריגים, קיימת אפשרות להקלה בשכ"ל. ניתן לפנות למזכירות לקבלת טופס בקשה לקבלת הקלות בתשלומי שכר הלימוד. את הבקשה המנומקת (בצירוף 3 תלושי משכורת אחרונים) יש להגיש למזכירות התכנית עד התאריך **30.11.19**.
לא ניתן יהיה לדון בבקשות אשר תוגשנה לאחר תאריך זה.

1. מועמד שהתקבל לתכנית ושילם 1000 ₪ מקדמה על חשבון שכ"ל לשריון מקומו לשנה א' והודיע על ביטול לימודיו טרם פתיחת שנה"ל, המקדמה בסך 1000 ₪ לא תוחזר.

2. תלמיד, אשר שילם שכ"ל שנתי כנדרש והודיע על הפסקת לימודיו עד שישה שבועות מפתיחת שנת הלימודים, יוכל לקבל החזר שכ"ל, למעט 50% משכ"ל של סמסטר א'.

*לאחר תהליך הקבלה, הסדרת תשלום היא תנאי להצטרפות כתלמיד/ה בתכנית.

הדרכה וסיכומה (חגית צאן – מרכזת הדרכה)

כל תלמיד ישתתף בסמינר קליני באותו הרכב קבוצתי במשך שלוש שנים ובמהלכן יקבל גם הדרכה אישית שבועית. ההדרכה האישית תחל עם פתיחת שנה"ל ותסתיים עם סיומה כולל חופשת סמסטר חורף (נדרשת נוכחות של 80% לפחות מפגישות ההדרכה). קיימת אפשרות להמשיך את ההדרכה האישית בסמסטר קיץ בהסכמה הדדית של המדריך והמודרך ובתוספת תשלום לתכנית. עלות 5 פגישות הדרכה בקיץ הינו 1000 ₪.

המדריך האישי ייקבע עד לתחילת שנת הלימודים ובכל שנה יתואם מדריך חדש. במידה והתלמיד יבחר ויבקש להמשיך שנה נוספת עם המדריך, בתיאום ובהסכמה של שניהם, תהיה אפשרות להמשיך הדרכה אישית במשך שנתיים.

בסיום שנים א'- ב' יש להגיש סיכום טיפול שיימסר למדריך האישי לכל המאוחר עד תום שנת הלימודים. הגשת הסיכום תהווה תנאי להרשמה לשנת הלימודים הבאה (הנחיות לכתיבת סיכום בעמ' 148).

בסיום שנה ג' יש להגיש הצעה לעבודת גמר ועם סיום הלימודים יש להגיש עבודת גמר (הנחיות לכתיבת עבודת הגמר בעמ' 149).

קבלת תעודה* (ד"ר חגי מעוז - יו"ר ועדת עבודות גמר)

בסיום הלימודים על התלמיד/ה להגיש עבודת גמר בהתאם להנחיות (ראה עמ' 149). את ההצעה לעבודת הגמר יש להגיש עד לתחילת שנת הלימודים העוקבת, ואת העבודה עצמה עד לחודש אפריל של שנה זו.

הגשת העבודה עד למועדים אלו אינה כרוכה בתשלום.

הגשת עבודת גמר לאחר מועד זה ועד ל- 7 שנים מיום תחילת הלימודים, כרוכה בתשלום של 2,000 ₪.

תלמיד/ה, אשר סיים/ה את כל חובותיו/ה לתכנית, מסר/ה את עבודתו/ה בהדפסה סופית כנדרש בשני עותקים והשתתף במפגש המשלב זכאית לתעודה.

שנת הלימודים התש"פ תפתח ביום א' 27/10/2019.

מבנה הלימודים

מרכזת הוראה: חנה וקשטיין

- א. קורסים תיאורטיים וקליניים (חובה ובחירה)**
ב. קורסים קליניים (חובה)

א. קורסים תיאורטיים וקליניים

התכנית כוללת 14 יחידות לימוד בקורסי חובה תיאורטיים וקליניים. שיעורי החובה כוללים קורסים סמסטריאליים ייחודיים לכל שנתון, בנוסף תתקיים סדנת סיום שנה לתלמידי שנים א' ו-ב' וסדנת "סיום ופרידות" לתלמידי שנה ג' (ביום האחרון ללימודים).

כמו כן, התכנית כוללת 10 יחידות לימוד בקורסי בחירה, כולל סדנאות מרוכזות בחופשת הסמסטר ו/או בסוף שנה"ל. בין קורסי הבחירה מוצע מגוון נושאים למטפלים בילדים ונוער.

קורסי חובה וסדנאות חובה:

שנה א':	המסע הפסיכואנליטי: מפרויד להתייחסותית	סמסטר א'	ד"ר בעז שלגי
	אבני דרך בפסיכואנליזה פרוידיאנית	סמסטר א'	ד"ר שלומית ידלין גדות
	סדנת אתיקה	סדנת חורף	צוות ועדת אתיקה
	החשיבה של מ. קליין	סמסטר ב'	ד"ר מירב רוט
	המעשה הטיפולי: מושגי מפתח בפסיכותרפיה פסיכואנליטית.	סמסטר ב'	ד"ר אפרת זיו
	פסיכותרפיה מהי?	סדנת קיץ	רות זכרין, מיכל טפר,
	מפגשי כיתה	מחכת	שרון שטרסבורג
		בתום כל	ד"ר חגי מעוז וחבר
		סמסטר	ועדת הוראה נוסף
שנה ב':	קריאה בכתבי ד. ויניקוט	סמסטר א'	חמוטל רז שילוח
	פסיכולוגיית העצמי מייסודו של היינץ קוהוט-היבטים תיאורטיים וקליניים	סמסטר ב'	אסתי דינור
	מפגשי כיתה	בתום כל	ד"ר חגי הררי וחבר
		סמסטר	ועדת הוראה נוסף
שנה ג':	מושגי יסוד בחשיבה התייחסותית	סמסטר א'	ד"ר מומי ביינארט
	השימוש במטפל – דיאלוג בין גישות	סמסטר ב'	חנה וקשטיין
	מפגשי כיתה	בתום כל	ד"ר משה ברגשטיין
		סמסטר	וחבר ועדת הוראה נוסף

קורסי בחירה וסדנאות

חשיבה וחלימה במחשבתו של ביון	סמסטר א'	ד"ר משה ברגשטיין
היבטים חדשים והיבטים חזרתיים בטרנספרנס; תרומתה של פסיכולוגיית העצמי	סמסטר א'	רינת רב הון
הפרעות אישיות-קיפאון מול תנועה	סמסטר א'	ד"ר חגי הררי
סירלס ובאלינט: מסע לאזור השבר	סמסטר א'	ד"ר אילן אמיר
מגדר ומיניות במרחב הפסיכואנליטי	סדנת חורף	ד"ר לוסיאן לאור
ממשיכה של מלאני קליין - מושגים עכשוויים ויישומם בקליניקה	סדנת חורף	הוגו גולדיוק
שלישיים אנליטיים במפגש עם כתיבתו של Thomas Ogden	סדנת חורף	אנקה דיטרוי
על סיומי טיפול	סדנת חורף	עדית ניר
האמת והשקר שמספרת הפרברסיה	סדנת חורף	מרגי קפלינסקי
פסיכותרפיה פסיכואנליטית של הילד	סדנת חורף	צ'לה בניה
מיניות ילדית	סמסטר ב'	יואל מילר
ויניקוט הקליני: רגרסיה, "פחד מהתמוטטות" ומטפל עם מטופל בחוויית הטיפול	סמסטר ב'	עפרה אשל
הטראומה הנפשית כזיכרון ללא מילים - תיאוריה וטיפול	סמסטר ב'	ד"ר דניאל לוי
חרדות ראשוניות	סמסטר ב'	אלינה שלקס
טיפול באמצעות מנטליזציה	סדנת קיץ	ד"ר אילן דיאמנט ד"ר יואב ברושי
הלא מודע כאן שם ובכל מקום	סדנת קיץ	ניצה חזן
מי מפחד/מסתקרן מטיפול קבוצתי	סדנת קיץ	חגית צאן וסמדר אשוח
מעבדת reverie	סדנת קיץ	אביטל סימן טוב אראל
הגוף בטיפול הנפשי	סדנת קיץ	נילי שור

ב. הדרכה קבוצתית חובה לכל השנים*

שנה א'	שנה ב'	שנה ג'
בטו מסצ'יאני	יפה פרץ צדוק	דפנה ערן
ד"ר חגי מעוז	נאוה יופה	אלונה תימור
ריבה גור	אורנה אלביק	דורית ברנע
מרגי קפלינסקי	חנה וקשטיין	חגית צאן

פירוט הקורסים **מרכזת הוראה: חנה וקשטיין**

קורסי חובה שנה א'

סמסטר א'

המפה הפסיכואנליטית: מפרויד להתייחסויות – ד"ר בעז שלגי

מטרת הקורס הינה לחקור את התפתחות החשיבה הפסיכואנליטית מפרויד ועד ימינו. הקורס יבחן את התפתחות התיאוריה הפסיכואנליטית, ואת הנחות היסוד המטא-תיאורטיות ואף הפילוסופיות שעמדו בבסיסה, דרך התבוננות בשלוש שאלות-על מרכזיות: מהי המוטיבציה העיקרית של נפש האדם (תורת האישיות); מה עשוי להשתבש בתהליך התפתחותה ומימושה של מוטיבציה זו, ומדוע (פסיכופתולוגיה); כיצד ניתן להתמודד עם שיבוש זה, וכנגזרת מכך, מהו תפקידו של המטפל בתהליך התמודדות זה (פסיכותרפיה). ההתבוננות בשאלות אלה תיעשה מתוך תנועה בין המודלים העיקריים שהציגה הפסיכואנליזה: מודל הדחף, מודל קשר ויחסי-אובייקט, מודל מבנה החוויה, מודל יצירת המשמעות, ומודל התנועה בין חוויות עצמי והדיסוציאציה ביניהן. כפי שינסה הקורס להראות, מודלים אלה, שמחד מחליפים זה את זה לאורך התפתחות הפסיכואנליזה ומאידך שזורים עמוק זה בזה, מציעים תשובות שונות לשאלות אלה, תשובות אשר יוצרות את התיאוריה הפסיכואנליטית ואת המודל הטיפולי הנגזר מהן.

סמסטר א' יום שני, בין השעות 15:00-16:30

אבני דרך בפסיכואנליזה פרוידיאנית – ד"ר שלומית ידלין גדות

בקורס נעקוב אחר התפתחות החשיבה הפרוידיאנית אודות נפש האדם ונתרכז בכמה נקודות מפנה דרמטיות במהלכה. נסקור את שלושת הנוסחים של מודל הדחף הפרוידיאני: הקתרטי, הטופוגראפי, והסטרוקטוראלי ונבחן את השלכותיהם הקליניות-יישומיות השונות. נתחקה אחר עלייתה ונפילתה של תיאוריית הפיתוי, ניסוח תיאוריית המיניות הילדית והתסביך האדיפאלי. נציג את מושג הדחף ואת המעבר מהדואליות הדחפית הראשונה לשנייה, ונחשוב על דחף המוות בביטוייו הקליניים ובהקשר לפסימיות של פרויד בערוב חייו. במהלך הקריאה והלמידה נבחן ונאיר את הרלוונטיות של החשיבה הפרוידיאנית לקליניקה בת-זמננו.

סמסטר א' יום שני, בין השעות 19:00-20:30

סמסטר ב'

המעשה הטיפולי: מושגי מפתח בפסיכותרפיה פסיכואנליטית – ד"ר אפרת

זיו

תיאור הקורס יפורסם בקרוב.

סמסטר ב' יום שני, בין השעות 15:00-16:30

החשיבה של מלאני קליין – ד"ר מירב רוט

מטרת הקורס היא לערוך הכרות מקרוב עם מושגים מרכזיים בתיאוריה ובטכניקה הקלייניאנית, כגון: חרדה-מרכזית, פנטסיה לא-מודעת, עמדות, הזדהות השלכתית, צרות עין, תיקון, העברה כסיטואציה טוטאלית ועוד. נקרא קובץ ממאמרי המפתח של קליין עצמה, תוך התייחסות לאופן בו התפתחה החשיבה הקלייניאנית בהמשך, מתוך אבני היסוד שהציבה. במהלך העיסוק בחומר התיאורטי, ננסה להתבונן ביחד בשעות קליניות שיביאו המשתתפים, בכל פעם מתוך הזווית המודגשת באותו מאמר/שיעור, על מנת לנסות להפוך את המושגים מושא למשחק, עיבוד ושימוש קליני.

סמסטר ב' יום שני, בין השעות 19:00-20:30

סדנת חובה סמסטר חורף

דילמות אתיות בהכשרת מטפלים - צוות ועדת האתיקה

מטרת המפגש היא לחשוב עם תלמידים ועם מנחים מועדת האתיקה של התכנית על מספר דילמות אתיות, מתוך מכלול הדילמות שעולות בתהליך הכשרת מטפלים. המפגש יפתח בהרצאת מבוא, בהמשך יודגמו דילמות תוך דיון בהן במשותף עם התלמידים, ולבסוף נתחלק לקבוצות ונדון בבעיות אתיות המעסיקות את התלמידים בעבודתם ובלימודיהם. לפני המפגש המשתתפים מתבקשים לקרוא:

1. הקוד האתי של התכנית לפסיכותרפיה.
 2. ויצטום א., מרגולין י. (2002). תיאורי מקרה לשמירת הסודיות והפרטיות של מטופלים. שיחות. כ' ט"ז.
 3. רובין ש. (1998). איזון בהדרכה בפסיכותרפיה: מחויבות למטפל ומחויבות למטופל. שיחות. כ' י"ב.
- מנחים: ד"ר עדיאל דורון, לימור דישון, אסתר הירשפלד, ניצה חזן, ד"ר שלמה מנדלוביץ, ד"ר איתי שוב-עמי, אילנה שנבל.

סדנא מרוכזת, יום שני 10/02/2020 בין השעות 15:00-20:00

סדנת חובה סמסטר קיץ

פסיכותרפיה מהי? – רות זכרין, מיכל טפר, שרון שטרסבורג

הסדנא הינה במסגרת שיעורי החובה לתלמידי שנה א'. התלמידים יתפצלו לשלוש קבוצות למידה ויתבקשו לקרוא ולהכין דוגמאות קליניות. הסדנא עוסקת בשאלת מהותה של "נוכחות טיפולית", בה נתבונן באופניות נוכחות המטפל אל מול תפיסות שונות של צרכי המטופל במרחב שבין פירוש להחזקה. נעלה שאלות לגבי הצורך ב"משהו יותר או אחר מפירוש" כאשר המילים והסימבוליות שלהן קורסות. ננסה לתהות יחד ב"נוכחות טיפולית" מהי, דרך מחשבה על מהות מבנה המסגרת הטיפולית, התחלה וסוף טיפול, ומשמעות הקשר הטיפולי.

סדנת חובה קיץ יום שני 29/06/20+06/07/20, בין השעות 09:00-17:00

קורסי חובה שנה ב'

קריאה בכתבי ויניקוט – ממי שלוש

במהלך הקורס נדון ברעיונות המרכזיים בעבודתו של ויניקוט, שחוללו שינוי פרדיגמטי בתיאוריה ובטיפול הפסיכואנליטי.

נעקוב אחר קו ההתפתחות ששרטט דרך ההתמקדות באינטראקציה אם-תינוק כדגם לטיפול הפסיכואנליטי. נלמד על תחנות ההתפתחות שהציע משלב התלות המוחלטת, דרך תופעות המעבר ואובייקט המעבר ועד לשימוש באובייקט, כאבני דרך המכוננות את היחס של האדם אל המציאות.

נכיר את ההמשגה של ויניקוט לאופנות המשחק ככלי טיפולי יצירתי ונבחן את מורכבות התנאים ההופכים את האדם לאמיתי, חי ויצירתי, ואת חייו לבעלי ערך. במקביל, נלמד על ההפרעות והשברים בנפש המובילים לעיוות בהתפתחות העצמי ולגיבוש הגנתי של 'עצמי מזויף'.

לאורך הקורס נקשר את מושגיו התיאורטיים של ויניקוט אל הקליניקה ולטיפול, ונדון בחידושים שיצר ביחסים שבין מטפל למטופל ובסיטואציה הפסיכואנליטית.

סמסטר א', יום שני, 15:00-16:30

הכרות עם היינץ קוהוט ופסיכולוגיית העצמי; השקפת העולם ותפיסת העמדה הטיפולית – אסתי דינור

מה טבענו ולאן אנחנו הולכים? מה מאפשר ומה עוצר, מה פותח ומה סוגר? בקורס זה נצלול לתוך החשיבה של היינץ קוהוט ופסיכולוגיית העצמי על אודות העצמי ומהותו, כמו גם בדבר המצע האמפתי החוקר והיוצר ההכרחי לכינונו.

נכיר נוכחויות זולתעצמי המתניעות העברות זולתעצמי, ואת האופן שבו אלה מאפשרות את תנועת הנפש לקראת מימושה המבני, צמיחת עצמיותה והתרחבותה אל עבר התמרתיות. יחד עם זאת, נעקוב אחר האופן שבו העדר של מטריצה אמפתית נוכחת גורם לקשיים בגיבוש חוויית העצמי או להתפרקותו.

מתוך אלה, נעקוב אחר התבוננותה של פסיכולוגיית העצמי על תוקפנות, מיניות, הגנתיות, זעם נרקיסיסטי ופיצול אנכי.

סמסטר ב', יום שני, 15:00-16:30

קורסי חובה שנה ג'

מושגי יסוד בחשיבה התייחסותית – ד"ר מומי ביינארט

מטרת הקורס היא להכיר את מושגי היסוד והישומים הקליניים של הגישה ההתייחסותית. בקורס יוצג הרקע להתפתחות הגישה ההתייחסותית כתיאוריה ביקורתית, והאופן בו הביאה הביקורת לקריאה מחודשת של מושגי יסוד בחשיבה האנליטית. יוצגו רעיונות מרכזיים כמו "פסיכולוגיה של שני אנשים", השדה האינטרסובייקטיבי, השפעה והשפעה הדדית בטיפול, טכניקה בגישה התייחסותית ועוד. נעסוק בתפיסת הלא מודע בגישה ההתייחסותית ובתפקיד החשוב שיש לדיסוציאציה ואנקטמנט בפיענוח האזורים הלא מנוסחים של הנפש.

בקורס נקרא מכתביהם של לו ארון, ג'סיקה בנג'מין, ג'ודי דיוויס, ארין הופמן, סטיבן מיטשל.

סמסטר א', ימי שני, 15:00-16:30

השימוש במטפל - דיאלוג בין גישות חנה וקשטיין

השאלה "מה עובד בטיפול" (ומה לא) עומדת במרכז השיח המקצועי שלנו כמו גם במוקד ויכוחנו הנסערים לעיתים. הקורס ידון בדיאלוג בין הגישות מנקודת מבט תיאורטית-קלינית של "השימוש במטפל" (בהשראת ויניקוט אך בהגדרה רחבה יותר), והתמקמותו במרחב הטיפולי כ"אובייקט" ו/או כ"סובייקט" של טרנספורמציה. המודלים השונים – מודל הדחף הפרוידיאני, מודל יחסי האובייקט הקליינאני, פסיכולוגיית העצמי של ויניקוט ולהבדיל של קוהוט והגישה ההתייחסותית – יוצגו במהלך הסמסטר על ידי אנשי מקצוע המזוהים עמם. הדיון בסוגיית השימוש במטפל ובטיפול יערך מנקודת מבטם האישית והתיאורטית, בהתבסס על ניתוח חומר קליני שיובא על ידי משתתפי הקורס (מורים ותלמידים).

סמסטר ב' ימי שני, 15:00-16:30

מורים מלווים - טיטורים

חברי ועדת ההוראה מלווים כל שנתון לאורך שלוש שנות הלימודים כל תלמיד/ה יכול/ה ליזום פגישה עם המורה המלווה (הטיטור) של השנתון, לפי הצורך.

מפגשי התהוות באמצע ובסוף השנה

פעמיים בשנה, שבוע לאחר סיום הסמסטר הראשון ושבוע לאחר סיום שנת הלימודים, יערכו מפגשים בני שלוש שעות של כל שנתון עם הטיטור שלו וחבר ועדת ההוראה נוסף.

מפגשים אלו מהווים הזדמנות להתבוננות בתהליך ההתהוות כמטפלים במסגרת הלימודים בתכנית, כיחידים וכקבוצה.

מועדי המפגשים:

מפגש אמצע השנה: יום שני, 03/02/20 בין השעות: 17:00-20:00

מפגש סוף השנה: יום שני, 22/06/20 בין השעות: 17:00-20:00

הטיטורים הם:

שנה א': ד"ר חגי מעוז

שנה ב': ד"ר חגי הררי

שנה ג': ד"ר משה ברגשטיין

[לוח לשנת הלימודים תש"פ 2019/20](#)

קורסי בחירה שנים ב' ו-ג'

סמסטר א'

סירלס ובאלינט: מסע לאזור השבר הבסיסי - ד"ר אילן אמיר

השבר הבסיסי הינו שבר שנוצר בחיבור הראשוני בין התינוק לבין אימו, המטביע את חותמו בנפשו של האדם. שבר זה יבוא לידי ביטוי בהמשך חייו של האדם במגוון רחב של פתולוגיות נפשיות. גם מיכאל באלינט וגם הרולד סירלס טוענים שעל מנת לטפל בפסיכותרפיה פסיכואנליטית במטופלים שמאחורי סיבת פנייתם לטיפול עומד קיומו של שבר בסיסי, יש לאפשר קיומו של תהליך גרגריבי משמעותי, וזאת על מנת להגיע לאזור השבר הבסיסי ולאחר מכן לצאת ממנו באופן חדש וטוב יותר. מסע טיפולי שכזה דורש מהמטפל להתייבץ בטיפול עם עמדה טיפולית מיוחדת. המאפיינים הקליניים של אזור השבר הבסיסי והעמדה הטיפולית הנדרשת על מנת להגיע אליו הם הנושאים שנתמקד בהם במהלך הקורס. גישתם של מיכאל באלינט והרולד סירלס לגבי סוגיות אלה דומה, אך גם שונה. באלינט מתכנס לעבר יחסי-אובייקט ראשוניים, בהם האינטראקציה עם מטפל והמסגרת הטיפולית מהווים סביבה ראשונית לא-אובייקטלית (כמו אויר, מים, אדמה), ומספקים נוכחות ראשונית הכרחית ומיטיבה; בעוד סירלס, נע לכוון התחברות עמוקה של מטפל ומטופל, המצליחים להגיע דרך קשר סימביוטי אמביוולנטי (תלות מערערת) לקשר סימביוטי פרה-אמביוולנטי (תלות מיטיבה).

ההשוואה בין הדומה והשונה בשתי הגישות מרחיבה ומחדדת את המבט על אזור השבר הבסיסי ומספקת למטפלים הכרות ראשונית עם הגישה הטיפולית הנדרשת על מנת לעבור את המסע הזה בהצלחה.

חשיבה וחלימה במחשבתו של ביון כההליכי יסוד בהתפתחות הנפש - ד"ר משה ברגשטיין

הקורס יעסוק בתהליכי חשיבה וחלימה כההליכים הבונים את הנפש ומקיימים את החיים הנפשיים, כפי שאלו מתבטאים בחשיבתו של ביון. תיבחן חשיבתו התיאורטית והקלינית של ביון אודות תהליכים אלה, דרך סקירת מושגי יסוד בכתביו כגון פונקציית α , חלימת ערות, מחסום מגע, מיכל-מוכל, $PS \leftrightarrow D$, הרשת, O, והאופן בו אלה מסייעים לחשוב על מנגנוני החשיבה והחלימה, במצבים פסיכויים ולא-פסיכויים. מושגים אלו ואחרים יילמדו תוך קריאה משותפת בכתביו של ביון. יודגש השימוש הקליני ברעיונות אלו בעזרת ויניטות שיובאו על ידי המשתתפים.

הפרעות אישיות - קיפאון מול תנועה - ד"ר חגי הררי

מטרת הקורס הינה לבחון את הפרעות האישיות הקשות בהיבט הדינמי. הפרעות האישיות הינן פנומנים קליניים, הבאים לתאר 'מבנה קבוע', 'ארגון' של הנפש כדרך התמודדות עם חוויה גרעינית בלתי נסבלת. מצבים כגון: מצב נרקסיסטי, סכיזואידי, או קונפליקט היסטרי וכו' קיימים בכל אחד מאתנו. בעוד שבנפש הבריאה יש תנועה מתמדת ודיאלקטית בין ובתוך מצבים ועמדות, הרי שבהפרעות האישיות, המכונות לעיתים באותו שם, יש התייחסות להקפאת מצב, מעין עמדה סטטית שקשה לזוז ממנה. בטיפול לעיתים קרובות, אזורי נפש אלו, יתעוררו לחיים בעוצמה גם בעולמו של המטפל הפוגש בהפרעת אישיות ולא אחת ישתלטו על הטיפול. במהלך הקורס נבחן מצבים אלו ואת הדילמות הטיפוליות שהם מעוררים, דרך קריאה משותפת ודיון בוויניטות קליניות של המשתתפים.

היבטים חדשים והיבטים חזרתיים בטרנספרנס; תרומתה של פסיכולוגיית העצמי – רינת רב הון

פסיכולוגיית העצמי מניחה שתהליכי הטרנספרנס מושפעים לא רק מעולמו הפנימי של המטופל, אלא גם מאופן נוכחותו של המטפל. זיהוי צרכי העצמי, ביטויים בהעברה והבנתם כניסיון של העצמי למצוא סביבה שתתמוך בהמשך התפתחותו, הינם ההיבטים החדשים בהעברה. ההיבטים החזרתיים מורכבים מהחשש מרה-טראומטיזציה שמא הסביבה העכשווית תכשל בזיהוי צרכי העצמי ומהחשש שהעצמי ייסוג לתגובות אוטומטיות אשר הגנו עליו בעבר. ההיבטים החזרתיים וההיבטים החדשים שזורים זה בזה בתהליכים העברתיים. במהלך הקורס נעסוק בזיהוי ההיבטים השונים, בקבלתם, הבנתם והשפעתם על הפירוש. הקורס אינו דורש ידע מוקדם בפסיכולוגיית העצמי. הקריאה המשותפת בכתביו של קוהוט וממשיכי דרכו תלווה בדוגמאות קליניות של המשתתפים.

קורסי בחירה שנים ב' ו-ג'

סמסטר ב'

ויניקוט הקליני: רגרסיה 'פחד מהתמוטטות', ומטפל-עם-מטופל בחיית הטיפול – עפרה אשל

מחשבת הרגרסיה הטיפולית של ויניקוט שונה מאוד מהגישה הפסיכואנליטית המסורתית, ומציעה הרחבה מרחיקת-לכת של טווח הטיפול הנפשי. הדגש הוא שבמטופלים שבילדותם היה כשל מוקדם בהתאמה לצרכיהם הראשוניים, צריך שיתרחש בטיפול עם המטפל מצב רגרסיה, כי רק היא נותנת הזדמנות חוויתית בהווה להתפתחות חדשה – הזדמנות אשר מתהווה ונחווית עם המטפל בטיפול – לשם תיקון היסטוריית-העבר המוקדמת של המטופל ולהתפתחות עצמיותו. זוהי רגרסיה לתלות, שבמהלכה המטופל והמטפל יחזרו לכשל המקורי של הסביבה הראשונית ותתהווה אפשרות תיקון. כתיבתו המאוחרת של ויניקוט עוד הוסיפה אפשרויות חדשות ורדיקליות למחשבותיו אלה על הטיפול הנפשי במצבי שבר מוקדמים וחרדה-בלתי-ניתנת-לחשיבה ולחוויה. בהקשר זה נקרא את מאמרו החשוב מאוד של ויניקוט "פחד מהתמוטטות" (נכתב כנראה ב- 1963?, פורסם ב- 1974), והמשכו במאמרים "הפסיכולוגיה של השיגעון" (1965) ו"מושג הרגרסיה הטיפולית בהשוואה לזה של ארגון ההגנות" (1967), שפורסמו כולם לאחר מותו, ומאמרים ממשיכים של קלייר ויניקוט, אוגדן, אייגן, ואשל. מתוך כל אלה נתמקד ונבחן בעבודה הטיפולית את מהות ומשמעות האפשרויות הרדיקליות האלה של נוכחות המטפל והתחברותו למטופל, נפש-עם-נפש, בתוך אימת טראומה מסיבית והתמוטטות מוקדמת.

הטראומה הנפשית כזיכרון ללא מילים - תיאוריה וטיפול - ד"ר דניאל לוי

חקר הטראומה הנפשית מתאפיין באמנזיה אפיזודית. תקופות של מחקר נמרץ מתחלפות בתקופות של הכחשה ורצון שלא לדעת. האמנזיה איננה תוצר של תהליכי שכחה או חוסר עניין. חקר הטראומה הנפשית גווע בגלל הידיעה של דברים שאין להעלותם על הדעת. הטראומה קשורה במציאות ובתגובה הסובייקטיבית של האדם למציאות זו. מטרת הקורס: להקנות ידע בסיסי בהבנת מהות הטראומה הנפשית, אבחנה של צורות הטראומה השונות וטכניקות הטיפול המקובלות כיום. התגובות הטראומטיות מתעוררות, כאשר אין כל תועלת בפעולה. האירועים הטראומטיים מחוללים שינויים עמוקים ומתמידים בגוף, ברגש, בהכרה ובזיכרון. יתר על כן, הם עלולים לנתק זו מזו את הפונקציות האלה. לסימפטומים הטראומטיים יש

נטייה להתנתק ממקורם ולחיות חיים משלהם. אנו מבדילים בין טראומה ממוקדת היצרת PTSD ובין טראומה ממושכת (מורכבת). טראומה ממושכת אחראית להיווצרות הפרעות מגוונות ושונות כגון: הפרעות סומטיזציה, הפרעת אישיות רבת פנים, הפרעת אישיות גבולית והפרעות אישיות אחרות, הפרעות אכילה, הפרעות בשליטה ועוד. בנוסף להבנת מהות ההפרעות השונות, נעסוק בלימוד הטכניקות הטיפוליות השונות: Traumatic Reconstruction, זיהוי הטראומה הבסיסית ועיבודה. הטכניקות הללו מאפשרות להרחיב את טווח ההתערבות אל מעבר למטופלים הסובלים מתסמונת פוסט-טראומטית בלבד. חשוב לרכוש מיומנות בטכניקות השחזור והחשיפה לטראומה בכדי למנוע רטראומטיזציה של המטופל המביאה להחמרה במצבו. הבנת מהות הטראומה הנפשית מאפשרת הבנה טובה יותר של הפסיכופתולוגיה בכלל ושל הפסיכופתולוגיה הפוסט טראומטית בפרט. רכישת מיומנות בטכניקות הטיפוליות הרלוונטיות מגדילה את הגמישות הטיפולית של המטפל ואת יכולתו להתמודד עם טווח רחב יותר של פסיכופתולוגיה.

מיניות ילדית – יואל מילר

"The great discovery of psychoanalysis is perhaps less the existence of infantile sexuality than its active presence in the unconscious psychic life of the adult."

המושג של מיניות ילדית מהווה את אחת מאבני היסוד של חשיבתו של פרויד ובפסיכואנליזה. לדבריו היצירות מהווה גורם מרכזי בהתפתחות ובהבניית האישיות. היא מהווה ציר התפתחותי מבנה בנפש של כל אחד ואחד. לעומת זאת כבר כמה עשורים שבשיח התאורטי והקליני נעדרת חשיבה ממוקדת מיניות. הדגשי התיאוריה הפסיכואנליטית מתמקדים ביחסי אובייקט ובהתפתחות העצמי. בסמינר נלמד שיצר מיני וקשר הם שני צירים התפתחותיים מקבילים ששזורים זה בתוך זה בהבנית ובהבנת האישיות, ושתיאוריה אחת איננה מוציאה החוצה את השנייה. יחסי האובייקט משפיעים על המיניות והמיניות משפיעה על יחסי האובייקט שלו. ננסה ליצור מרחב של חשיבה והמשגה של שני צירים אלה ונחדד את המבט של האנליטיקאי על מופעי המיניות בשיח הטיפולי. נתבונן במיניות כפנטזיה שמעצבת מבנים תוך אישיים (פנטזיה, מבני חשיבה, יכולת הכלה, מנטילזציה וסימבוליזציה, רמות ארגון) ובין אישיים (יחסי האובייקט הפנימיים). בסמינר נקרא ספרות קלאסית (פרויד, קליין, ומלצר) וגם ספרות עכשווית בנושא (בריסון, בירקסטד-ברין, וילדלושר, סקרפונה, לאפלנש, בוטלה ובוטלה).

חרדות ראשוניות והישרדות נפשית מולן: בחיים, בטיפול - אלינה שלקס

מטרת הקורס היא להכיר כיצד תיאורטיקנים שונים מתארים ומסבירים חרדות בעלות אופי ראשוני וכיצד חרדות אלה מתבטאות בראשית החיים, במצבים קליניים שונים ובתוך חדר הטיפול. נדון בהיבט התיאורטי שהתפתח בנושא זה החל מקליין וממשיכיה ועד תיאוריות עכשוויות. על פי קצב הדיון והלמידה של הקבוצה נקרא מאמרים מתוך כתביהם של קליין (על חרדת איון), ביק ומלצר (על העור המשני והזדהות היצמדותית), טסטין (על הגרעין האוטיסטי והחרדות המאפיינות אותו) וניקוט (על חרדות ההתפרקות שלא ניתנות לחשיבה), גדיני (חרדת אובדן האני) אנזייה (על מושג המעטפת הנפשית), גרוטשטיין (על מושג החור השחור), מיטרני (על חוויות שלא עברו מנטליזציה), אוגדן (על האופן האוטיסטי-מגעני), קוהוט (על חרדות דיסאינטגרציה של האני), סטולרו (על חרדת איון בהקשר אינטרסובייקטיבי). הדיון התיאורטי ילווה בדוגמאות קליניות ובהעלאת דילמות טיפוליות הקשורות לנושא הקורס.

סדנאות חורף

שנים ב' וג'

ימי שני 10/02/20 + 17/02/20

בין השעות 09:00-17:00

ממשיכיה של מלאני קליין, מושגים עכשוויים ויישומם בקליניקה - הוגו גולדיוק

מלאני קליין פיתחה והעמיקה את תרומתו החלוצית של פרויד להבנת נפש האדם. כמה מרעיונותיה המקוריים, השפיעו ומשפיעים על עבודתם הקלינית של מטפלים המשתייכים לזרמים שונים בתוך הפסיכואנליזה. בסדנא נתמקד במספר רעיונות ומושגים קלייניאנים, אשר פותחו והורחבו ע"י ממשיכי דרכה של קליין (סגל, רוזנפלד, בטי ג'וזף, סטינר, פלדמן, בריטון ואחרים). אנו נדון במושגים כגון העברה טוטאלית, הזדהות השלכתית, נרקיסיזם ויחסי אובייקט, הכלה, חשיבה וסימבוליזציה, חלקים פסיכוטטיים ולא פסיכוטטיים במרחב הנפשי, דחף המוות וצרות עין. בהתאם למסורת הקלייניאנית ננסה לחבר בין המושגים שנדון עליהם לבין הקליניקה, באמצעות דוגמאות קליניות, הן מהספרות הפסיכואנליטית והן של משתתפי הסדנא.

שלישיים אנליטיים במפגש עם כתיבתו של Thomas Ogden - אנה דיטרוי

אוגדן כותב באופן 'צירתי', אישי וקומוניקטיבי את מושגיו התיאורטיים; דוגמאותיו הקליניות, המתארות תנועה תוך- נפשית ואינטרסובייקטיבית- הן חגיגה. מה שאפשר לשמוע בין התיאוריה והקליניקה שלו יוצר מסע הנבנה במשותף- בהדדיות בין הכותב,

הקורא והשיח שנוצר על כך. הדבר מצריך תמהיל מאוד מסוים של התמסרות מחד ומשמעת עצמית מאידך. העבודה בקבוצה תאפשר היכרות מעמיקה עם ניסוחים חשובים מאוד של Ogden על מושג הסובייקט, השלישי האנליטי, רוורי, טכניקה אנליטית, צורות של חיוניות ומוות במפגש נקרא את המאמרים הרלוונטיים בשילוב הצגת חומר קליני ע"י המשתתפים. בסדנא נשתמש בשדה האינטראקציות שבקבוצה, על מנת להקשיב למוסיקה של הדברים של Ogden המהדהדת בכל אחד מאיתנו. קריאה מומלצת תפורסם בהמשך. המשתתפים מוזמנים לחשוב על דוגמאות קליניות, אשר יעשירו את השיח בינינו ויהפכו את הלמידה לחוויה אישית.

מגדר ומיניות במרחב הפסיכואנליטי – ד"ר לוסיאן לאור

הסדנא תעסוק בהשפעות המגדר והמיניות על חדר הטיפולים. נדון בשינויים התיאורטיים שחלו בתחומים אלו לאורך התפתחותה של הפסיכואנליזה, כמו גם בהשלכות הקליניות של מימדים אלו. בסדנא נעסוק במושג המיניות הפרוידיאני, דרך הביקורות המוקדמות עליו ועל המשגת המגדר ועד לתיאורטיקנים בני זמננו כמו מיטשל, ג'ודי מסלר דיוויס, קן קורבט ואדריאן האריס.

על סיומי טיפול – עדית ניר

"סיום הוא הרגע בו מטופל ומטפל יושבים יחד, אוחזים בחוטים השונים של השטיח הארוג של משמעויות שהם טוו במהלך הטיפול. אנו יודעים שמגיע זמן, בו עלינו לסיים באופן כלשהו את האריג, לחתוך את הקצוות החופשיים, ולחבר יחד את הצבעים, הטקסטורות והדוגמאות, באופן שיצליח בדרך כלשהי להחזיקם ביחד" (דיוויס, 2005).

מדוע, מתי ואיך נחליט עם מטופלנו לסיים את הטיפול? ואם כבר החלטנו שנעשתה מספיק עבודה (..תמיד אפשר יותר), איך ניצור תהליך של סיום טוב? מהו סיום טוב, או אולי טוב-דיו? ומה על סיום טיפול פחות אידיאלי שמועדו כפוי, או על טיפול המסתיים באופן חד צדדי בטרם עת?

סיום טיפול מהווה דילמה מורכבת ומעוררת רגשות גם עבור המטופל וגם עבור המטפל. אנו מקווים ל"סוף טוב", שבו שני הגיבורים מסיימים את מסעם המאומץ המשותף, כשהם חווים את הפרידה והאובדן מחד, וחולקים התרגשות משותפת מההישגים ומהקשר האמיץ שנרקם ביניהם, מאידך. בפועל, סיום טיפול לובש פנים רבות ומגוונות, חלקן מפתיעות, ומפגיש את המטופל והמטפל באופן בלתי נמנע גם עם חוסר המושלמות של עצמם, של זולתם ושל הטיפול.

נכיר את ההתייחסויות התיאורטיות לסיום טיפול בהיסטוריה הפסיכואנליטית החל מפרויד ופראנץ, דרך האופן בו תיאוריות יחסי אובייקט האירו את ההתרחשויות התוך

נפשיות של המטופל בזמן פרידה, ונתוודע לתרומתה של הגישה ההתייחסותית בת זמננו, להבנת הדינמיקה האינטר-סובייקטיביות בסיום טיפול, שבה נוטלים חלק היבטים לא-מודעים של המטופל והמטפל, לעתים באמצעות אנאקטמנט משותף. נעסוק בהשתמעויות הקליניות של הבנותינו לגבי המאפיינים היחודיים והאתגרים של שלב סיום הטיפול. ניעזר בדוגמאות קליניות מהספרות הפסיכואנליטית ומניסיונם של המשתתפים בסדנה, וכן נשאב השראה מסיפורי פרידה בספרות ובקולנוע.

האמת והשקר שמספרת הפרברסיה – מרגי קפלינסקי

בסדנא נעסוק בנושאים הנראים לכאורה מעולמות תוכן שונים, הפרברסיה והאמת. נלמד את הגישות השונות להבנת הפרברסיה במשמעותה הנרחבת לכלל אזורי הנפש והיחסים. נשאל האם הפרברסיה היא הפתרון השקרי לאמת שממנה מנסה האדם להימלט? ואם כך האם ישנה אמת פסיכואנליטית? מה מהותה? שיטוט זה בין עולמות שונים אלה, בין האמת לסטיה, בין הידיעה לאי הידיעה יוביל אותנו לחשוב ולהבהיר את המתרחש בעולמם של פציינטים הלכודים בעולם של יסורים שהחזרה הכפייטית שולטת בהם. את אלה המפצלים ומשליכים באופן מתעתע וחמקמק. נקרא ונלמד את התיאורטיקנים פרויד, קליין, ביון, מלצר, מסעוד חאן ורחל בלאס. כמו כן הצגות המקרים שתביאו ימחישו ויחדדו את ההבנות התיאורטיות והקליניות.

פסיכותרפיה פסיכואנליטית של הילד – צ'לה בניה

בסדנה ננוע בין שני צירים; ציר אחד הוא הילד והמשמעות של המשחק בעולמו. הציר השני הוא ההורים והמקום שהילד תופס בלא מודע שלהם. נעסוק בשאלה המורכבת כיצד אנו פוגשים ועובדים עם ההורים של הילד בטיפולנו. הסטודנטים יתבקשו להביא דוגמאות מהתנסותם. נדון במקרים הקליניים ונקרא בטקסטים ספרותיים.

סדנאות קיץ

שנים ב' וג'

ימי שני 29/06/20 + 06/07/20

בין השעות 09:00-17:00

טיפול באמצעות מנטליזציה - ד"ר אילן דיאמנט, ד"ר יואב ברושי

"אמא חושבת - משמע אני קיים" היא לא רק הכרזה בנוסח דקארט-ויניקוט, אלא תמצית הרעיון שאנחנו מוצאים את התודעה (mind) שלנו בתודעה של זולתנו. זוהי מהות העמדה הטיפולית המודגשת בגישת טיפול מבוסס מנטליזציה, אותו פיתחו פונגי, בייטמן ואחרים. ליכולת לדמיין מצבים מנטאליים אצל עצמנו ואצל אחרים. באמצעות כישור זה אנחנו מפתחים את היכולת להבין את התגובות ההתנהגותיות שלנו ושל אחרים כניסיונות לתקשר מצבים פנימיים. יכולת זו מתפתחת בסביבות התקשרות (attachment) ומאפשרת פיתוח ייצוג של מצבים מנטאליים, מחזקת את היכולת לחשוב על מחשבות, רגשות, עמדות ואמונות. רעיונות מודל המנטליזציה נטועים עמוק בחשיבה הפסיכואנליטית. גישה זו אינה מציעה חידוש, אלא הבנה שיטתית ורעננה של משמעות העיסוק ביכולת אנושית בסיסית זו, ודרכי הגברתה כאשר היא נחלשת.

בחלקה הראשון של הסדנה נעסוק בהבנת תהליכי מנטליזציה, באופן בה הם מתפתחים, ובמצבים בהם חלה קריסה. בחלקה השני, נתמקד בתרומת המודל הטיפולי להעשרת עמדת המטפל, כנקודה ארכימדית. נראה כיצד שכלול היכולת שלנו לעסוק במנטליזציה, כמטפלים, הלכה למעשה, משמשת כמור דרך להתמודדות עם מצבים טיפוליים טעונים רגשית ומאתגרים במיוחד, וכמנחה לשימוש בשיתוף המטופל בחשיפת תודעת המטפל ובפירושי ההעברה, כמרכיבים טרנספורמטיביים.

הלא מודע כאן שם ובכל מקום – ניצה חזן

"האני אינו אדון בביתו", אומר פרויד. בסדנה נעקוב אחר התפתחות חשיבתו של פרויד אחר הלא מודע, אבן הדרך של הפסיכואנליזה. החלום, הסימפטום, פליטות הפה הבדיחה וההומור, מהווים צוהר ללא מודע. נלמד את שפת הלא-מודע: שפה ללא זיקה לזמן, ללא סתירות וניגודים. נתייחס ללא מודע המודחק ולהדחקה ראשונית. נקרא את פרויד, קליין, ביון, בולאס ועוד. המשתתפים יביאו מעבודתם הקלינית ונרחיב דרך התבוננות על הלא מודע דרך הקולנוע והספרות.

מי מפחד/מסתקרן מטיפול קבוצתי – חגית צאן, סמדר אשוח

בסדנה ננסה לפגוש את הפנטזיות, המיתוסים, החששות כמו גם המשיכה לטיפול הקבוצתי.

נפגוש את האמירה של פוקס (אבי האנליזה הקבוצתית) שאין תינוק ללא קבוצה ושהיחידה הגרעינית הראשונית לטיפול הינה הקבוצה.

נכיר מתוך למידה חוקרת ומתוך התנסות חוויתית מושגים ותהליכים המתרחשים בקבוצות כמו הקבוצה כשלם, עבודה בכאן ועכשיו, הדהוד, מירורינג ועוד.

הגוף בטיפול הנפשי – נילי שור

הפסיכואנליזה החלה את התפתחותה דרך הגוף, מתוך הטיפול בסימפטומים גופניים של היסטריה, והשאלה של היחס גוף-נפש היא שאלה מהותית שנותרה חידתית ומלווה אותנו מאז ועד היום. בסדנה נבחן ונתייחס, דרך חומרים תיאורטיים וקליניים, למקום הגוף ולסוגיית הגוף-נפש בטיפול הנפשי.

מעבדת reverie – אביטל סימן טוב אראל

המושג reverie הפך בעשורים האחרונים למושג מפתח בשפה הפסיכואנליטית, מושג אשר מרחיב, מעשיר ומסייע בעבודה הקלינית. בין (1962) טבע את המושג כחלק מתפיסתו את הנפש כנוצרת ביחסיי מיכל-מוכל. המילה reverie (שפירושה חלימה בהקיץ) שימשה אותו שם לתיאור "הלך הרוח שהתינוק זקוק לו מאמו... הלך רוח הפתוח לקבלתם של מכלול "אובייקטים" מן האובייקט האהוב..." (עמ' 57).

בעקבותיו, אוגדן, פרו, גרוטשטיין, קופר ואחרים מתייחסים אל חלקיקי נפש, קרעי לא-מודע, המועברים אינטואיטיבית אל האם/ המטפל דרך ההרור, חלימה בהקיץ, תחושה סנסורית, זיכרון חולף, תמונה חזותית, שמיעתית, זיכרון של ריח ועוד. כל אלה מהווים מימד חיוני בתקשורת הרגשית המתקיימת בקשר הטיפולי ומזמנים העשרה והעמקה בהבנת ההתרחשויות הנוצרות בתוכו.

בסדנה נקרא בכתיבה תיאורטית וקלינית בהקשר של מושג ה reverie החל מפרויד וקליין והמשך בביון, אוגדן, פרו וגרוטשטיין. בנוסף, באמצעות יצירות אמנות והדגמות קליניות אשר ילוו את הרעיונות התיאורטיים, תהווה הסדנה 'מעבדה' לצורך הרחבת "מכשירי ההתבוננות" לגישוש "כמעט בחלל"... הרחבת הקשב, הפתיחות והשימוש בחומרי reverie כמקמקים ויקרי ערך המצויים אתנו בחדר הטיפול.

**מערכת שעות לימוד – תש"פ 2019/20
 סמסטר א' מספר השיעורים 13**

20:30-19:00	18:30-17:00	16:30-15:00
אבני דרך בפסיכואנליזה פרוידיאנית ד"ר שלומית ילידין גדות שנה א' חובה	סמינר קליני* אורנה אלבק דורית ברנע בטו מסצ'יאני חגית צאן שנה א' חובה	המפה הפסיכואנליטית מפריד להתייחסותיות ד"ר בעז שלגי שנה א' חובה
תרומתה של פסיכולוגיית העצמי רינת רב הון בחירה שנים ב' + ג'	סמינר קליני* חנה וקשטיין נאוה יופה מרגי קפלינסקי יפה פרץ צדוק שנה ב' חובה	קריאה בכתבי ד. ויניקוט חמוטל רז-שילוח שנה ב' חובה
חשיבה וחלימה במחשבתו של ביון ד"ר משה ברגשטיין בחירה שנים ב' + ג'		מושגי ייסוד בחשיבה התתיחסותית ד"ר מומי ביינארט שנה ג' חובה
הפרעות אישיות קיפאון מול תנועה ד"ר חגי הררי בחירה שנים ב' + ג'		סירלס ובאלינט מסע לאזור השבר הבסיסי ד"ר אילן אמיר בחירה שנים ב' + ג'

*כפוף לשינויים

**מערכת שעות – תש"פ 2019/20
סמסטר ב' מספר השיעורים 13**

20:30-19:00	18:30-17:00	16:30-15:00
החשיבה של מלאני קליין ד"ר מירב רוט חובה שנה א'	סמינר קליני* אורנה אלבק בטו מסצ'יאני דורית ברנע חגית צאן שנה א' חובה	המעשה הטיפולי ד"ר אפרת זיו שנה א' חובה
מיניות ילדית יואל מילר בחירה שנים ב' + ג'	סמינר קליני* חנה וקשטיין נאוה יופה מרגי קפלינסקי יפה פרץ צדוק שנה ב' חובה	הכרות עם היינץ קוהוט ופסיכולוגיית העצמי: השקפת העולם ותפיסת העמדה הטיפולית אסתי דינור שנה ב' חובה
הטראומה הנפשית ד"ר דני לוי בחירה שנים ב' + ג'	סמינר קליני טלי תמיר-אורון דפנה ערן נילי שור אלונה תימור שנה ג' חובה	השימוש במטפל - דיאלוג בין גישות חנה וקשטיין שנה ג' חובה
ויניקוט הקליני עפרה אשל בחירה שנים ב' + ג'	חרדות ראשוניות אלינה שלקס בחירה שנים ב' + ג'	

*כפוף לשינויים

לימודים מתקדמים*

מרכז המסלולים: ד"ר משה ברגשטיין

מסלולי התמחות

מצבים מנטאליים ראשוניים (לימודי תעודה תלת שנתיים)
פסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי (לימודי תעודה תלת שנתיים - במתכונת חדשה)
הזרם העצמאי בפסיכואנליזה – פורצי דרכים (לימודי תעודה של שלוש וחצי שנים)
פסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית (לימודי תעודה תלת שנתיים)
פסיכותרפיה פסיכואנליטית קליניאנית (לימודי תעודה תלת שנתיים)
פסיכותרפיה קבוצתית בגישה פסיכואנליטית (לימודים דו שנתיים)

* ראה הקריטריונים לקבלה בהמשך.

מסלולי התמחות

תנאי תשלום*

שכר הלימוד בעבור מסלולי ההתמחות לשנה"ל תש"פ הוא כדלהלן:

מצבים מנטאליים ראשוניים	שנה א'	11,600 ₪
מצבים מנטאליים ראשוניים	שנה ג'	10,600 ₪
מצבים מנטאליים ראשוניים (ללא הדרכה קבוצתית)	שנה ז' + ט'	6,400 ₪
מצבים מנטאליים ראשוניים (עם הדרכה קבוצתית)	שנה ז' + ט'	9,600 ₪
מצבים מנטאליים ראשוניים (ללא הדרכה קבוצתית)	שנה ה"א + י"ג	6,400 ₪
מצבים מנטאליים ראשוניים (עם הדרכה קבוצתית)	שנה ה"א + י"ג	9,600 ₪
פסיכולוגיית העצמי (תכנית תלת שנתית במתכונת חדשה)	שנה א'	11,600 ₪
פסיכולוגיית העצמי (תכנית ארבע שנתית)	שנה ג'	13,600 ₪
הזרם העצמאי בפסיכואנליזה	שנה ב'	10,600 ₪
הזרם העצמאי בפסיכואנליזה (סמסטר א' + סמסטר ב')	שנה ד'	10,600 ₪
הזרם העצמאי בפסיכואנליזה (סמסטר א' בלבד)	שנה ד'	5,300 ₪
הגישה ההתייחסותית	שנה ג'	10,600 ₪
הגישה ההתייחסותית (לימודי המשך – אחת לחודש)	שנה ו'	1,200 ₪
פסיכותרפיה קלייניאנית	שנה ב'	10,600 ₪
פסיכותרפיה קלייניאנית (ללא הדרכה קבוצתית)	שנה ד' + ו'	6,400 ₪
פסיכותרפיה קבוצתית	שנה ב'	7,000 ₪

התשלום הינו עבור כל שנה"ל ויש להסדירו לפני תחילת השנה, בהתאם למפורט במכתב התשלום שנשלח לתלמידים.

הגשת עבודת גמר במועד מאוחר יותר מתום שנת הלימודים הרביעית (החמישית במסלול פסיכולוגיית העצמי והזרם העצמאי בפסיכואנליזה) כרוכה בתשלום של 1,000 ₪.

במקרים חריגים, קיימת אפשרות להקלה בשכ"ל. ניתן לפנות למזכירות לקבלת טופס בקשה לקבלת הקלות בתשלומי שכר הלימוד. את הבקשה המנומקת (בצירוף 3 תלושי משכורת אחרונים) יש להגיש למזכירות התכנית עד התאריך **30/11/2019**.

תלמיד, אשר שילם שכ"ל שנתי כנדרש והודיע על הפסקת לימודיו עד שישה שבועות מפתיחת שנת הלימודים, יוכל לקבל החזר שכ"ל, למעט 50% משכ"ל של סמסטר א'.

***לאחר תהליך הקבלה, הסדרת תשלום היא תנאי להצטרפות כתלמיד/ה לתכנית.**

מסלולי התמחות

מרכז: ד"ר משה ברגשטיין

1. מצבים מנטאליים ראשוניים^{א ב}

(שנה א', שנה ג', שנה ז' + ט', שנה ה' + י"א + י"ג)

מסלול לימודי תעודה תלת שנתית
ראש המסלול: אלינה שלקס

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהינם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב או שהינם בכירים בתחום, בעלי 10 שנות ניסיון לפחות (לפסיכולוגים, מתום מחצית תקופת ההתמחות, לפסיכיאטרים, לאחר סיום ההתמחות, לעו"ס בבריאות הנפש, לאחר סיום תואר שני).

ב. הלימודים יתאפשרו למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב, ושעוסקים בתחום הטיפול.

המסלול מצבים מנטאליים ראשוניים (ממ"ר) הוקם בשנת 2007 ביוזמתה של אלינה שלקס ובעזרת ועדת היגוי שכללה את משה לנדאו, נעמה קינן ואלינה שלקס. מאז הקמתו משמש המסלול מרחב ללמידה, חשיבה והתפתחות מקצועית הן עבור תלמידיו והן עבור סגל המורים. במסלול לומדים בשנת לימודים זו 4 כיתות תלמידים, הלומדים בשנת לימודיהם השלישית ועד שנת הלימודים השלש עשרה. כיתות ההמשך מורכבות מתלמידים ממחזורים שונים.

סגל המורים והמדריכים: ד"ר דנה אמיר, ד"ר אילן אמיר, עפרה אשל, סיגלית בודוך-ריש, איה בירגר, פרופ' רחל בלס, ד"ר איזבל בן אמו, נעמי בר, אהובה ברקן, אלינה גולדשמידט-היימן, חיותה גורביץ', יהושע דורבן, עדית דורי, עירית המאירי ולדרסקי, אהוד וולפה, רות וינברג, אורנה וסרמן, חנה וקשטיין, יעל חנין, אורלי חסון-כץ, ידידה טורקניץ, ענת טלרנט, יהודית טריאסט, אירית לובלינסקי, אסף לוריא, ד"ר גילה לנדאו, משה לנדאו, יואל מילר, ד"ר רבקה מצנר, רות סגל, נחמה פבר בן פזי, תמי פולק, טסה צדוק, נעמה קינן, חמוטל רז-שילוח, ענת שומן, ד"ר שרון שטרית, אלינה שלקס, אלונה תימור.

מבנה התכנית: תכנית לימודים תלת שנתית, ייחודית ומקיפה, המאפשרת הכרות מעמיקה עם התיאוריה והקליניקה של מצבים מנטאליים ראשוניים, המאפיינים אזורי נפשיים של תחילת החיים ומצבים פסיכופתולוגיים קשים. הלימודים מורכבים מקורסים עיוניים, סמינרים קליניים וסדנאות מרכזות. הלימודים מתקיימים בימי חמישי בין השעות 15:00-20:15.

קורסים עיוניים: בכל סמסטר יתקיימו 2 קורסים עיוניים, סך הכל 12 קורסים לאורך שלוש שנות לימודי הליבה של המסלול. בכל אחד מן הקורסים יושם דגש על שילוב בין ההבנות התיאורטיות לבין העבודה הקלינית.

סמינרים קליניים: יתקיימו קבוצות הדרכה בנות 5-6 משתתפים. הרכב קבוצות ההדרכה יהיה קבוע לאורך כל שנות הלימוד. המדריכים יתחלפו אחת לשנה, כך שבמהלך התכנית לכל קבוצה יהיו שלשה מדריכים.

סדנאות מרכזות: בחופשות בין הסמסטרים מוצעות לתלמידים סדנאות מרכזות שונות, חלקן חובה וחלקן לבחירה, במגוון רב של נושאים רלוונטיים לתחום הלמידה של המסלול.

הדרישות לקבלת תעודה - לתלמידים שהתחילו את לימודיהם בשנה"ל-2011
2012, בשנת 2013/2014, בשנת 2015-2016, בשנת 2017-2018 ובשנת
2019-2020:

- בשלוש שנות הלימוד, בנוסף לקורסים והסמינרים נדרשים:
1. החזקה של לפחות שלושה טיפולים פעילים לכל אורך תקופת הלימודים.
 2. הצגת מקרים טיפוליים (לפחות שלושה במהלך שלוש שנות הלימוד) במסגרת הסמינרים הקליניים.
 3. הגשת עבודת גמר המכילה סיכום-טיפול ודיון תיאורטי המבוסס על הנלמד במסלול.
- ❖ הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף בלפחות 75% של שעות הלימוד ושילם שכר לימוד כנדרש.

לעומדים בדרישות אלו תוענק תעודה על סיום הלימודים:
בלימודים מתקדמים בפסיכותרפיה פסיכואנליטית – מצבים מנטאליים ראשוניים

פעילות מדעית: מספר פעמים בשנה יתקיים מפגש של כלל התלמידים עם צוות ההוראה/הדרכה, מעין קהילייה לומדת, בו יתקיים דיון סביב סוגיה תאורטית או קלינית, יוצג טיפול שידון על ידי אנשים שונים מתוך הקהילייה או תינתן הרצאה על ידי איש סגל, תלמיד או מרצה אורח. בנוסף לתכנית הלימודים המוצעת, מושקע מאמץ רב לארגן סדנאות וימי עיון עם אנשי מקצוע מובילים בתחום מהארץ ומחול.

לימודי המשך לבוגרי המסלול: במסגרת המסלול מתקיימים קורסי המשך לבוגרי המסלול, על פי מידת העניין והתשוקה ללמידה של הבוגרים. כעת לומדים עדיין במסגרת המסלול תלמידים רבים מתוך חמשת המחזורים הקודמים שסיימו את לימודי הליבה של המסלול (שנה חמישית, שביעית תשיעית, אחת עשר ושלוש עשרה). בחלק מכיתות ההמשך לומדים תלמידים ממחזורים שונים.

תכנית הלימודים עבור המחזור שמתחיל את לימודיו בשנה"ל 2019/20:

שנה א' – שנה"ל תש"פ 2019/20

מבוא לביון – משה לנדאו (סמ' א')

בקורס זה נפגש עם הרעיונות המרכזיים של ביון הקשורים בהתפתחות ובתיאוריה של המחשבה. נעסוק ברעיונות של פרה-קונצפציה, מיכל ומוכל, אימה ללא שם, קשר (link), מחשבות ללא חושב וברקע להתפתחויות המאוחרות של ביון על O. נקרא בעיקר מתוך ספרו "מחשבות שניות" ונדון בדוגמאות קליניות.

התפתחות נפשית מוקדמת – עידית דורי (סמ' א')

בקורס המבוא, נלמד על התפתחות נפשית מוקדמת משלבים פרה-נטליים והמשכם בינקות. נעסוק בהבנת ההתפתחות הנפשית על ידי תיאוריות פסיכואנליטיות, תצפיות בתינוקות ומחקרי תינוקות. נקרא על האופנויות החושיות של האובייקט הראשוני ברחם, חווית העצמי הראשית והתפתחות דפוסי 'היות עם' בדיאדה. נעסוק בהנצת התפתחות החשיבה והיכולת לשאת את המציאות. הקורס יתבסס על קריאה בכתבי האריס, מלצר, מייאלו, ויניקוט, סטרן, טרורטן, טרוניק ואלורז.

מושגים מרכזיים בחשיבתה של מלאני קליין – יעל חנין

(סדנת חובה בחופשה בין הסמסטרים)

מלאני קליין פרסמה מאמרים וספרים פורצי דרך בפסיכואנליזה. היא הביאה לגילויים תיאורטיים וטכניים רבים המהווים כיום חלק בלתי נפרד מהתפיסה הפסיכותרפויטית הדינאמית לה שותפים מטפלים מקשת רחבה מאוד של תיאוריות. מלאני קליין תיארה תמונה סוערת ודרמטית של המתרחש בעולמם של תינוקות וטענה, בניגוד למה שהיה מקובל, כי מיומו הראשון התינוק, שחוזה תהליכים גופניים של יניקה ופליטה, חווה בתוכו גם את ייצוגם הפסיכולוגי של תהליכים אלה, כלומר תהליכי השלכה והפנמה. היא טענה שמשחקו של הילד בחדר הטיפול תואם

לאסוציאציות החופשיות ולחלימה אצל המבוגר ופתחה את "הטיפול באמצעות המשחק" (Play Therapy).

בסדנא נפגוש את חשיבתה של מלאני קליין מתוך כתביה שלה. נכיר את מושגי היסוד שטבעה כגון העמדה הסכיזואידית-פרנואידית, העמדה הדיכאונית, התסביך האדיפלי המוקדם, הזדהות השלכתית, פנטזיה לא-מודעת, צרות-עין (Envy), הכרת תודה, תיקון ועוד, ונדגים אותם באמצעות דוגמאות מהקליניקה.

סדנת חובה בת 2 מפגשים בימי חמישי ה-06/02/2020 וה-13/02/2020 בין השעות 15:00-19:00.

הגרעין האוטיסטי באישיות – נחמה פבר בן פזי (סמ' ב')

מצבים המאופיינים כאוטיזם פותחים לנו חלון חשוב להבנת מרכיבי יסוד בגרעין האוטיסטי של האישיות: חלון להבנת רמת ארגון נפשי, חלון לדרכי טיפול, חלון לעמדה פנימית ייחודית של המטפל. בקורס נעסוק בתיאוריה ובקליניקה מתוך קריאה בתיאורטיקנים כאוגדן, טסטין, אלווארז, מאילו, רוזנפלד, גרוטשטיין, מיטרני ומלצר.

מהגוף למילה ובחזרה – אלינה שלקס (סמ' ב')

בקורס זה יושם דגש על מצבים נפשיים בהם הגוף מדבר במקום בו נעדרת מנטליזציה. בין התיאורטיקנים הרלוונטיים: ויניקוט, ביק, גדיני, אנזיה, מקדוגל, פרו, ויליאמס, רוזנפלד.

שנה ב' – שנה"ל תשפ"א 2020/21

מרחב נפשי או העדרו – רות סגל (סמ' א')

הקורס ינסה לתאר את מהות המרחב המנטלי, התפתחותו ומשמעויותיו השונות. היווצרותו הכרחית בהתפתחות נפשית נורמלית ואילו במצבים בהם נעדר מרחב נפשי יבלטו העדר היכולת לסימבוליזציה, העדר יכולת הכלה וויסות רגשי, העדר יכולת התבוננות על העצמי ועל הזולת. הקורס ינסה לגשר על הפער שבין מידות תחושת המרחב לבין הקושי להגדירו תיאורטית. המאמרים השונים בסמינר ייגשו אל הנושא מנקודות מבט שונות: פנומנולוגית, התפתחותית מתוך מודלים שונים של התפתחות, דינמית והשוואתית בין מושגים שונים. בין התיאורטיקנים הרלוונטיים: מלצר, סטיוארט, גרוטשטיין, בריטון ואחרים.

סימבוליזציה ומנטליזציה – יואל מילר (סמ' א')

הקורס יתמקד בהבנת ההתפתחות של סימבוליזציה ומנטאליזציה ושל תהליכים נפשיים המונעים התפתחות זו במצבים מנטאליים ראשוניים. בין התיאורטיקנים הרלוונטיים לנושא: קליין, סגל, מיטרני, בריטון, פונגי, גרין, ספירו, בוטלה ובוטלה.

מוות בנפש: איזורי חיים ללא חיוניות - עירית המאירי ולדרסקי (סמ' ב')

הקורס יעקוב אחר מצבים של מוות בנפש, תוך ניסיון להבחין בין התרחשויות ברמת החוויה וברמת המבנה הנפשי. יעשה ניסיון לאתר סוגים שונים של דינמיקה ואטיולוגיה מאחורי תחושות זמניות או מתמידות מסוג ריקנות, שיממון, ניתוק, חוסר משמעות וחוסר תוחלת. הקורס יעסוק בטקסטים של פרויד, ויניקוט, באלנט, אוגדן, אייגן, מקדוגל, גרין, קווינדוז, מלצר, טסטין ואלוורז. הקורס ילווה בדיון קליני סביב דוגמאות שיביאו המשתתפים, ובהתבוננות ביצירות ספרות של חורחה סמפרון, פרימו לוי, אהרן אפלפלד, סביון ליברכט, נאוה סמל ואחרים.

התיאוריה של הטכניקה באזורי מצבי נפש ראשוניים – נעמה קינן (סמ' ב')

המטופלים הקשים שלנו, בעלי מבנה לא נירוטי מאתגרים את השדה הטיפולי ומחייבים שינוי בתיאוריה של הטכניקה. נעסוק בשאלות המתעוררות בעקבות שינויים אלו. נלך מעבר לגישות התאורטיות השונות על מנת להרחיב את העמדה הנדרשת, המחייבת אותנו לעבור מדגש על תהליכים לא מודעים, משאלות והגנה, לדגש על תהליכי הכלה החזקה השבה והחיה. נילמד כיצד להשתמש בשפת הפרוש, אחד מהכלים העיקריים בטיפול, בשיח בין מטפל ומטופל ובדיבור בפנימי של המטפל עם עצמו, כאשר מילים לא נוגעות ומאבדות את הפונקציה הסמבולית, המייצגת והקומוניקטיבית. נקרא בהגותם של אוגדן, אייגן, אלוורז, ביק, בוטלה, גרין, ויניקוט, וורמוט.

שנה ג' – שנה"ל תשפ"ב 2021/22

העצמי המתהווה בחשיבה של ויניקוט – חמוטל רז-שילוח

(סדנת חובה לפני תחילת שנת הלימודים)

בשני העשורים האחרונים לחייו נפרד ויניקוט מהפרדיגמות התיאורטיות של פרויד וקליין וגיבש את רעיונותיו ביחס להתפתחות העצמי של התינוק. כך הוא כותב: "במקום בו נמצא הסתמי (איד) של התינוק שם צריך להיות האני של האם". מודל זה של התפתחות העצמי בתוך מטריצת היחסים של התינוק והאם מהווה עבור ויניקוט את המודל לטיפול הפסיכואנליטי ולהתפתחות העצמי של המטופל.

בסדנא נלמד מהם התנאים הבסיסיים המאפשרים את צמיחתו של העצמי, וכיצד הוא מתפתח. נעסוק במאפייניו הייחודיים של העצמי כמו חיות, יצירתיות, פרדוקסליות וחוסר תקשורת (אינקומוניקדו) ובאופן בו שונה עצמי זה מהעצמי שתיארו פרויד וקליין. נעסוק בסכנות העומדות בפני העצמי ובהתפתחות פתולוגית שלו שוויניקוט ניסח כ"עצמי כוזב".

במקביל לעיסוק בעצמי המתהווה בקונטקסט של התינוק והאם נעסוק בסדנא במשמעות המושגים וברלוונטיות שלהם לטיפול הפסיכואנליטי.

מצבים גרגסיביים בטיפול – עפרה אשל (סמ' א')

בקורס זה יסקרו הרעיונות התיאורטיים והקליניים לגבי הגרסיה הטיפולית, אשר התפתחו בקבוצה הבריטית העצמאית: ויניקוט, באלנט, ובהמשך – מרגרט ליטל, מסוד חאן, ובולאס. הדגש בקורס יהיה על כך שעבור מטופלים שבראשית התפתחותם חוו כישלון בהתאמה לצורכיהם המוקדמים, יש הכרח שבתוך הסיטואציה הטיפולית יתרחש מצב גרגסיה, המאפשרת הזדמנות חדשה לתיקון היסטוריית העבר המוקדמת של המטופל ולהתפתחות עצמיותו.

סירלס ובאלנט: מסע לאזור השבר הבסיסי – ד"ר אילן אמיר (סמ' א')

השבר הבסיסי הינו שבר שנוצר בחיבור הראשוני בין התינוק לבין אימו, המטביע את חותמו בנפשו של האדם. שבר זה יבוא לידי ביטוי בהמשך חייו של האדם במגוון רחב של פתולוגיות נפשיות. גם מיכאל באלנט וגם הרולד סירלס טוענים שעל מנת לטפל בפסיכותרפיה פסיכואנליטית במטופלים שמאחורי סיבת פנייתם לטיפול עומד קיומו של שבר בסיסי, יש לאפשר קיומו של תהליך גרגסיבי משמעותי, וזאת על מנת להגיע לאזור השבר הבסיסי ולאחר מכן לצאת ממנו באופן חדש וטוב יותר. מסע טיפולי שכזה דורש מהמטפל להתייבץ בטיפול עם עמדה טיפולית מיוחדת. המאפיינים הקליניים של אזור השבר הבסיסי והעמדה הטיפולית הנדרשת על מנת להגיע אליו הם הנושאים שנתמקד בהם במהלך הקורס. גישתם של מיכאל באלנט והרולד סירלס לגבי סוגיות אלה דומה, אך גם שונה. באלנט מתכנס לעבר יחסי-אובייקט ראשוניים, בהם האינטראקציה עם מטפל והמסגרת הטיפולית מהווים סביבה ראשונית לא-אובייקטלית (כמו אויר, מים, אדמה), ומספקים נוכחות ראשונית הכרחית ומיטיבה;

בעוד סירלס, נע לכוון התחברות עמוקה של מטפל ומטופל, המצליחים להגיע דרך קשר סימביוטי אמביוולנטי (תלות מערערת) לקשר סימביוטי פרה-אמביוולנטי (תלות מיטיבה).

ההשוואה בין הדומה והשונה בשתי הגישות מרחיבה ומחדדת את המבט על אזור השבר הבסיסי ומספקת למטפלים הכרות ראשונית עם הגישה הטיפולית הנדרשת על מנת לעבור את המסע הזה בהצלחה.

"שפה שנוגעת" - מפגש עם מקומות ארכאיים בנפש – ענת שומן

(סמ' ב')

אצל מטופלים רבים אנו פוגשים במבנים נפשיים מפותחים ונוירוטיים לצד אזורים ארכאיים כמוסים, לעיתים קרובות נוכל להבחין ב"הטרוגניות" כזו בתוך אותה שעת טיפול. **זיהוי** הכמוסות הנפשיות הללו וה**מפגש** עימן חיוניים להתהוותה של חווית-עצמי ממשית וחיה, ומתאפשרים דרך עמדה נפשית קשובה אליה מתמסר המטפל. בקורס ננסה לחקור ו"להחיות" בינינו את העמדה הייחודית הזו, מפרספקטיבות של כותבים שונים ובעזרת חומרים קליניים שיביאו המשתתפים.

נדון בטיבה הייחודי של נוכחות טיפולית המאפשרת את מחיקתה בכדי להוות מצע להנצחתה של הסובייקטיביות (גרין) ובאתגר שבהשגתה של עמדה טיפולית שאינה-פולשנית ועם זאת נוכחת בטמפרטורה וב"מרחק הנכון" (מלצר, באלנט), תוך חיפוש אחר שפה נוגעת ומחיה (קווינדוז, אוגדן). נחשוב על ההתמסרות לתהליך המפגיש את נפשו של המטפל עם מקומות עוצמתיים ובלתי-נודעים בתוכו, תוך דיון במושגים: "live an experience together" (ויניקוט), "Negative capability" (ביון, בעקבות קיטס), כהיבטים בנוכחות המטפל שהינם חיוניים להשגת טרנספורמציה נפשית. נקרא מתוך כתביהם של ויניקוט, באלנט, חאן, גרין, מלצר, קווינדוז, סימינגטון, אוגדן, גרוסמארק ואשל.

טראומה נפשית מוקדמת ודיסוציאציה – חיותה גורביץ' (סמ' ב')

בשלב התלות המוחלטת התהוותו של העצמי והתפתחותו תוך כדי טראומה נפשית מצטברת כרוכים בגיבושו של העצמי מתוך ובתוך מצבים דיסוציאטיביים, ולא סביב קונפליקט והדחקה. טראומה נפשית הינה קטיעה בהמשכיות וברציפות של קיומו של העצמי. היעדר סביבה טובה דיה הגורמת לקטיעה זו, ובו זמנית מנותקת מהאימפקט שלה על נפש הילד, מעוררת אצל הילד תגובות הישרדות אוטומטיות של פרגמנטציה ודיסוציאציה. הדיסוציאציה הינה מושג הכורך התרחשות סינכרונית בינאישית ותוך אישית המגולמת בהיעדר חיצוני ופנימי, אשר הנכחותו בטיפול הינה חיונית לכל שינוי נפשי משמעותי.

להנחה זו השלכות מהותיות על הבנת העצמי והתפתחותו, וכן על הקליניקה הטיפולית.

בקורס ידונו מבחר מאמרים הרלוונטיים לסוגיות אלו.

סמינרים קליניים שנתיים המתקיימים לאורך שלוש שנות הלימוד במסלול בהנחיית נעמי בר, חנה וקשטיין, ענת טלרנט, ד"ר גילה לנדאו, יואל מילר, טסה צדוק, אלינה שלקס, אלונה תימור.

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל 2017/18:

שנה ג' – שנה"ל תש"פ 2019/20

העצמי המתהווה בחשיבה של ויניקוט – חמוטל רז-שילוח

(סדנת חובה לפני תחילת שנת הלימודים)

בשני העשורים האחרונים לחייו נפרד ויניקוט מהפרדיגמות התיאורטיות של פרויד וקליין וגיבש את רעיונותיו ביחס להתפתחות העצמי של התינוק. כך הוא כותב: "במקום בו נמצא הסתמי (איד) של התינוק שם צריך להיות האני של האם". מודל זה של התפתחות העצמי בתוך מטריצת היחסים של התינוק והאם מהווה עבור ויניקוט את המודל לטיפול הפסיכואנליטי ולהתפתחות העצמי של המטופל.

בסדנא נלמד מהם התנאים הבסיסיים המאפשרים את צמיחתו של העצמי, וכיצד הוא מתפתח. נעסוק במאפייניו הייחודיים של העצמי כמו חיות, יצירתיות, פרדוקסליות וחוסר תקשורת (אינקומוניקדו) ובאופן בו שונה עצמי זה מהעצמי שתיארו פרויד וקליין. נעסוק בסכנות העומדות בפני העצמי ובהתפתחות פתולוגית שלו שוויניקוט ניסח כ"עצמי כוזב".

במקביל לעיסוק בעצמי המתהווה בקונטקסט של התינוק והאם נעסוק בסדנא במשמעות המושגים וברלוונטיות שלהם לטיפול הפסיכואנליטי.

סדנת חובה בת שני מפגשים, בימי חמישי ה-12/09/2019 וה-19/09/2019,

בין השעות 15:00-19:00.

מצבים רגרסיביים בטיפול – עפרה אשל (סמ' א')

בקורס זה יסקרו הרעיונות התיאורטיים והקליניים לגבי הרגרסיה הטיפולית, אשר התפתחו בקבוצה הבריטית העצמאית: ויניקוט, בלינט, ובהמשך – מרגרט ליטל, מסוד חאן, ובולאס. הדגש בקורס יהיה על כך שעבור מטופלים שבראשית התפתחותם חוו כישלון בהתאמה לצורכיהם המוקדמים, יש הכרח שבתוך הסיטואציה הטיפולית יתרחש מצב רגרסיה, המאפשרת הזדמנות חדשה לתיקון היסטוריית העבר המוקדמת של המטופל ולהתפתחות עצמיותו.

סירלס ובאלינט: מסע לאזור השבר הבסיסי – ד"ר אילן אמיר (סמ' א')

השבר הבסיסי הינו שבר שנוצר בחיבור הראשוני בין התינוק לבין אימו, המטביע את חותמו בנפשו של האדם. שבר זה יבוא לידי ביטוי בהמשך חייו של האדם במגוון רחב של פתולוגיות נפשיות. גם מיכאל באלינט וגם הרולד סירלס טוענים שעל מנת לטפל בפסיכותרפיה פסיכואנליטית במטופלים שמאחורי סיבת פנייתם לטיפול עומד קיומו של שבר בסיסי, יש לאפשר קיומו של תהליך רגרסיבי משמעותי, וזאת על מנת להגיע לאזור השבר הבסיסי ולאחר מכן לצאת ממנו באופן חדש וטוב יותר. מסע טיפולי שכזה דורש מהמטפל להתייבץ בטיפול עם עמדה טיפולית מיוחדת. המאפיינים הקליניים של אזור השבר הבסיסי והעמדה הטיפולית הנדרשת על מנת להגיע אליו הם הנושאים שנתמקד בהם במהלך הקורס. גישתם של מיכאל באלינט והרולד סירלס לגבי סוגיות אלה דומה, אך גם שונה. באלינט מתכנס לעבר יחסי-אובייקט ראשוניים, בהם האינטראקציה עם מטפל והמסגרת הטיפולית מהווים סביבה ראשונית לא-אובייקטלית (כמו אויר, מים, אדמה), ומספקים נוכחות ראשונית הכרחית ומיטיבה; בעוד סירלס, נע לכוון התחברות עמוקה של מטפל ומטופל, המצליחים להגיע דרך קשר סימביוטי אמביוולנטי (תלות מערערת) לקשר סימביוטי פרה-אמביוולנטי (תלות מיטיבה).

ההשוואה בין הדומה והשונה בשתי הגישות מרחיבה ומחדדת את המבט על אזור השבר הבסיסי ומספקת למטפלים הכרות ראשונית עם הגישה הטיפולית הנדרשת על מנת לעבור את המסע הזה בהצלחה.

טראומה נפשית מוקדמת ודיסוציאציה – חיותה גורביץ' (סמ' ב')

בשלב התלות המוחלטת התהוותו של העצמי והתפתחותו תוך כדי טראומה נפשית מצטברת כרוכים בגיבושו של העצמי מתוך ובתוך מצבים דיסוציאטיביים, ולא סביב קונפליקט והדחקה. טראומה נפשית הינה קטיעה בהמשכיות וברציפות של קיומו של העצמי. היעדר סביבה טובה דיה הגורמת לקטיעה זו, ובו זמנית מנותקת מהאימפקט שלה על נפש הילד, מעוררת אצל הילד תגובות הישרדותיות אוטומטיות של פרגמנטציה ודיסוציאציה. הדיסוציאציה הינה מושג הכורך התרחשות סינכרונית בינאישית ותוך

אישית המגולמת בהיעדר חיצוני ופנימי, אשר הנכחותו בטיפול הינה חיונית לכל שינוי נפשי משמעותי.

להנחה זו השלכות מהותיות על הבנת העצמי והתפתחותו, וכן על הקליניקה הטיפולית.

בקורס ידונו מבחר מאמרים הרלוונטיים לסוגיות אלו.

"שפה שנוגעת" - מפגש עם מקומות ארכאיים בנפש – ענת שומן

(סמ' ב')

אצל מטופלים רבים אנו פוגשים במבנים נפשיים מפותחים ונזיזים לצד אזורי ארכאיים כמוסים, לעיתים קרובות נוכל להבחין ב"הטרוגניות" כזו בתוך אותה שעת טיפול. **זיהוי** הכמוסות הנפשיות הללו וה**מפגש** עימן חיוניים להתהוותה של חווית-עצמי ממשית וחיה, ומתאפשרים דרך עמדה נפשית קשובה אליה מתמסר המטפל. בקורס ננסה לחקור ו"להחיות" בינינו את העמדה הייחודית הזו, מפרספקטיבות של כותבים שונים ובעזרת חומרים קליניים שיביאו המשתתפים.

נדון בטיבה הייחודי של נוכחות טיפולית המאפשרת את מחיקתה בכדי להוות מצע להנצחתה של הסובייקטיביות (גרין) ובאתגר שבהשגתה של עמדה טיפולית שאינה-פולשנית ועם זאת נוכחת בטמפרטורה וב"מרחק הנכון" (מלצר, באלינט), תוך חיפוש אחר שפה נוגעת ומחיה (קווינדוז, אוגדן). נחשוב על ההתמסרות לתהליך המפגיש את נפשו של המטפל עם מקומות עוצמתיים ובלתי-נודעים בתוכו, תוך דיון במושגים: "live an experience together" (ויניקוט), "Negative capability" (ביון, בעקבות קיטס), כהיבטים בנוכחות המטפל שהינם חיוניים להשגת טרנספורמציה נפשית. נקרא מתוך כתביהם של ויניקוט, באלינט, חאן, גרין, מלצר, קווינדוז, סימינגטון, אוגדן, גרוסמארק ואשל.

סמינרים קליניים שנתיים המתקיימים לאורך שלוש שנות הלימוד במסלול בהנחיית נעמי בר, חנה וקשטיין, ענת טלרנט, ד"ר גילה לנדאו, יואל מילר, טסה צדוק, אלינה שלקס, אלונה תימור.

לימודי המשך של המסלול:

תכנית הלימודים עבור כיתה שמורכבת מתלמידים שהחלו את לימודיהם במסלול בשנה"ל 2011/2012 ומתלמידים שהחלו את לימודיהם במסלול בשנת 2013/2014:

שנה ז + שנה ט' – שנה"ל תש"פ 2019/2020

**סמינר קליני – על טיפול בילדים - נאירה כספי (שנתי - בחירה)
סמינר שנתי בימי חמישי בין השעות 13:15-14:45.**

חלום וחלימה לפי ביון וממשיכיו – ידידה טורקניץ' (סמ' א')
"ביון הסיט את המוקד מהתוכן הסימבולי של המחשבות לתהליך החשיבה ומהמשמעות הסמלית של חלומות לתהליך החלימה" (אוגדן, 2008).
נניח במרכז הלמידה שלנו את המעבר (המהפכני) מ"חלום" ופירוש על ידי האנליטיקאי, ל"חלימה" כתהליך, עיבוד של חוויה רגשית, המתרחשת כל העת, בשינה ובעירות. נתחיל מ"מלאכת החלום" לפי פרויד ונקרא מעט מפירוש החלום (חלום רופא השיניים). נמשיך ונקרא טכסטים של ביון (מתוך ללמוד מהניסיון, *Cogitations* ואחרים). נתייחס להיבטים קליניים של חלימה ושל אי היכולת לחלום, ונחשוב על מעמדו של "החלום" בקליניקה בימינו, זאת באמצעות חלומות וויזיטות קליניות של המשתתפים.
בנוסף לקריאה מפרויד וביון נקרא מתוך: מלצר, שניידר, אוגדן, גרוטסטין, פרו, צ'ויטרזה.
נצפה בסרט "בירדמן" (2014), אלחנדרו גונזלס איניריטו) להמחשה והרחבת הדיון.
קורס סמסטרילי (סמ' א') בימי חמישי בין השעות 15:00-16:30

תיאוריה וקליניקה במפגש עם הגנות פרימיטיביות – הפנטזיה הלא מודעת של הגוף והמיינד – אהוד וולפה (סמ' א')
כיצד נפגשים רעיונותיה של פרנסואז דולטו על הדימוי הלא מודע של הגוף עם הרעיונות הפוסט קלייניאניים על הפנטזיה הלא מודעת, ראשית הנפש, החרדות וההגנות מפניהן?
בקורס זה נלמד להכיר את מושג הדימוי הלא מודע של הגוף של דולטו, ונתעכב על הבנתה מצבי נפש מוקדמים ופנטזיות מוקדמות. משם נמשיך אל שלושה תיאורטיקנים פוסט קלייניאניים חשובים, דונלד מלצר, עדנה אושונסי ובטי ג'וזף. נתמקד בהבנתם מצבי נפש מוקדמים, בחרדות ובהגנות מפניהן.
קורס סמסטרילי (סמ' א') בימי חמישי בין השעות 17:00-18:30

**על נרקיסיזם ודרכי פעולתו בטיפול או 'למה כל כך קשה להיות מטופל?' –
ד"ר שרון שטרית (סמ' ב')**

אדם פונה לטיפול, מתלונן על מצוקה ובו זמנית מתנשא, נאבק, דוחה, מתקיף את המטפלת.

לעתים, גם כשנמצא במצוקה גדולה, מדבר שוב ושוב על כך שרוצה לסיים את הטיפול, רוצה

להסתדר לבד. כבר מרגיש שנעזר וחש שיש פירות לטיפול, ודווקא אז עושה דווליואציה, מתלונן וזועם ש"לא קורה כלום, שהטיפול לא באמת עוזר, בזבז זמן". אמירות אלו חוזרות שוב ושוב בטיפולים שונים ובוואריאציות רבות, מגוונות ושכיחות. היבט נוסף של הקושי להיות מטופל בא לידי ביטוי בקושי להשתנות ולזוז ממקומות קשים, לעיתים הרסניים וממיתים.

בקורס נתבונן בשאלת הקושי להיות מטופל דרך הפריזמה של הנרקיסיזם, נכיר את אופן פעולתו בנפש, את מאפייניו, מה מושך בו, מפתה, מפני מה הוא מגן ואת המחירים הכרוכים בלפעול לפיו. נעמיק את ההיכרות עם מושג הנרקיסיזם והיבטיו השונים באמצעות קריאה בטקסטים של פרויד, קוהוט, רוזנפלד, שטיינר ואנדרה גרין. נדון במושגים כמו: האני עונג המזוקק, זעם נרקיסיסטי, מסתורי נפש, נרקיסיזם של חיים ונרקיסיזם של מוות.

הקורס ילווה בדוגמאות קליניות.

קורס סמסטריאלי (סמ' ב') בימי חמישי בין השעות 15:00-16:30

"אהבה בפסיכואנליזה היא העברה" – אילנה גולדשמידט היימן (סמ' ב')

פרויד מיקם את העברה כהתרחשות המרכזית בפסיכואנליזה: "אין אנליזה ללא העברה". בהעברה הופך האנליטיקאי בשל "קישור שגוי", לאוביקט התשוקה של האנליזנט.

פרויד הוסיף שכאשר האזוציאציות החופשיות נעצרות, נוכל להניח שהמטופל עסוק במחשבותיו במשהו שקשור לאנליטיקאי.

אם כך, ההעברה בו זמנית, עם היותה הכרחית מהווה גם את ההתנגדות החזקה ביותר לאנליזה.

לאקאן ממציא בהקשר להעברה את המושג: "הסובייקט שמונח לו הידע", כלומר המטופל מניח שלאנליטיקאי יש את הידע על הלא מודע (שלו) שהוא (המטופל) חסר, כמובן. במובן זה, בהעברה מגולמת מעין תרמית, יש בה הולכת שולל...

כיצד אם כן, יש לנהל את הטיפול תוך העברה?

בסמינר ננסה לענות על שאלה זו, תוך גדש על עבודתם של פרויד ולאקאן.

נשתמש בחומר קריאה ובעבודתם הקלינית של המשתתפים כמשענת לדיון.

קורס סמסטריאלי (סמ' ב') בימי חמישי בין השעות 17:00-18:30

קבוצת הדרכה שנתית – ללא מנחה (שנתי)

קבוצה שנתית בימי חמישי בין השעות 18:45-20:15

תכנית הלימודים עבור כיתה שמורכבת מתלמידים שהחלו את לימודיהם במסלול
בשנה"ל 2015/2016, 2009/2010, 2007/2008:

שנה ה', שנה י"א, שנה י"ג – שנה"ל תש"פ 2019/2020

סמינר קליני – על טיפול בילדים - נאירה כספי (שנתי - בחירה)
סמינר שנתי בימי חמישי בין השעות 14:45-15:13.

המטופל הקשה - יהודית טריאסט (סמ' א')
הקורס יסלב קריאת מאמרים וחומר קליני של המשתתפים, באופן שימשיך לנסות לקרב ולהטמיע את ההמשגה התאורטית הפוסט-קלייניאנית עם אופן העבודה הקלינית. נקרא יחד את החומרים ברשימה הביבליוגרפית ובשיעור העוקב המשתתפים יביאו חומר קליני **להמשך** דיון והמחשה.
בין התאורטיקנים שאת כתביהם נקרא: אריק ברנמן, אליזבת ספיליוס, הרברט רוזנפלד, חנה סגל, שטיינר, אלוורז, בטי ג'וזף, איגנס סודרה, עדנה אושונסי.
קורס סמסטריאלי (סמ' א') בימי חמישי בין השעות 15:00-16:30

הנושא יקבע בהמשך – אלינה שלקס (סמ' א')
קורס סמסטריאלי (סמ' א') בימי חמישי בין השעות 17:00-18:30

מסתורים נפשיים – סיגלית בודוך ריש (סמ' ב')
מסתורים נפשיים הינם ארגונים הגנתיים פתולוגיים שמטרתם להתמודד עם מכאובים נפשיים הנחווים כבלתי נסבלים.
הסמינר יעסוק בחקירת מערכי נפש אלו כפי שפותחו בחשיבתו של ג'ון שטיינר.
נכיר את המצע להתפתחות חשיבתו של שטיינר דרך עבודותיהם של פרויד, רוזנפלד, מוני קירל ואחרים, ונעמיק בחקירת אופיים של מפלטי הנפש, אופן ביטויים בקליניקה והאתגרים שהם מעמידים בפני המטפל.
קורס סמסטריאלי (סמ' ב') בימי חמישי בין השעות 15:00-16:30

מה שאיננו שם הוא שם – עבודת השלילי אצל ויניקוט ואנדרה גרין – נעמה קינן (סמ' ב')

במשנה הויניקוטיאנית העצמי מתהווה בתוך ומתוך מצע הגוף-נפש האמהי. האם הטובה דיה מספקת את הסביבה שהתינוק זקוק לה ומאפשרת לתינוקה לשהות במרחב פיזי ונפשי מוגן בלי לדעת שהוא מוגן. כאשר צרכיו של הפעוט עולים ומגיחים מתוך זרם הרגעים המצויים באי אינטגרציה, האם הטובה דיה חשה את הצורך ובהיענותה היא מעצבת סביבו את העולם. מדובר כאן באופנות התמזגותיות של היחסים, בנוכחות שהיא התמסרות טוטלית, בחוויה שהאם מחויבת לה בכל ליבה. זו חוויה שעיקרה מעורבות שלמה של העצמי שגבולותיו מיטשטשים ומתרחבים. נפש נותנת מקום לנפש אחרת. האם הטובה דיה שקועה במלאות, פתוחה לגמרי, בקשב הערום למציאות הנפשית של תינוקה. אולם, כדרכם של הפרדוקסים במשנתו של ויניקוט, הרי יחד עם נוכחות מלאה זו מהווה השלילי איכות אינהרנטית בתפקוד הנפשי בשלב זה. ריקנות היא תנאי מוקדם להשתוקקות ורק מתוך אי קיום יכול להתחיל קיום.

בסמינר נבחן את משמעות השלילי במושגים הויניקוטיאניים המרכזיים לשלב זה: אם סביבה, מושקעות אמהית ראשונית, אחזקה, כול יכולות סובייקטיבית, אשליה, התחום המעברי. נעסוק בתרומתו של אנדרה גרין להבנת השלילי ונלמד את "האם המתה" ואת המושגים מבנה ממסגר והלוצינציה שלילית.

קורס סמסטרילי (סמ' ב') בימי חמישי בין השעות 17:00-18:30

סדנאות בחירה לתלמידי מסלול מצבים מנטאליים ראשוניים:

א. הלימודים מיועדים לתלמידי ארבע כיתות הלימוד של מסלול מצבים מנטאליים ראשוניים הולמדות בשנת הלימודים 2019-2020 (ולבוגרי המסלול על פי מקום פנוי).

מינוס, אפס, אחד, שניים: על עבודת השלילי בהתפתחות החשיבה - אסף לוריא
עבודת השלילי, כפי שכותב וחושב אותה אנדרה גרין, היא מהתרומות החשובות ביותר לפסיכואנליזה העכשווית. זוהי דיאלקטיקה עדינה, בין נוכח לנעדר, בין ישנו לאיננו, בין ריק לבין חסר. הנחת יסוד זו, מתבטאת היטב באופן בו ניסח אנדרה גרין (Green, 1990) את התפתחות הנפש:

"The psyche is the relation between two bodies, one of which is absent".
גרין מעמיק ומעדכן את נקודת המבט של פרויד, ומגדיר את דחף המוות במונחי עבודת פרימה, ניתוק, דה קתקסיס והפרדה של ייצוגים ושל אובייקטים ליבידינליים. כל אלה הם בסיס התיאוריה של המבנה הממסגר. עבור גרין זהו מבנה מכיל שמאפשר הפרדה מהיחידה הממוזגת אובייקט-תינוק.

עבודת השלילי, איננה נגד החיים, אלא נגד הכאב הכרוך בהם. באופן פרדוקסלי, כאשר היא נעשית כהליך שאיננו הרסני, היא מאפשרת דווקא בריאה וייצוג של מה שאיננו וחסר. בסדנא, נעסוק באופן בו עבודת השלילי בצידה הפתולוגי מרוקנת ומשאירה את הנפש ללא תוכן, כמו ריק שאינו יודע לייצג את גבולותיו ואת מה שחסר בו. בצידה החיובי, עבודת השלילי באמצעות הלוצינציה שלילית, מאפשרת כמו יצירת מסך לבן, עליו מונחים ייצוגים שונים, ואלה זוכים לשם, למסגור ולהכלה.

נתבונן במורכבות של עבודת השלילי, בהלוצינציה שלילית, במבנה ממסגר, ובאורגניות של עבודת השלילי, לבין באפשרות להשתמש בתהליכים אלה לצמיחה וגדילה לעומת ריקון ופרימה.

**סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי חמישי ה-6/02/2020 וה-13/02/2020,
בין השעות 15:00-19:00.**

**קריאה וחשיבה קלינית סביב המושג "הקונפליקט האסתטי" של דונלד מלצר –
איה בירגר**

בספרו "The Apprehension of Beauty" (1988), מלצר מכליל את האסתטיקה כמושג חשוב בתוך הפסיכואנליזה, עקב השלכותיו להבנת התפתחות הילד.

המונח "קונפליקט אסתטי" מאחד משמעות פילוסופית ומשמעות פסיכולוגית: אסתטיקה היא התחום בפילוסופיה המתייחס ליופי ולאמנות. קונפליקט (במובן בו מלצר מתייחס למילה) הוא "המאבק בתוך האינדבידואל בין רגישויות אסתטיות לבין כוחות צרות האופק (phillistinism), הפוריטניות, הציניות והפרברסיה." לפי מלצר, מתחילת החיים התינוק מוצא את עצמו בחוויה רגשית עזה מול האימפקט

של יופייה החיצוני של האם המושך את התינוק באיכויותיו האסתטיות ומעורר תגובה תשוקתית מורכבת: התינוק ניצב בתוככי קונפליקט בין ההיבט החיצוני הזה, שאותו הוא קולט באמצעות חושיו, לבין האניגמטיות והמסתורין הפנימיים של איכויות האובייקט שהוא אינו מסוגל להבין, ושאותו הוא צריך לבנות באמצעות דמיונו היצירתי. כך נוצר דימוי של מרחב בתוך האם ממנו נובעים לא רק יופי והנאה אלא גם תחושות של אי-בהירות וכאב נפשי.

מצב זה, או הקונפליקט האסתטי, ייעשה נסבל יותר במידה ונוסף אליו מצב דומה של הדדיות מצד האם, המפתח קשר אהבה בין שניהם, קשר המקל על בניית האובייקט האמהי באמצעות הדמיון היוצר. לעומת זאת, אם לא מתאפשר להכיל את הקושי והכאב הנפשי הכרוכים בקונפליקט זה, אחת התוצאות העלולות להתרחש היא ניסיון לגלות את פנימיותה של האם על ידי "ידיעת הכל" (omniscience) או חדירה פולשנית (מה שיוביל את מלצר לכתובת ספרו האחרון על הקלאוסטרום).

נקרא יחד מספר פרקים מתוך ספרו של מלצר:

מקומו של הקונפליקט האסתטי בהתפתחות, על "aesthetic reciprocity", על תפקיד האב בהתפתחות המוקדמת, על מקומו של הקונפליקט בתהליך הטיפול, על הנסיגה מהקונפליקט וה-recovery שלו.

ניעזר גם בכותבים כמו Sanders Kenneth, Williams Meg-Harris, ונחשוב על הרלבנטיות של המושגים לטיפולים בקליניקה.

סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי חמישי ה-20/02/2020 וה-27/02/2020, בין השעות 15:00-19:00.

פגיעה עצמית – רישום צלקות הנפש על מעטפת הגוף – אורלי חסון-כץ

לעור, המשמש כמעטפת הגוף, חשיבות קריטית כמצע תקשורתי בין האם לתינוק בחודשי החיים הראשונים. התפתחות תקינה של העור הנפשי הכרחית לתיקוף גבולות הגוף והעצמי ולהתהוות תחושת מיכל פנימי לחיי הנפש. פגיעות מוקדמות הקשורות לנפרדות טראומטית, חרדות ראשוניות וכאב נפשי בלתי נסבל, נרשמות בנפש כדימויים ותחושות פנימיות של עור מחורר, קרוע ופצוע, ומעטפת הנפש הופכת ממעטפת רוחה למעטפת סבל.

בסדנא נתחקה אחרי "שפת העור" ונסה להראות כיצד משקעי הנפש וצלקותיה נחקקים על גבי העור הפיזי, ההופך למעין קנבס עליו רושמת ומציירת הנפש את פצעים ומכאוביה. נתמקד בעיקר בהתנהגויות של פגיעה עצמית (self-mutilation) כגון חיתוך העור, צילוקו ופציעתו, ומניפולציות אחרות על העור הנוגעות לשינוי ועיצוב עצמי (self-modification), כגון פירסינג, קעקועים מאסיביים, ניתוחים ועוד.

דרך דוגמאות קליניות נתייחס למשמעות אקטים של פגיעה עצמית וקעקוע בתוך התהליך הטיפולי ולאופן בו ניתן להתמירם ממשקעים טראומטיים החקוקים בעור ועל גבולות הגוף לייצוגים נפשיים של פגיעות מוקדמות.

התאורטיקנים בהם נתמקד יהיו אנזייה, ביק, מלצר, סטטין, בולאס וכותבים נוספים המתמקדים במשמעות הקלינית של קרקועים ופציעה עצמית בחדר הטיפולים. בנוסף לדוגמאות הקליניות, ההתייחסות לחומרים התיאורטיים תלווה גם בדוגמאות מתחום הקולנוע ("ברבור שחור") ואומנות גוף רדיקלית (מרינה אברמוביץ ואומני גוף נוספים).
סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי חמישי ה-20/02/2020 וה-27/02/2020, בין השעות 15:00-19:00.

נקודת המפגש בין זיווגים ונפילה לקליפות בקבלת האר"י לבין חיבור והתקפות על החיבור בתאוריה של ביון – ד"ר רבקה מצנר

סדנה זו היא סדנת המשך לסדנה שהעברתי בשנה שעברה ועסקה באור והכלי בקבלת האר"י מול המכל והמוכל של ביון, אך ניתן להשתתף בה גם ללא ידע מוקדם. בסדנה זו נעסוק בבחינת הדומה והשונה בין מושגי הזיווגים ונפילת הניצוצות לקליפות בקבלת האר"י לבין מושגי החיבור (link) והתקפה על החיבור בתיאוריה של ביון. המושגים אינם חופפים, אבל דומים ברוחם או במונחים פסיכואנליטיים ב state of mind שלהם.

על פי קבלת האר"י שנכתבה במאה ה-16, **הרחמים והדינים** הם יסודותיו של עולם האצילות. תחילה יצאו הדינים הקשים לבדם, והדבר גרם לקלקולן של שבע הספירות התחתונות, ולנפילת ניצוצות הקדושה לידי הקליפות. אחר נעשה **הזיווג**, שהוא מתקן ומברר את הדינים ומאפשר את חיבורם עם הרחמים. **חיבור** הרחמים עם הדינים מאפשר את תיקון האצילות וממשיך אל הנבראים שפע של חיות, ברכה וקדושה. באמצע המאה העשרים החל וילפרד ביון להשתמש במושג "**חיבור**" או Link כמושג מרכזי בהבנת החשיבה האנושית. הוא פיתח את התיאוריה של מלאני קליין, שדיברה על חיבור לאובייקט, והתייחס לפונקציית החיבור בין אובייקטים. תיאוריית הלינקים שלו נהפכה לאחד מהאלמנטים החיוניים בפסיכואנליזה. ביון דיבר על כך שמושגים נעשים במשך הזמן משומשים ורוויים. הוא ניסה למנוע את הפיכתם לרוויים ולאפשר את המשך החשיבה עליהם. לדעתי, ראיית המושגים הפסיכואנליטיים שהפכו לשגורים דרך פריזמה קבלית יכולה לתרום לריענונם, לרפלקציה נוספת עליהם, על המטופלים שלנו ועלנו כמטפלים, ובעיקר כבני אדם.

במפגש הראשון נסקור בקצרה את המושגים חיבור-link והתקפה על החיבור, וכן ואת ההתפתחויות שחלו בחשיבה עליהם. ביתר הרחבה נעסוק בזיווגים הקבליים, ובנפילת הניצוצות לקליפות, תוך קריאה בכתביו של רבי חיים ויטאל, תלמידו של האר"י.

במפגש השני נעסוק במפגש בין המושגים הקבליים והפסיכואנליטיים. נעלה נקודות מבט נוספות על מושגי החיבור וההתקפה על החיבור, ונפתח יישומים קליניים. המשתתפים מוזמנים להביא מקרים.

סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי שישי ה-31/01/2020 וה-07/02/2020, בין השעות 09:00-13:00. הסדנה פתוחה גם לתלמידי המסלולים האחרים.

**מבט נוסף על מרחב הביניים – החדר, הראי והגוף כיסודות לתקשורת טיפולית
במרחב אסתטי – ד"ר תמי פולק**

מרחב הביניים, או המרחב הפוטנציאלי, הם מושגים שהפכו למרכזיים בחשיבה הפסיכואנליטית הודות להמשגה שהציע עבורם וויניקוט. במרחב זה מתאפשרים יחסים של הדדיות ובריאה הדדית בין מאפיינים שבמפות תיאורטיות אחרות נתפסים כמנוגדים. הפנים והחוץ, הקיים והנברא, האובייקטיבי והסובייקטיבי אינם מקיימים ביניהם יחסים של 'או-או' אלא נתפסים כרצף עמום של 'גם וגם'. בהגדרתו הויניקוטיאנית אפשרות קיומית זו נפתחת בפני הילד במהלך התפתחותו הודות לנכונותה האינטואיטיבית של האם לאפשר לו לחוש את האשליה המיטיבה כי הוא ברא את מה שכבר קיים. המרחב הפוטנציאלי, שתוצרו ההתפתחותי המובהק ביותר הוא חפץ המעבר, הוא הקרקע ממנה מתפתחת החוויה התרבותית בכללותה. בסדנא נבחן את המהלך הויניקוטיאני, כמה מהתפתחויותיו והרחבותיו אצל מספר הוגים נוספים. לאור ההנחה של וויניקוט בדבר הקשר בין מרחב הביניים למרחב התרבותי אציע ההתבוננות אנליטית וחוץ אנליטית בקשר בין מרחב הביניים לאסתטיקה וכן את ההרחבה האפשרית של הבנת היחסים בין הגופני והנפשי במסגרת ההתבוננות בגוף כמרחב ביניים.

**סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי שישי ה-31/01/2020 וה-07/02/2020,
בין השעות 09:00-13:00.**

2. פסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי^א (שנה א', שנה ג')

מסלול לימודי תלת שנתי – במתכונת חדשה
(ארבע שנתי למחזור שלומד בשנה ג' בשנה"ל תש"פ)
ראש המסלול: ד"ר גבי מן

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהינם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב או שהינם בכירים בתחום, בעלי 10 שנות ניסיון לפחות (לפסיכולוגים, מתום מחצית תקופת ההתמחות, לפסיכיאטרים, לאחר סיום ההתמחות, לעו"ס בבריאות הנפש, לאחר סיום תואר שני).

ב. הלימודים יתאפשרו למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב, ושעוסקים בתחום הטיפולי.

מסלול לימודי המשך בפסיכולוגיית העצמי משנה פניו, ומציע תכנית לימודים מתקדמים חדשה החל משנה"ל תש"פ. במתכונתו החדשה, המסלול הינו תכנית תלת שנתית, אשר תפתח אחת לשלוש שנים. מטרת התוכנית היא לאפשר ללומדים בה להתעמק בתיאוריה ובקליניקה על פי גישת הפסיכולוגיה הפסיכואנליטית של העצמי מיסודו של היינץ קוהוט ונגזרותיה העכשוויות. התכנית תסייע לתלמידים לגבש עמדה טיפולית המבוססת על עיקרי תיאוריה זו, תוך דיאלוג עם גישות פסיכואנליטיות אחרות.

צוות ההיגוי של המסלול רואה בהתעמקות בהגות התיאורטית של פסיכולוגיית העצמי הזדמנות לנוכחות אנושית שיש עמה השלכות משמעותיות הן למעשה הטיפולי והן למלאכת היום-יום של החיים, פיתוח היכולת האמפתית של המטפל, תרגול לקיחת אחריות שלו ואתיקה אנושית.

השיעורים התיאורטיים, ההדרכות הקבוצתיות, הסמינר הקליני, הסדנאות ועבודת הסיום, כולם מהווים מצע לגדילה והזדמנות לאיסוף מתבונן של ההתנסות כולה.

מבנה תכנית הלימודים:

הלימודים מורכבים מקורסים עיוניים, הדרכות קבוצתיות, סמינרים קליניים, סדנאות ויתקיימו בימי חמישי בין השעות 14:15-19:45.
הסמינר הקליני אחת לסמסטר יתקיים באותו יום בין השעות 20:00-21:30.

* ייתכנו שינויים בתכנית הלימודים.

1. קורסים עיוניים:

בכל סמסטר יתקיימו 2 קורסים עיוניים, סה"כ 12 קורסים להשלמת הלימודים.

2. הדרכות קליניות שבועיות:

הדרכות שבועיות תתקיימנה בקבוצות של 5-6 משתתפים, בהנחיית מדריך מצוות התוכנית. בהדרכות יביאו התלמידים את עבודתם הטיפולית השוטפת לדיון ולהתייעצות. המדריכים יתחלפו אחת לשנה.

3. סמינר קליני:

אחת לסמסטר יתקיים מפגש לכלל התלמידים, המורים והמדריכים בהנחיית ד"ר גבי מן. בכל מפגש ישמש מקרה קליני של אחד התלמידים כבסיס להארת הסוגיות התיאורטיות הנלמדות. פורום זה ייחודי למסלול לימודי פסיכולוגיית העצמי בהיותו במה לחקירה משותפת של המורים, המדריכים והלומדים של סוגיות קליניות שונות.

4. סמינר "התהוות המטפל":

בשנה א' יתקיימו ארבעה מפגשי סמינר התהוות, בין השעות 14:15-15:45. בימים אלה לא תתקיימנה הדרכות. המפגש ייוחד להרחבת תודעת המטפל, והתהוותו כמטפל בגישת הפסיכולוגיה הפסיכואנליטית של העצמי כמו גם לטיפול מסגרת להתהוות הקבוצה הלומדת.

5. סדנאות בין הסמסטרים:

לכלל התלמידים, תתקיים סדנא בכל שנה במרחב הזמן בין שני הסמסטרים ובסוף השנה. הסדנאות תתמקדנה במגוון נושאים: טיפול בילדים, קשר גוף-נפש חלומות ועוד. חלק מהסדנאות תהיינה מוקדשות לפגישות בסקייפ עם מטפלים מובילים בפסיכולוגיית העצמי בעולם. מטרת פגישות אלו תהייה לאפשר ללומדים להכיר את הקהילה המקצועית הבינלאומית.

סגל המורים והמדריכים:

דלית אבן, אלדד אידן, היילי אלון, ד"ר אשר אפשטיין, גליה אריאלי, ד"ר ארז בנאי, חוה ברוך, אורנה גלס, אורנה גפני, אריה גרין, אסתי דינור, שלומית הבר-מושיב, דפנה הומינר, תמר זיידמן, מיכל חזן, אמינה טייבר, ד"ר עפרה כהן פריד, ד"ר גבי מן, אורית נוה, ד"ר יורי סלע, מיקי פטרן, ענת פרי, קלאודיה קוגן, רענן קולקה, רחל קלע, ד"ר אלי קריצ'מן, רינת רב-הון, איריס גבריאלי-רחבי, רות שוודרון, אורלי שושני, טלי תמיר-אורון.

הדרישות לקבלת תעודה:

במהלך שנות הלימוד, בנוסף לסמינרים נדרשים:

1. החזקה של לפחות שלושה טיפולים פעילים עם מטופלים לכל אורך תקופת הלימודים.
2. הצגת מקרים טיפוליים במסגרת הסמינרים הקליניים.
3. בסיום הלימודים על התלמיד/ה להגיש עבודה המכילה סיכום טיפול ודיון תיאורטי המבוסס על גישת הפסיכולוגיה הפסיכואנליטית של העצמי. הנחייה על העבודה תינתן על ידי מי שאחראי על כתיבת עבודות בוועדת ההוראה.

❖ הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף בלפחות 75% של שעות הלימוד ושילם שכר לימוד כנדרש.

לעומדים בדרישות אלו תוענק תעודה על סיום הלימודים:
בפסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי

תכנית הלימודים עבור המחזור שמתחיל את לימודיו בשנה"ל 2019/2020:

שנה א' – שנה"ל תש"פ 2019/2020

תשתיות – מפרויד לקוהוט

הנרקסיזם החדש – קלאודיה קוגן (סמ' א')

הקורס יעסוק בחקר מושג הנרקסיזם כפי שפותח על ידי היינץ קוהוט. שורשיו של המושג נטועים בתוככי הפסיכואנליזה הקלאסית אשר תיארה דרכו את היסוד הסוליפסיסטי של האדם ונטייתו העמוקה לחזור אל המודוס 'הסגור לעצמו'. פסיכולוגיית העצמי הציעה ראייה חדשה של המושג והשתיתה דרכו את ראיית האדם כמונע על ידי הצורך לממש את עצמו, את תכנית חייו, כמו גם את הצורך לחיות חיים בעלי משמעות, היינו הצורך לחרוג מעצמו.

על כן הקורס יעסוק בחקירה מחודשת של מושג הנרקסיזם כגשר רעיוני בין שתי התפיסות הללו. במהלך הקורס יידונו באמצעות פרויד, באליוט וקוהוט, התפתחותו של המושג כמו גם השפעותיו על ההגות התאורטית ועל היישום הקליני בפרקטיקה הטיפולית.

בין עצמי לעצמיות - פסיכולוגיית העצמי במרחב הבין-תרבותי - דפנה הומינר (סמ' א')

בלב הקורס יעמוד מושג העצמי על פי קוהוט, על איכותו המיוחדת כפולת הפנים, כנוכחות פרטיקולרית ואוניברסלית. נלמד את התנאים להתהוותה של חווית העצמיות, ונעקוב אחר שלבי התפתחותו הלינארית של העצמי הביוגרפי לאורך מעגל החיים - החל מבקיעתו מן הוירטואליות הקדם - לידתית, דרך בנייתו הבי-פולרית, הבשלתו כעצמי לכיד, ועד ליכולתו "להתפשט" ממבניותו, כעצמיות קוסמית. דרך קריאה בטקסטים עיוניים וספרותיים, נעמוד על שתי האפשרויות המשלימות שמציע קוהוט להתקיימות נפשית בעולם: כעצמי פרטיקולרי התר תמידית אחר זולת העצמי לצורך איחוי שבריו הביוגרפיים והמשך התפתחותו, וכעצמיות אוניברסלית המאפשרת מנוחה זמנית מתביעותיו של העצמי ומצרכי מימוש.

מפריד לקוהוט - תמי זיידמן (סמ' ב')

הקורס יבחן את ציר ההתפתחות בין פריד לקוהוט, ויעמיק את ההבנה וההמשגה של שתי נקודות המבט התאורטיות האלה. החקירה תעשה סביב שני מוקדים עיקריים: מהי מהות החולי, ומהי מהותה של ההתייבשות הטיפולית האחרת להשבת הבריאות הנפשית.

המקרים הקליניים של פריד - מפגש מחודש מנקודת המבט של פסיכולוגיית העצמי - אלדד אידן (סמ' ב')

קוהוט הציע כי בקריאת כתביהם של ההיסטוריונים הקליניים, המאפשרת לנו להבין תרבויות שנעלמו, עלינו לזכור את שידוע לנו על הטיותיהם, נאמנויותיהם ומגבלות כלי ההסבר שעמדו לרשותם. לא נפתע אם הבנתנו תיבדל מזו של אותם כותבים. באותה רוח נשוב אל תיאורי המקרים המקוריים של פריד וננסה לסקור באמפתיה את נתונייהם הקליניים, לבחון את המסגרת התאורטית שהשתמש בה כדי לארגן את החומר, ונעשה זאת תוך שאנו ערים לידוע לנו על האג'נדות הדידקטיות והפוליטיות שלו בעת שהציג תיאורים אלה. לאחר מכן, ננסה לארגן את החומר במונחי התאוריה של פסיכולוגיית העצמי ונבדוק אילו סיפורי מקרים נפרשים לפנינו עתה וכיצד תאוריה זו מעשירה ואף משנה את הבנתנו אותם. המדגם שלנו יכלול את סיפוריהם של אנה או, האנס הקטן ואיש העכברושים (שבמקרה שלו קיימים פרוטוקולים שכתב פריד על אנליזה זו) ומאמרים של מריאן טולפין, אנה אורנסטין, סנדרה קרסקי וג'יימס פוסאגי.

שנה ב' – שנה"ל תשפ"א 2020/21

תיאוריה של הקליניקה

טראומה, דיסוציאציה ואמפתיה – אורית נוח (סמ' א')

הדיסוציאציה היא אחת הדרכים היצירתיות ביותר של הנפש להתמודד עם טראומה. באמצעותה, ההתרחשות הבלתי נסבלת, בשלמותה או בחלקיה, כמו גם חלקי עצמי בלתי נסבלים, נדחקים אל מחוץ לתודעה. גם העדר והזנחה שאינם מקבלים הכרה נשארים שקופים ומנותקים, וחלקי עצמי נשארים ללא קיום, מחשבה או מילים. כך נוצרים שני זרמי תודעה שאינם נפגשים וכך, ילד במצב זה, יחיה מבלי לחוות חלקים בנפשו.

הקורס יתמקד בהבנת התהליכים הנפשיים המורכבים בהתמודדות עם טראומות שונות ובאמפתיה כערוץ טרנספורמטיבי, דרכו ניתן בטיפול להיות במגע עם החומר הנפשי המנותק, הגולמי, חסר הצורה וחסר המילים, בדרך לאיחוי והתהוות העצמי.

כיצד מרפאת פסיכולוגיית העצמי? ד"ר עפרה כהן פריד (סמ' א')

פסיכולוגיית העצמי עושה מעבר מן האדם האשם, גיבור הכאוב של מודל הדחף הפרוידיאני, אל האדם הטרגי, הנושא עימו את יגון העצמי השבור, החי בשסע קיומי. מעבר מפסיכולוגיה שמגדירה את מהות הריפוי בהפיכת הלא מודע למודע, ובהתייבשות האני במקום בו שרר הסתמי, אל פסיכולוגיה שרואה את שיקום וריפוי העצמי, דרך החיפוש אחר וההיענות אל, מטריצה אמפתית וזמינותם של יחסי זולתעצמי.

מעשה הריפוי על פי פסיכולוגיית העצמי נגזר מהנחות יסוד אלו וככזה, הוא גוזר שורה של מעברים פרדיגמטיים עקרוניים, ביחס למודלים וזרמים אחרים בתוך רחב יריעתה של ההגות הפסיכואנליטית, בכל הקשור למהות האדם, מהות הסבל האנושי, המקור לכאב ולפתולוגיה, ומשכך למהות הריפוי. הקורס יעסוק בהתבוננות על מהלכים אלו בהתפתחות החשיבה בדבר הגורם המרפא.

פרישה זו תאפשר חידוד והבהרת הזווית אותה נטלה על עצמה פסיכולוגיית העצמי בהתייחסותה לסוגיה זו. כל זאת תוך דגש על חיבורו האחרון של היינץ קוהוט שיצא לאור בשנת 1984 – "כיצד מרפאה האנליזה?" : תפקיד האמפתיה ויחסי זולתעצמי בתהליך הריפוי; המעבר ממזיגה אמפתית להדהוד אמפתי; התנאים המאפשרים פתיחה של ערוץ אמפתי ועבודה על כשל אמפתי ; התייחסות לסוגיית ההגנות והתנגדות; המשגת הפרוש הטיפולי כיחידה בסיסית המורכבת משני שלבים: א. הבנה ב. הסבר ; מושג ההפנמה הממירה וכינונם של מבני עצמי. בחלקו האחרון יעסוק הקורס בקריאה בתיאורי-מקרה, מבית-מדרשה של פסיכולוגית-העצמי, במטרה להדגים ולדון מושגים ובעקרונות ריפויים אלו.

העברת זולתעצמי – תגלית של העברה – רינת רב-הון (סמ' ב')

במהלך עבודתו הקלינית, תוך הקשבה אמפטית למצוקת מטופליו, הבחין קוהוט כי רבים מהם אינם מפתחים העברת דחף קלאסית. העברה זו המבוססת על האנרגיה הדיחפית הייתה היחידה המוכרת בשדה הפסיכואנליטי. קוהוט גילה, כי בנוסף להעברה זו, קיימת העברה נוספת שמקורה באנרגיה הנרקסיסטית. מדובר בהפעלה מחדש של צרכי העצמי הבסיסיים; הצורך בנראות, הצורך בהאדרה והצורך בתאומות. קוהוט כתב כי תגליתו זו מהווה את הבסיס לכל עבודתו הנוגעת לנרקסיזם ולעצמי. על בסיס תגלית זו, נפתחה הדלת בפני מטופלים רבים אשר עד אז נחשבו כמי שאינם יכולים להיעזר בטיפול.

קוהוט ראה את הקשר הטיפולי כהזדמנות חוזרת של העצמי למצוא סביבה אשר תאפשר את המשך התפתחותו אשר נבלמה בעבר. במהלך הקורס נעסוק בהעמקת הידע הנוגע לצרכי העצמי הבסיסיים, ואופן התנעתם בהעברת זולתעצמי. נדון באופנות נוכחותו של המטפל המסייעת להעברה להיפרש. בנוסף נעסוק בתהליכים טיפוליים הנילווים לתהליכי העברת זולתעצמי בניהם; זיהוי ההיבטים החדשים והחזרתיים, מקומו של הכשל האמפתי וההפנמה הממירה, והפירוש האמפתי שאינו רק מפענח את עולם התוכן אלא משתתף במרחב הצורך של המטופל. במהלך הקורס ניעזר בדוגמאות קליניות על מנת להמחיש את התיאוריה של קוהוט וממשיכי דרכו.

על הטיפול בתוקפנות בראי פסיכולוגיית העצמי. – ד"ר גבי מן (סמ' ב')

קורס זה יעסוק ביישום הקליני של משנתו של קוהוט במפגש עם תוקפנות על צורותיה השונות. נבחין בין אי נחת, כעס, זעם, נרקסיסטי ואלימות חברתית כמו גם בנטיית העצמי השבור לשקר ולהתפתח בכוון של פרברטי. בניגוד לדעה הרווחת כי פסיכולוגיית העצמי אינה מתייחסת לתוקפנות, או אינה יודעת כיצד לטפל בה, אנו נבחן את האפשרות של המטפל לטפל בתוקפנות באמצעות ההבנה שמקורותיה אינם תוצרים של דחף בלבד, כי אם של הקשר (קונטקסט) בלתי מספק ואי הענות הולמת לצרכי העצמי. לעיתים התוקפנות נראית לכאורה כביטוי של קוהסיביות העצמי ויש לה איכויות גרנדיוזיות. אנו נראה שלמעשה ביטויים אלה הינם סימן לשברו של העצמי, זה שהאידיאלים שלו קרסו ותוקפנותו היא אמצעי להגנה עצמית מפני פגיעות נרקסיסטיות. לקיחת אחריות מצד המטפל ואומץ לב, הינם מפתח לאפשרות להתמיר תוקפנות לאסרטיביות בריאה, ושיפוטיות לחמלה. גישה טיפולית זו עושה מקום לסבל הגלום בתוך התוקפנות ובמופע הפרברטי.

שנה ג' – שנה"ל תשפ"ב 2021/22

פסיכולוגיית העצמי העכשווית

**פסיכולוגיית העצמי – מבט עכשווי על היות ועל מעבר להיות – הטיפול משיב
הנפש - שלומית הבר-מושיב (סמ' א')**

כיצד מרפאת האנליזה? העז קוהוט לשאול, ולטעון בזאת שהאנליזה מרפאת, לא פחות, ואנו נתכנס ללמוד יחד את סודות הריפוי הזה. נטפס אל "מקום שבו, אולי כמו הר נבו, רואים רחוק רואים שקוף", על מנת להבין כיצד נוכחת עמדתו האמפתית של המטפל בחדר הטיפול. נבדוק כיצד מאפשרת עמדה זו מגע עמוק ומותאם גם במפגש עם אנשים שהשבר בנפשם עמוק ושורף, עד כדי עיוות הנפש. נלמד את השפה המאפשרת "לדבר אליך וללכת בין צלליך, להיות איתך". נכיר את הנוכחות הדפנית, זה המקום בו אנו נעמדים. (ומקום, כאמור, הלא הוא ההווה עצמה). נקשיב לראשיתה של הדרך ולפעמי סיומה. נלמד לקבל פנים, על מנת להעניקם לזולתנו, וננוע מן הפתוח אל הסגור ושוב אל הפתוח, כי זה כל האדם.

**פסיכולוגיית העצמי משוחחת עם אסכולות אחרות - מנחות: חוה ברוך, איריס
גבריאלי-רחבי ומיקי פטרן (סמ' א')**

הקורס יעסוק בנקודות השוני והדמיון שבין האסכולות הפסיכואנליטיות השונות לבין הגותה של פסיכולוגיית העצמי. במהלך הקורס יוזמנו אנליטיקאים מובילים מאסכולות אחרות כמו זו של ויניקוט, פרנצי או קליין על מנת להציג את האסכולה ולאפשר את העמקת ההבנה והרחבת השיח בין האסכולות.

"כתבים" – אורלי שושני (סמ' ב')

אסופת המאמרים "כתבים" הינה פרי מפעלו של האיגוד הישראלי לפסיכולוגיית העצמי ולחקר הסובייקטיביות. האסופה נותנת ביטוי לתרומתה של קהילת פסיכולוגיית העצמי הישראלית לאסכולה הפסיכואנליטית שכון היינץ קוהוט ושממשיכה את העיון ופיתוח הרעיונות שעומדים בבסיסה של אסכולה זו. המאמרים שמאוגדים בספר זה פורשים מגוון נושאים כגון כינון העצמי, איחוי העצמי השבור, זולתיות עצמי, התמרות הנרקיסיזם, הגורם המרפא ואחרים. במסגרת הקורס יוזמנו חלק מהכותבים להציג את עבודתם בפני התלמידים ולשוחח עליה במטרה להפגיש את הלומדים עם הכתיבה העכשווית בפסיכולוגיית העצמי בישראל.

פסיכולוגיית העצמי – מהפכה בתולדות הרעיונות על רוח האדם - רענן קולקה (סמ' ב')

פסיכולוגיית העצמי מסמנת תפנית גדולה בתולדות הפסיכואנליזה כדיסיפלינה מדעית וכמעשה המטפל. אך אף יותר מכך, היא מציבה כמה עקרונות יסוד חדשים לחקירה מדעית קונטמפלטיבית של רוח האדם ושל התודעה האנושית על גלגוליה מהתהוות להתמרה. הסמינר יחקור את תרומתה הייחודית של פסיכולוגיית העצמי בשלושה ממדים: א. תרומת האסכולה למקצוע ריפוי הנפש; ב. תרומת האסכולה לאדם המטפל ולאישיותו האנושית; ג. תרומת האסכולה כמחוללת ומכוננת שינוי תרבות, היסטוריה ואבולוציה במרחב הכולל של האדם היחיד והמין האנושי בעולם.

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל 2017/2018:

שנה ג' – שנה"ל תש"פ 2019/20

התמרת התוקפנות – ד"ר גבי מן (קורס שנתי)

קורס זה יעסוק ביישום הקליני של משנתו של קוהוט במפגש עם תוקפנות על צורותיה השונות. נבחין בין אי נחת, כעס, זעם, נרקיסיסטי ואלימות חברתית כמו גם בנטיית העצמי השבור לשקר ולהתפתח בכוון של פרברטי.

בניגוד לדעה הרווחת כי פסיכולוגיית העצמי אינה מתייחסת לתוקפנות, או אינה יודעת כיצד לטפל בה, אנו נבחן את האפשרות של המטפל לטפל בתוקפנות באמצעות ההבנה שמקורותיה אינם תוצרים של דחף בלבד כי אם של הקשר (קונטקסט) בלתי מספק ואי הענות הולמת לצרכי העצמי. לעיתים התוקפנות נראית לכאורה כביטוי של קוהסיביות העצמי ויש לה איכויות גרנדיוזיות. אנו נראה שלמעשה ביטויים אלה הינם סימן לשברו של העצמי, זה שהאידיאלים שלו קרסו ותוקפנותו היא אמצעי להגנה עצמית מפני חוסר אונים. לקיחת אחריות מצד המטפל ואומץ לב הינם מפתח לאפשרות להתמיר תוקפנות לאסרטיביות בריאה, ושיפוטיות לחמלה. גישה טיפולית זו עושה מקום לסבל הגלום בתוך התוקפנות ובמופע הפרברטי.

טראומה, דיסוציאציה ואמפתיה – אורית נוח (סמ' א')

הדיסוציאציה היא אחת הדרכים היצירתיות ביותר של הנפש להתמודד עם טראומה. באמצעותה, ההתרחשות הבלתי נסבלת, בשלמותה או בחלקיה, כמו גם חלקי עצמי בלתי נסבלים, נדחקים אל מחוץ לתודעה. גם העדר והזנחה שאינם מקבלים הכרה נשארים שקופים ומנותקים, וחלקי עצמי נשארים ללא קיום, מחשבה או מילים. כך נוצרים שני זרמי תודעה שאינם נפגשים וכך, ילד במצב זה, יחיה מבלי לחוות חלקים בנפשו.

הקורס יתמקד בהבנת התהליכים הנפשיים המורכבים בהתמודדות עם טראומות שונות ובאמפתיה כערוץ טרנספורמטיבי, דרכו ניתן בטיפול, להיות במגע עם החומר הנפשי המנותק, הגולמי, חסר הצורה וחסר המילים, בדרך לאיחוי והתהוות העצמי.

ההקשבה האנליטית – הזיקה בין קוהוט לביון – טלי תמיר-אורון (סמ' ב')

במרחב התיאורטי והקליני הפסיכואנליטי קוהוט וביון הם מההוגים הרדיקלים והאניגמטיים ביותר.

אני רוצה להזמין אותנו בקורס ברוח החשיבה הקוהוטיאנית-ביוניאנית לחקור יחד את האין סופיות של ההקשבה האנליטית. בפסיכותרפיה ובאנליזה כאחד. פרויד במאמרו החשוב והמרכזי על ה'לא מודע' מ'1915 מדגיש את האין סופיות של הלא מודע.

(The processes of the system Ucs. are timeless; i.e. they are not ordered temporally, are not altered by the passage of time; they have no reference to time at all.)

קוהוט וביון כל אחד מהם בדרכו הייחודית מנחה אותנו להקשיב אנליטית לאינסופיות הנפשית של האנשים שאנו מטפלים בהם. הם מתארים את הדרך שעל המטפל לעשות כדי להבין את העולם הנפשי הפנימי הייחודי מאוד של מטופליו. נעמיק בקריאה שלהם ובזיקה המיוחדת המתקיימת ביניהם. נבין לעומק את ההקשבה האמפתית של ביון לתחביר הנפשי הפסיכוטי, את החקירה המתמשכת שלו להבנה מתוך קליטת הרשמים החושיים והאפשרות לשהות באי ידיעה. נעמיק באפשרויות המתפתחות שלנו כמטפלים בפסיכולוגיית העצמי להקשבה אמפתית-אנליטית לרבדים הנפשיים המודעים והלא מודעים. לאורך הקורס נקרא בכתבים ובסמינרים הקליניים של קוהוט וביון, ונקשיב מתוך הדוגמאות הקליניות של עבודתם לאופן בו הם חושבים ויוצרים את הקשבה האנליטית לעולם הנפשי של מטופליהם. נקשיב כך גם למטופלים שלנו מתוך עבודה משותפת על דוגמאות קליניות מטיפולים שלנו.

שנה ד' – שנה"ל תשפ"א 2020/21

על הסובייקטיביות והעצמיות – היסודות ההיסטוריים והפילוסופיים של

פסיכולוגיית העצמי – רענן קולקה (קורס שנתי)

מטרת הקורס הינה להניח בפני התלמידים את המסד האידיאלי של הופעת פסיכולוגיית העצמי על במת הרעיונות של הפסיכואנליזה. הקורס יבחן את ההקשרים ההיסטוריוסופיים מחוץ לפסיכואנליזה ובתוכה אשר היוו את המצע להופעת פרדיגמת העצמי של היינץ קוהוט.

הקורס יעסוק בסוגיות הפסיכואנליטיות בהשקתן לשאלות עקרוניות של הקיום הנפשי, ויבקש להניח את יסודות הלמידה של מכלול התכנית הארבע-שנתית. הסמינר יושתת על הוראת המנחה ועל קריאה מודרכת של פסיפס מדגים של ספרות מקצועית מתאימה.

לצד הנגיעה בנושאי יסוד עקרוניים, יפגיש הקורס את התלמידים עם היכרות סכמטית של מכלול עבודתו של קוהוט ונקודות ציון באבולוציה של הפרדיגמה הקוהוטיאנית; וזאת באמצעות עבודות מדגומות של דרך חשיבתו לאורך השנים, ולא דווקא דרך המאמרים המכריעים של הקורפוס הקוהוטיאני, עבודות שיוצגו במסגרת כל מרכיבי התכנית.

יצריות ויצירתיות – על מקורות האנרגיה האנושית – ד"ר אשר אפשטיין (סמ' א')

האנרגיה הליבידינלית החותרת אל סיפוק, וגרעיני העצמיות החותרים אל מימוש – יפרשו בקורס את שני צירי ההתפתחות האנושית. ההנעה האנושית שמקורה ברקמה ביולוגית יצרית דוחפת לצד הנעה של מטרות אידיאליות בעלות עצמה מושכת ממעל. הקונפליקט המהותי בין יצריות ותרבות ישווה להתקיימות העצמי במעברה המתמיד בין מבנה מגובש לבין לכידות נטולת צורה.

אמפתיה, אתיקה והתנועה לתוך האחר – איריס גבריאלי רחבי (סמ' ב')

הקורס יעסוק בהצעה הגורסת כי אתיקה ואמפתיה הן יחידת הוויה אחת. האמפתיה זקוקה לאתיקה כדי להצליח להתקיים, הלכה למעשה, ואילו האתיקה זקוקה לאקט

האמפתי כדי שיהיה לה תוקף של ממש, מעבר למטפיזי.

הפסיכואנליזה למן הראשית עסקה בשאלת ההקשבה לתוך-מתוך עולמו הפנימי של המטופל. גם אנחנו נעסוק בשאלות אלה: מה פרוש הביטוי "הקשבה אמפתית" וכיצד מתקיימת התנועה האתית-אמפתית לתוך האחר.

לצורך דיון בשאלות אלה נקרא בעיקר טקסטים של עמנואל לוינס, טקסטים של היינץ קוהוט, של רענן קולקה ותיאורטיקנים נוספים כמו פרויד, ויניקוט, מייקל אייגן ופונטליס, ככל שיתיר לנו הזמן.

3. הזרם העצמאי בפסיכואנליזה – פורצי דרכים^{א ב}

לפגוש וללמוד דרכים חדשות בחשיבה הפסיכואנליטית ובמעשה הטיפולי

(שנה ב', שנה ד')

מסלול לימודי תעודה בן שלוש וחצי שנים ראש המסלול: עפרה אשל

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהינם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב או שהינם בכירים בתחום, בעלי 10 שנות ניסיון לפחות (לפסיכולוגים, מתום מחצית תקופת ההתמחות, לפסיכיאטרים, לאחר סיום ההתמחות, לעו"ס בבריאות הנפש, לאחר סיום תואר שני).

ב. הלימודים יתאפשרו למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב, ושעוסקים בתחום הטיפולי.

המסלול מציע תכנית לימודים בת שלוש וחצי שנים וסימסטר בחירה תיאורטי-קליני נוסף בשנה הרביעית - תכנית ייחודית, מקיפה וחדשנית ביותר, אשר בונה גוף ידע רחב, מרכזי, מתפתח ומגוון של ההתפתחויות התיאורטיות והקליניות הרדיקליות של זרם העצמאים בפסיכואנליזה, ומאפשרת הכרות מעמיקה עם התפתחויות תיאורטיות אלה, משמעותיהן הקליניות, והאופן שבו פרצו וסללו דרכים חדשות בטיפול הנפשי. זו חשיבה תיאורטית-קלינית המתחילה במאבק הטרגי של פרנצי ופריד על משמעות טראומה בילדות; מקבלת לראשונה את הגדרתה כ"קבוצה האמצעית" שאינה פרוידיאנית או קלייניאנית בעת העימותים בין אנה פריד למלאני קליין בלונדון; ומפתחת את דרכה העצמאית ממחצית המאה העשרים סביב הגותם הייחודית של ויניקוט ושל ביון - בעיקר ביון המאוחר, שעוזב את המרכז הקלייניאני בלונדון ועובר ללוס אנג'לס כדי לנסח את עמדתו המהפכנית בשנים-עשר השנים האחרונות של חייו. בעשרות השנים האחרונות חידושי הפסיכואנליטיקאים העצמאיים מתפתחים בפסיכואנליזה הבריטית (באלינט, פאולה היימן, מריון מילנר, מסעוד חאן, מרגרט ליטל, קלייר ויניקוט, גאנטריפ, נינה קולטארט, בולאס, סימינגטון), האמריקאית

(אוגדן, אייגן), הצרפתית (לפלאנש, אנדרה גרין, בוטלה ובוטלה), והאיטלקית (פרו וסיווירזה).

תכנית הלימודים מציעה למידה שיטתית ומפורטת של ההתפתחויות התיאורטיות והקליניות האלה לאורך השנים, ובמיוחד תתמקד בתחומים הקשים של טראומה, גרסיה טיפולית (פרנצי-באלינט-ויניקוט וממשיכיו), ראיית המפגש הטיפולי מעמדה

אינטרסובייקטיבית (אוגדן) ותיאורית השדה הביוניאני (פרו וסיוויטרזה), עד לחיבור-נפשות אחדותי (סירלס, ויניקוט, ביון המאוחר), והדגשת הנוכחות והחווייה, ולא הפירוש. הפנורמה שיוצרים חידושים אלה ומשמעותם מרחיקת-הלכת יבחנו במימדים התיאורטיים והקליניים-טכניים של המעשה הטיפולי. כל אלה מאפשרים טיפול בגישה פסיכואנליטית במגוון רחב מאוד של מטופלים מטווח אבחנות שונות.

הוועדה המייעצת:

Prof. Zeljko Loparic (סאו פאולו, ברזיל, נשיא איגוד ויניקוט הבינלאומי
;International Winnicott Association IWA
Dr. Michael Eigen (ניו יורק);
ד"ר רינה לזר (תל-אביב);
Dr. Annie Reiner (לוס אנג'לס);
Dr. Joseph Aguayo (לוס אנג'לס; עורך-במשותף של הספרים *ביון בלוס אנג'לס*,
2017/2013; *Bion in Buenos Aires*, 2018).

המסלול מסונף לאיגוד ויניקוט הבינלאומי - International Winnicott Association
IWA

סגל המורים והמדריכים:

ד"ר אילן אמיר, עפרה אשל, חני בירן, ד"ר משה ברגשטיין, ד"ר הילית ברודסקי-אראל, ד"ר קרין בן-ארי סמירה, נעמי בר, ד"ר משה ברגשטיין, ד"ר אילן ברנט, עידית ברק-מלמד, אהובה ברקן, ד"ר מריאנה גייטיני, אורלי הוכוולד-חן, נעם הס, עירית המאירי ולדרסקי, נילי זיידמן, ד"ר רות חשמונאי, יוסי טמיר, ד"ר גדעון לב, ד"ר דני לוי, אתי לנדאו-פרכטר, יעל מאיר, מיקי פטרן, רות פרנקל-נוטקביץ, ד"ר עמית פכלר, נעמה קינן, גרמי רוז, רחל ראובינוף שוקל, חמוטל רז-שילוח, ענת שומן, נילי שור, מאיר (ממי) שלוש, ד"ר ויויאן שטרית-וטין, שרון שטרסבורג, ד"ר בעז שלגי, ד"ר עפרית שפירא-ברמן.

תכנית הלימודים:**

תכנית הלימודים כוללת קורסים עיוניים, סמינרים קליניים (בקבוצות הדרכה), וסדנאות מרכזות בין-מסטריאליות ובסמסטר בחירה תיאורטי-קליני בשנה הרביעית.
הלימודים יתקיימו בימי חמישי בין השעות 15:00-20:15.
****יתכנו שינויים בתכנית הלימודים.**

קורסים עיוניים: בכל סמסטר יתקיימו 2 קורסים עיוניים, סה"כ 14 קורסים לאורך הלימודים. בכל אחד מהם יושם דגש על שילוב בין ההבנות התיאורטיות לעבודה הקלינית. סדר הקורסים השונים במסלול מותאם במידה רבה לרצף התפתחות החשיבה העצמאית ולהתהוותה בפסיכואנליזה הבריטית, האמריקאית, הצרפתית והאיטלקית.

סמינרים קליניים: יתקיימו קבוצות הדרכה בנות 5-7 משתתפים. הרכב קבוצות ההדרכה יהיה קבוע לאורך כל שנות הלימוד. המדריכים יתחלפו כל שנה על מנת לאפשר שונות נכח רב-הגויות של תחומי העניין הקליניים בזרם עצמאי. בכל סמסטר, במקום מפגש אחד של ההדרכה הקבוצתית, יתקיים סמינר קליני משותף מורחב.

סמינר קליני משותף מורחב: לכל התלמידים, בהשתתפות צוות ההדרכה/הוראה בהנחייתו של עפרה אשל. בכל מפגש שימשך שעתיים, ישמש מקרה קליני של אחד התלמידים כבסיס לדיון בסוגיות התיאורטיות והקליניות הנלמדות.

סדנאות מרוכזות: בין הסמסטרים בשלוש וחצי שנות הלימודים יוצעו סדנאות מרוכזות המשלימות או מעמיקות את החומר הנלמד בסמינרים. בנוסף, בשנה הרביעית הסימסטר השני יהיה סימסטר בחירה תיאורטי-קליני: השלמות, הרחבות ועדכונים/חידושים, במבנה של סדנאות מרוכזות.

'ויניקופדיה' /סיעור מוחות /כיתת אמן: הפורומים 'ויניקופדיה' ו'סיעור מוחות' יארחו אנליטיקאים מהארץ ומחו"ל, שעבודתם מושפעת מהחשיבה הויניקוטיאנית והביניאנית ומהווה המשך ופיתוח שלה, וכן מפגשים שיוקדשו לדיאלוג בין אנליטיקאים מגישות תיאורטיות-קליניות שונות בפסיכואנליזה, או להיכרות מקרוב עם עבודותיהם של פסיכואנליטיקאים מחו"ל שיבקרו במרכז. במסגרת זו נערכו שני מפגשים עם מוניקה הורביץ (פריז): "בין שתיקה לזעקה בפסיכואנליזה ובמיתולוגיה", בהשתתפות המשוררת שרון אס, עפרה אשל ומירב רוט (דצמבר, 2016); "Do I dare disturb my universe? - על ההעזה לטפל בחלקים הפסיכויים של הנפש", בהשתתפות עפרה אשל, יולנדה גמפל, אילן אמיר ואילן ברנט (ינואר, 2018).

ב'כיתת אמן' יערך מפגש הדרכה קלינית עם אנליטיקאים מחו"ל על הצגת מקרה של תלמיד, מדריך או מורה במסלול. בכיתות אמן התארחו והדריכו בשנים האחרונות נוויל סימינגטון - הצגת מקרה של אתי לנדאו, Sara Collins (לונדון) - הצגת מקרה של מאיר פרס, ו-Annie Reiner (לוס אנג'לס) - הצגת מקרה של אנדראה שלום קורנהאוזר.

הדרישות לקבלת תעודה:

- בשלוש וחצי שנות הלימוד, בנוסף לקורסים והסמינרים נדרשים:
1. החזקה של לפחות שלושה טיפולים פעילים עם מטופלים לכל אורך תקופת הלימודים.
 2. הצגת מקרים טיפוליים (לפחות שלושה במהלך שלוש שנות הלימוד) במסגרת הסמינרים הקליניים.
 3. בסיום הלימודים על התלמיד/ה להגיש עבודה המכילה סיכום טיפול ודיון תיאורטי המבוסס על הנלמד במסלול.
- ❖ הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף בלפחות 75% של שעות הלימוד ושילם שכר לימוד כנדרש.

לעומדים בדרישות אלו תוענק תעודה על סיום הלימודים:
בלימודים מתקדמים בפסיכותרפיה פסיכואנליטית
במסלול זרם העצמאים בפסיכואנליזה – פורצי דרכים

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל
2018/2019:

שנה ב' – שנה"ל תש"פ 2019/20

סמ' א':

ביון 1/ מה חשב ביון על החשיבה ועל הטיפול הפסיכואנליטי? מבט על התקופה האפיסטמולוגית (1962-1965) בכתיבתו – ד"ר אילן ברנט

ביון טען כי על המטפל הפסיכואנליטי לאמץ מספר קטן של מודלים תיאורטיים בהם יעמיק וייתן להם משמעות אישית משל עצמו. החשיבה הפסיכואנליטית של ביון הינה דוגמא מרתקת להמלצה זו, שהעשירה רבות את השפה הפסיכואנליטית. אחד משיאיה המקוריים והיצירתיים הינו 'התקופה האפיסטמולוגית' בשנים 1962-1965. לאחר מותה של קליין ב-1960, כשמעמדו מבוסס לאחר פרסום מאמריו החדשניים והמוערכים על הקבוצות ועל הפסיכוזות, ביון מבקש לעסוק במהותה של הפסיכואנליזה כדיסציפלינה ייחודית השונה מהותית מכל דיסציפלינה מדעית אחרת, בהיות הנפש מהות בלתי חומרית. ביון עסוק בניתוח החשיבה האנושית מנקודת ראות פסיכואנליטית - הוא בוחן כמעט בו-זמנית את ההתפתחות החשיבה של הפרט החל משלביה הראשוניים הקדם-מנטליים ועד לרמות ההפשטה הגבוהות

ביותר, וכן את האופן בו ניתן להתבונן ולחשוב במפורט על המתרחש בשעה הטיפולית. בסמינר נעסוק בהתפתחות רעיונותיו בתקופה זו דרך קריאה במאמרו הנודע 'תיאוריה של החשיבה' וכן בקטעים משלושת ספריו פורצי הדרך מאותה תקופה: 'ללמוד מן הנסיון', 'יסודות הפסיכואנליזה' ו'טרנספורמציות- שינוי מלמידה לצמיחה'. נדון בין השאר בכמה מהמושגים שהציע: פונקציית אלפא, יחסי מכל-מוכל, הלינקים (L,H,K), קטגוריות הרשת, התנועה בין העמדות (PS-D), טרנספורמציות לסוגיהן, והדגש על צמיחה ולא רק על תובנה בטיפול. דרך דוגמאות של ביון עצמו ושל המשתתפים נבחן את המשמעויות הקליניות שיש למושגים אלה בחדר הטיפולים.

ויניקוט 2/ קו הרגרסיה, חלק I: ויניקוט – עפרה אשל

הרעיונות התיאורטיים והקליניים על הרגרסיה בטיפול פסיכואנליטי ילמדו בשני סמינרים עוקבים בסימסטר א' ו-ב'. רעיונות הרגרסיה התפתחו בקבוצה הבריטית העצמאית, בעיקר בכתביהם של ויניקוט ובאלינט. בחלק I נתמקד בוויניקוט ובאופן שפיתח את חשיבותה הרבה של הרגרסיה כקו מרכזי בטיפול במטופלים עם הפרעות אישיות סכיזואידיות, נרציסיסטיות, גבוליות, והפרעות פסיכוטיות, וגם במצבים טיפוליים קשים במטופלים נוירוטיים. לפי מחשבת הרגרסיה, בטיפול פסיכואנליטי במטופלים שהיה כישלון בהתאמה לצורכיהם המוקדמים, צריך שתתרחש בטיפול רגרסיה עד לפני המקום או עד למקום שהשתבש בהתפתחות המטופל, ואז בתוך חוויה עכשווית-ממשית של קשר ראשוני בטיפול, לחיות מחדש ולתקן עם המטפל את מקום הכשל. כך הרגרסיה נותנת הזדמנות חדשה לתיקון היסטורית-העבר המוקדמת של המטופל ולהתפתחות נפשית חדשה. ננסה להבין את המשמעות הטיפולית של דברים אלה, ואת הרדיקליות הגדולה שיש בהם מבחינת החשיבה והמעשה הטיפולי.

סמינר קליני

סדנה:

ביון 2/ קריאה בסמינרים של ביון: סאו פאולו 1978 – חני בירן

בסדנה נקרא ביחד סמינרים מסאן פאולו שניתנו על ידי ביון בשנת 1978. נקרא מספר סמינרים ודרכם נוכל לשוחח על ההתבוננות של ביון על הקליניקה. נוכל לחוש את קו התפר בין מאמריו התיאורטיים לבין עמדתו הקלינית.

נעסוק במטופלים שמתקשים לעכל את חומרי הטיפול ונשארים ברמה הקונקרטית. ביון מציג כאן מלאכת מחשבת על האופן בו חומרים בסיסיים כמו מזון לגוף עוברים התמרה למזון נפשי דרך התובנות הפסיכואנליטיות. בסמינרים אלה נעסוק במושג ייחודי לביון שלא זכה לתהודה רבה וביון מגדיר אותו כדחף הקיום - THE URGE TO EXIST. זהו דחף אוטומטי הכופה עצמו עלינו. הוא

שונה מדחף החיים של פרויד - זה דחף המשאיר אותנו בחיים גם כשאין לנו רצון חיים. חקירת דחף זה חשובה ועוזרת להבין מטופלים שחיים בלא לחיות באמת. בסמינרים אלה עוסק ביון, בין היתר, גם במצוקה של המטפל. המטפל הפסיכואנליטי שכל הזמן לומד. לומד עוד ועוד וככל שהוא לומד, הוא יודע כמה אינו יודע. זה תהליך אין-סופי. ביון מראה שאם המטופל לא מתגמל אותנו בכלל על תהליך ארוך וקשה זה, אנחנו הולכים ומתרוששים. מכאן עולות באופן מיידי התובנות של ביון על היחסים בין המיכל למוכל. אנו זקוקים לנתינה של המטופל על מנת לשרוד כמטפלים.

סמ' ב:

ביון 3/ מחשבות על התפתחות התיאוריה של הטכניקה של הקליניקה אצל ביון: מבין המוקדם לביון המאוחר – אתי לנדאו-פרכטר

"אחרי ביון, הטכניקה הקלינית נעשתה הרבה יותר קשה מאשר לפניו... הפרקטיקה האנליטית נהייתה יותר עשירה, יותר מרטיטה ואולי גם יותר יעילה לפציינטים שלנו וזה הכי חשוב..." , כותבת איזבל לוזריאגה (W.R. Bion, Between Past and Future, 2000).

ביון בונה את הטכניקה ה"ביוניאנית" בהמשך לרעיונותיהם של פרויד וקליין ומהם הרחק הלאה. נלמד אותה כפי שהיא מתפתחת מראשית כתיבתו על עבודה עם קבוצות ועם פסיכוסים ועד לכתביו המאוחרים. נלמד מושגים שלו כמו מכל-מוכל; alpha function ; beta elements; past present-ed ; here and now ; reverie ; observation intuition ; attention ; becoming the analyst ועוד. נשלב בסמינר קריאה של טקסטים תיאורטיים וקליניים של ביון.

ויניקוט 3/ קו הרגרסיה, חלק II: ויניקוט, קלייר ויניקוט, מרגרט ליטל, גאנטריפ, דוי, מסעוד חאן, בולאס, אוגדן – עפרה אשל

בחלק II נמשיך בגילגולי מחשבת הרגרסיה אצל ויניקוט וממשיכיו - מטופליו מרגרט ליטל, גאנטריפ, ומסעוד חאן, ולאחר מכן – בולאס, שהיה מטופלו של חאן. כן יצורפו דברים שכתב הפסיכואנליטיקאי היפני דוי. בנוסף, יודגמו גלגולים עכשוויים של מחשבת הרגרסיה בארה"ב (סטוארט פיזר + אשל). כתיבתו המאוחרת של ויניקוט עוד הוסיפה אפשרויות חדשות ורדיקליות למחשבותיו אלה על הטיפול הנפשי במצבי שבר מוקדמים וחרדה-בלתי-ניתנת-לחשיבה ולחוויה – במאמרו החשוב מאוד "פחד מהתמוטטות" (נכתב כנראה ב- 1963?, פורסם ב- 1974), והמשכו במאמרים "הפסיכולוגיה של השיגעון" (1965) ו"מושג הרגרסיה הטיפולית בהשוואה לזה של ארגון ההגנות" (1967), שפורסמו כולם לאחר מותו, ומאמרים ממשיכים של קלייר ויניקוט, אוגדן, אייגן, ואשל. מתוך כל אלה נתמקד ונבחן בעבודה הטיפולית את מהות ומשמעות האפשרויות הרדיקליות האלה של נוכחות המטפל והתחברותו למטופל בתוך אימת התמוטטות מוקדמת.

סמינר קליני

שנה ג' – שנה"ל תשפ"א 2020/21

סמ' א':

מחדשים בפסיכואנליזה העצמאית הבריטית – עידית ברק-מלמד

בסמינר נסקור את התפתחות הפסיכואנליזה העצמאית הבריטית ובתוך כך נתעכב על תרומותיהם של תיאורטיקנים בולטים מתוך הקבוצה. בעוד שעבודתו של וויניקוט, ההוגה הבולט ביותר בזרם העצמאי, מוכרת היטב, יש עניין רב גם בתרומותיהם של מחברים מחדשים נוספים בקבוצה זו. החל מפאולה היימן, דרך מריון מילנר, נינה קולטארט, מסעוד חאן, ועד בולאס.

קבוצה זו החלה את דרכה בעת העימותים בין אנה פרויד למלאני קליין (אז כונתה הקבוצה האמצעית), אך בהמשך פיתחה גישה עצמאית משלה. נתבונן בסוגיות קליניות נבחרות המשקפות את רוח העצמאיים, כגון משחק הגומלין בין מציאות נפשית פנימית והסביבה, היחס להעברה - השימוש והשימוש לרעה בפירוש העברה, היחס להעברה-נגדית, התרומות והחדשנות בנושא חלומות ויצירתיות.

מחדשים בפסיכואנליזה הצרפתית:

I. לפלאנש: יסודות חדשים עבור הפסיכואנליזה – ד"ר ויואן שטרית-וטיין

בסמינר יידונו התפתחויות ורעיונות חדשים תיאורטיים וקליניים בהגותו של ז'אן לפלאנש, שנובעים מן המהלך הייחודי שעשה מתיאוריית הפיתוי המצומצם לתיאוריית הפיתוי המוכלל. בעוד שפרויד זנח את השערתו על פיתוי ממשי כגורם לניורוזות, ובעיקר לניורוזה ההיסטרית, לפלאנש חוזר לתיאוריית הפיתוי של פרויד ומנסח אותה באופן שונה מאוד: בעיניו הפיתוי הוא מהותי וממשי ליחס הראשון – ליחסיו ההכרחיים של כל תינוק עם המבוגרים בסביבתו, שבהם תלוייה הישרדותו. הדחפים המיניים של החיים ושל המוות מתהווים בילד כתוצאה מן הפיתוי הראשיתי, אך המסרים אינם עוברים באופן ישיר מן הלא-מודע של ההורה לילד, אלא בתהליך של תרגום, והוא העומד ביסוד ההבנייה של הנפש האנושית וביסודו של הלא-מודע.

לפלאנש מבדיל בין פיתוי ראשיתי, מוקדם - שמתייחס לטיפול ולמגע הגופני המשמעותי ביחסים בין הורים לילדים, לפיתוי ילדי - שהוא הניצול המיני של ילד בידי מבוגר. בפיתוי ילדי המסרים המגיעים אל הילד מעולם המבוגרים הם מסרים טראומטיים שאינם ניתנים לתרגום, אלא יש "החדרה" של המסרים, והם מוטבעים בנפש ונשארים סמוכים למודע כגוף זר, וההגנה כנגדם אינה הדחקה אלא פיצול. המפגש היסודי עם הפיתוי הראשיתי שב ומתממש באנליזה, הודות לנכונות ולאקט ההענקה של האנליטיקאי.

II. אנדרה גרין: המסע מהפנים לחוץ – שילוב תיאוריית יחסי אובייקט ותיאוריית הדחף בפסיכואנליזה הצרפתית - נעמה קינן

נכיר את חשיבתו הפוריה והמקורית של אנדרה גרין, מהדמויות הבולטות בפסיכואנליזה העכשווית. בהיותו נטוע באסכולה הצרפתית מחזיק אנדרה גרין במושג הדחף, אולם מבחינתו לא ניתן לחשוב את הדחף בלי לחשוב אובייקט. הוא מציע מודל תאורטי וקליני אשר בו הזוג דחף-אובייקט הוא התא היסודי. נקרא טקסטים נבחרים ונבחן לעומק מושגי יסוד בחשיבתו: נוכחות והעדר, יצוג וסמבוליזציה, מושג הגבול, השלילי, הלוינציה שלילית, מבנה ממסגר, השיח החי, תהליכים שלישוניים, האם המתה. נעסוק בתיאוריית הטכניקה הייחודית שהוא מציע ובתרומתו להבנה ולעבודה עם מטופלים הסובלים מהפרעות ראשוניות.

סמינר קליני

סדנה:

ממשיכי ביון בפסיכואנליזה האיטלקית: פרו וסיוויטרזה – תיאוריית השדה הביוניאני – נעמה קינן

אנטוניו פרו מציע מודל תאורטי של הפעילות הנפשית והמעשה הטיפולי, ששורשיו במפגש הפורה שלו עם רעיונותיו של ביון. המודל עוסק בהתמרה (טרנספורמציה) וצמיחה נפשית. ההתמקדות היא לא בתכנים של החשיבה, אלא במיכל, במנגנון הנפשי ההופך את החשיבה לאפשרית. תשומת הלב מוקדשת לא לפעילות פרשנית של פענוח הלא-מודע, אלא לצורך בבניה, איפשור ופיתוח היכולת לחשוב מחשבות והיכולת לחלימת מחשבת החלום בעת ערות.

בעקבות פרו וסיוויטרזה נתעמק בתורת השדה הביוניאני. נחוצה מערכת יחסים עם מטפל זמין וקשוב כדי לפתח את היכולת להרגיש, לחשוב, לחלום. המטופל והמטפל יוצרים שדה התייחסותי רגשי. השדה הוא זמן-מקום-מרחב אשר בו מתרחש המפגש עם כל מה שמביא לתוכו הזוג הטיפולי. בשדה מתעוררות סערות רגשיות ומתקיים זרם לא-מודע של הזדהויות השלכתיות של שני המשתתפים. המטופל שמוגדר כ"העמית הטוב ביותר של המטפל" מאותת על מחסומים וכשלים ביכולת ההכלה וההתמרה של החוויה הרגשית. נפשו של המטפל ואופן תפקודו נכנסת לשדה בכל כובדה, תוך תשומת לב לכשלונות ביכולת ההכלה ולזרימה הלא-מודעת של השלכותיו שלו לתוך השדה. השדה מתרחב ברצף מתמיד של מיקרו-התמרות. נכיר את המושגים הקשורים לשדה: אלפאבתיזציה, פרשנויות חלשות, טיפוסים ודמויות, הולוגרמות אפקטיביות, נגזרות נרטיביות, נקודות מבט.

סמ' ב':

ויניקוט ואוגדן: מ"שם ואז" אל "כאן ועכשיו" – קריאה מחדש במקרים קליניים – ד"ר קרין בן-ארי סמירה

כנהוג במסורת הפסיכואנליטית, גם ויניקוט ואוגדן לעתים המחישו את רעיונותיהם דרך ויניטות קליניות קצרות או תיאורי מקרה מפורטים. חומרים אלו הנם רב-שכבתיים: הם לוכדים בחובם אמירה תיאורית אך לא פעם גם תהייה וחיפוש, פיסה מהתיאוריה הקלינית האישית של הכותב, ותיאור רגע - כנראה חשוב לו - במפגש שבינו לבין המטופל עליו מסופר.

בסמינר נקרא, משפט אחר משפט, קטעים מתוך ויניטות קליניות של ויניקוט ואוגדן - חלקן מוכרות וחלקן פחות מצוטטות - ונחשוב אותן מחדש בקבוצה. באמצעות קריאה זו, כפי שכתב אוגדן עצמו: "אנו לא רק דנים ברעיונות של המחבר, אלא משקיעים עצמנו אינטלקטואלית ורגשית בדרך שבה המחבר חושב/כותב, איך הוא מדבר, מה הוא מוקיר, מי הוא, מי הוא הופך להיות, ואולי חשוב מכול, מי אנו הופכים להיות בעקבות חווית הקריאה יחדיו של החומר" (אוגדן, 2009 [2013], עמ' 75).

אייגן: אמונה, אקסטזה והמיסטי במפגש הפסיכואנליטי – עיון במשנתו של מייקל אייגן – ד"ר גדעון לב

מאז ימי פרויד הייתה הפסיכואנליזה ביקורתית כלפי כל גילוי של דת ואמונה. בשנים האחרונות ניכר שינוי בגישה זו, ותפיסות רוחניות ודתיות זוכות להכרה ולעתים אף לעידוד. אחד ממבשריו ומוביליו של תהליך זה הוא מייקל אייגן, שמציע שינוי רדיקלי באופן בו אנו מבינים את הטיפול הפסיכואנליטי. "טיפול עשוי לערב כישרון", הוא כתב, "אך זוהי גם צורה של תפילה". בקורס נעמוד על תרומותיו הקליניות של אייגן וכן נקרא בספריו ומאמריו העוסקים באמונה, אקסטזה והפסיכואנליטיקה כמיסטיקה. נחקור את מקורות ההשראה שלו בכתביו בין ויניקוט, וכיצד קריאתו בהם הובילה לטיפול החדשני שהוא מציע, הפתוח לרבדים הרוחניים של הקיום אצל המטופל, ולא פחות מכך – אצל המטפל.

ויניקוט 4/ המימד הרוחני במשנתו של ויניקוט – מיקי פטרן

המימד הרוחני במשנתו של ויניקוט משתקף בהגותו הפרדוקסאלית: האמונה העמוקה "שאצל בני אדם לא יכולה להיות הפרדה אלא רק סכנת הפרדה...איך זה שהפרדה זו...מתרחשת בפועל, למרות חוסר האפשרות שבהפרדה? יש לקבל את הפרדוקס" (משחק ומציאות, עמ' 127).

מעבר למופע הגלוי של התופעות המטריאליות המובחנות קיים מימד פוטנציאלי רוחני, סמוי מן העין ועמוק של אחדות, שלמות, חבור, התהוות גומלין ושזירות. ריפוייה של הנפש מונח בחזרה למימד זה - לחוויית אחדות שמאחה את הנפש השבורה ומשיבה לה חוויית ממשות קיומית.

המטפל הוויניקוטיאני, כמו האם ששרויה במושקעות אימהית ראשונה, משהה את נפרדותו המטריאלית ומטפח מימדים רוחניים של אחדות, התמסרות, סבלנות, אהבה ללא תנאי, חכמה וחמלה. יכולתו הרגשית-רוחנית לשמור על שקט וחיבור, גם לנוכח גילויי תוקפנות של העצמי השבור של המטופל הסובל, עשויה להפחית את ייאושו, לאפשר לו לברוא מציאות חיצונית וגם להשתמש בה. נקרא ביחד את ויניקוט, ונחוזה את התרוממות הרוח במפגש עם הפיוטיות שלו, שבאופן פרדוקסאלי ממזגת אניגמאטיות ונחישות צלולה. נחבר את הקריאה לוויניטות קליניות, שבהן נראה את הממשות שנבראת שוב ושוב במהלך ההתפתחות הרגשית והטפול הפסיכואנליטי על ידי אחדות רגשית-רוחנית.

סמינר קליני

שנה ד' – שנה"ל תש"פ 2021/22

סמ' א' (חובה):

קוהוט וויניקוט – יוסי טמיר

הסמינר מכוון להכרת תרומתה של פסיכולוגיית העצמי לחשיבה הפסיכואנליטית ולטכניקה הטיפולית. נתבונן ונכיר מקרוב את היסודות והפיתוחים התיאורטיים והקליניים של משנתם של קוהוט ושל תלמידיו. נתמקד ונדון בצרכי העצמי ובמהות ההיענות הנדרשת להתהוותו וביסוסו, תוך השוואה בעיקר לפרדיגמה הוויניקוטיאנית. בהמשך, נדון בהיבט הטיפולי של משנתו של קוהוט, תוך התמקדות במהות הפתולוגיה של העצמי והתהליך הטיפולי המותאם לה. נפגוש ונתעמק במושגים שונים ממשנתו של קוהוט – אמפתיה, זולתעצמי, כשל אמפתי, היענות אופטימלית, התמרות של העצמי – ונתבונן בהם בהקשר למושגים המקבילים והשונים במשנתו של ויניקוט ובגישות פסיכואנליטיות משיקות נוספות (באלינט, ביון, מיטשל, ואחרים).

נוכחות משיבה-נפש: היבטים בעמדה טיפולית נפשית-ייחודית המאפשרת התהוותה של חוויית-עצמי ממשית וחיה – ענת שומן

ויניקוט (1967), "תפקיד הראי של האם והמשפחה בהתפתחותו של הילד" כותב: "הפסיכותרפיה... בעיקרה היא ההשבה ארוכת הטווח שאנו משיבים למטופל את מה שהוא מביא... ולהאמין שאם אעשה אותה מספיק טוב, ימצא המטופל את העצמי שלו, ויהיה מסוגל להתקיים ולהרגיש ממשי".

השבה עמוקה כזו מתאפשרת דרך עמדה נפשית ייחודית אליה מתמסר המטפל. בסמינר ננסה לחקור ו"להחיות" בינינו עמדה זו, מפרספקטיבות של כותבים שונים ובעזרת חומרים קליניים שיביאו המשתתפים.

נדון בטיבה של נוכחות טיפולית המאפשרת את מחיקתה כאובייקט וכסובייקט, בכדי להוות מצע להנצת הסובייקטיביות של המטופל (גרין), ובאתגר שבהשגתה של עמדה שאינה-פולשנית ועם זאת נוכחת ומחזיקה ב"מרחק הנכון" (באלינט), תוך חיפוש אחר שפה נוגעת

ומחייה (קינודוז, אוגדן). נחשוב על ההתמסרות לתהליך המפגיש את נפשו של המטפל עם מקומות עוצמתיים ובלתי-נודעים בתוכו, הנוגעים בחוויות חרדה ראשוניות (סימינגטון, אשל), תוך העמקה במושגים: "Live an experience together" (ויניקוט), "Negative capability" (ביון, בעקבות קיטס) ועוד.

סמינר קליני

סדנה:

אוגדן המאוחר

לחיות את החיים שלא נחיו: הפסיכואנליזה של תומס אוגדן – ד"ר בעז שלגי
(סדנה מרוכזת בחופשה בין הסמסטרים)

הסדנה תעסוק בשני מאמרים מתוך ספרו האחרון של אוגדן:

Reclaiming unlived life: experiences in psychoanalysis

המאמר הראשון, On three forms of thinking: Magical thinking, dream, thinking, and transformative thinking, מכיל בתוכו שני היבטים. מחד, הוא מהווה סיכום מצוין של העקרונות המרכזיים של חשיבתו האינטרסובייקטיבית של אוגדן כפי שנהגתה בעשרים וחמש השנים האחרונות: הצורך הנפשי הבסיסי ביותר בחלימה ולצידו חוסר היכולת לחלום; התנועה בין סובייקטיביות לאינטרסובייקטיביות כיוצרת את המשמעות הנפשית; המפגש הטיפולי האינטרסובייקטיבי כמאפשר חלימה באזורים הקשים ביותר של הנפש; ה-reverie של המטפל כשדה שבו נוצר השלישי האנליטי; ועוד. מאידך, מאמר זה צועד צעד קדימה, בהציגו צורת חשיבה נוספת, רדיקלית יותר מחלימה ומחלימה משותפת, והיא החשיבה הטרנספורמטיבית, המייצגת שינוי רדיקלי, תשתיתי, במערך הנפשי של האדם, באופן שבו הוא תופס את עצמו ואת העולם שבו הוא חי.

המאמר השני, On Bion's "Notes on memory and desire", הולך למקום נועז אף עוד יותר. הוא מציע וויתור על החשיבה הדיאלקטית, שאפיינה את אוגדן לאורך כול שנות כתיבתו, לטובת צורת חשיבה אחרת, המבוססת על האפשרות של המטפל להיעשות-לאחד עם עולמו הנפשי של המטופל. חשיבה זו מבוססת על עקרונות תיאורטיים שונים, ובוודאי גוזרת סוג אחר של עבודה קלינית, יוצאת דופן, מטלטלת ומעוררת מאוד למחשבה.

סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי.

סמ' ב' (בחירה):

**סמסטר תיאורטי-קליני: השלמות, הרחבות ועדכונים/חידושים
במבנה של סדנאות מרוכזות ****

****ההרשמה הינה גלובלית לכל הסמסטר. לא ניתן להירשם רק לחלק מהסדנאות.**

אוגדן המאוחר

**מה בין אבל, אמנות וחיים: על תהליך היצירה הקלינית של תומס אוגדן –
ד"ר עפרית שפירא-ברמן (סדנה מרוכזת בסמ' ב')**

תומאס אוגדן, מן הבכירים והמקוריים שבהוגים והכותבים האנליטיים בני זמננו, חולם וכותב על פסיכואנליזה מזה כארבעה עשורים. חשיבתו של אוגדן שוזרת בתוכה כמה מרעיונותיהם המרכזיים של מלאני קליין, וויניקוט וביון, תוך בחינה-מחודשת ומאירת עיניים של ליבת הרעיונות של הוגים אלו. בעשורים האחרונים מתמקד אוגדן, בכתיבתו, בצורות שונות של חיים ומוות ובתפקיד שיש ליצירה (במיוחד כתיבה) בהתהוות הסובייקט החי. אוגדן עוסק, לאורך כל השנים, גם בספרות ותרבות מזווית פסיכואנליטית, ובשנים האחרונות אף החל לכתוב פרוזה.

בנוסף לסמינר קליני שהוא מנחה בביתו מזה שנים רבות, הוא מנחה גם קבוצה לכתיבה יוצרת. הקורס הנוכחי יתמקד בשלושה מאמרים מרכזיים של אוגדן, אשר עוסקים, כולם, באבל, חיות ויצירה:

Ogden, T.H. (2000). *Borges and The Art of Mourning*. (2000).

Psychoanal. Dial., 10(1): 65-88.

Ogden, T.H. (2017). *Dreaming the Analytic Session: A clinical Essay*.

Psychoanal. Q., 86(1): 1-20.

Ogden, T.H. (2018). The Feeling of real: On Winnicott's 'Communicating and Not Communicating Leading to a Study of Certain Opposites'. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 99(6): 1288-1304.

סדנה בת 3 מפגשים בימי חמישי.

בוטלה ובוטלה:

**עבודתם של שרה וסזאר בוטלה: The work of psychic figurability –
ד"ר מריאנה גייטיני (סדנה מרוכזת בסמ' ב')**

סזאר ושרה בוטלה הם פסיכואנליטיקאים הפועלים בצרפת. מתוך עבודתם עם מטופלים הנושאים טראומות עמוקות הם ניסחו צורת חשיבה תיאורטית וקלינית באשר למפגשים עם אזורי נפש שלא הצליחו להתגבש לידי ייצוג ולפיכך לא נגישים לנפש דרך עבודת הטכניקה הקלאסית של הפסיכואנליזה. עבודתם התיאורטית מורכבת ועשירה ומושתת רבות על המשגות פרוידיאניות כמו גם על עבודות קליניות של פסיכואנליטיקאים מן האסכולה הצרפתית.

במהלך הסדנא נפגוש את האופנים בהם ההמשגות התיאורטיות שלהם מתרגמות לעמדה קלינית אל מול מטופלים פגועים, כאלו שיש לחפש עמם את הנתיב למגע –

יצירה באזורים לא-מיוצגים של הנפש. נפגוש את המושגים המרכזיים המלווים את עבודתם: Working as a double, The work of psychic figurability, הלוצינציות, רגרסיה ועוד.

נתמקד במספר תיאורי מקרה כפי שהם מוצגים על ידם ודרכם נפגוש את ההבנות הקליניות שלהם באשר למושג הרגרסיה, ככזה המתרחש דווקא בתוך המטפל במקומות של חיבור עמוק עם המטופל. התמקמות קלינית כזו המבקשת לעבור מאזורי עבודה מוכרים של קשב צף ושהות בתחומי ההעברה וההעברה-הנגדית אל עבר עולם של רצפטיביות גבוהה, הרפיית החשיבה הסדורה ולעיתים אף כניסה לאזורי כאוס והלוצינציות, לעולם מאיים ואלביתי, להינתנות לעבודת ה-double, עד לכדי רגרסיה בחשיבה ובתפיסה. נדון בתפיסה הקלינית שלהם לפיה רק מתוך עבודה רגרסיבית כזו ניתן יהיה לרשום לראשונה משהו מן הלא-מיוצג ולהפכו לבר-ייצוג, לכזה שהוא בעל צורה ולבסוף אף למילים.

סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי.

ביון המאוחר:

"סזורה": המשכיות או קטיעה – נעמי בר (סדנה מרוכזת בסמ' ב')

בסדנה נקרא קטעים נבחרים מהמאמר של ביון "סזורה", מאמר שנכתב בשנותיו האחרונות של ביון ומכיל בתוכו הרבה מאבני הדרך הקליניות ומרחיקות הראות שלו. נזכיר גם מושג נוסף של ביון- " שינוי קטסטרופאלי" מושג הנוגע ומבהיר את המשמעות, העוצמה, והמערבולת הרגשית שמעברים סזוריאליים טומנים בתוכם. נתעכב על ההנחיות הקליניות של ביון שמזכרות לעיתים ברמיזה ולעיתים באופן בולט וחזק בתוך המאמר.

אזמין להביא ויניטות קליניות שיעזרו לחוש ולהבהיר את המושג ואת הישומים הקליניים שלו.

סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי.

Notes on Memory and desire : W. R. Bion - אתי לנדאו (סדנה מרוכזת

בסמ' ב')

נקרא ביחד שורה שורה את המאמר המכונן של ביון (1967), מאמר ציווי שנראה כנכתב מתוך להט רגשי ומשוכנעות שהכעיסה רבים. המאמר קורא לעמדה אתית של התמסרות למטופל תוך הינזרות מעצמנו, עמדה שמאפשרת להגיע ל..., לגלות הרגשה חדשה שלא היתה עד כה ומפציעה לפתע, ולא רק מחשבה חדשה שלא נחשבה עד כה.

סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי.

הסמינרים "החדשים של ביון" – ד"ר משה ברגשטיין (סדנה מרוכזת בסמ' ב')
בשנים האחרונות מתגלות הקלטות של סמינרים והדרכות של ביון, אשר לא פורסמו קודם לכן. אלה כוללים את הסמינרים בלוס אנג'לס ובבואנוס איירס (סוף שנות ה-60) והדרכות בברזיל (שנות ה-70), שהתפרסמו לאחרונה כספרים (ביון בלוס אנג'לס, 2017/2013; ביון בברזיל, 2017; ביון בבואנוס איירס, 2018). בסדנה נקרא בסמינרים ובהדרכות הללו, ונקשר אותם לחשיבה של ביון באותן תקופות.
סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי.

ויניקוט המוקדם והמאוחר:

עוד עם מחשבת הרגרסיה של ויניקוט – עפרה אשל (סדנה מרוכזת בסמ' ב')
נקרא את המאמר של מרגרט ליטל (שלא הספקנו לקרוא) על האנליזה שלה אצל ויניקוט והרגרסיה לתלות באנליזה זאת, ואת המאמר המאוחר של ויניקוט "Cure" (1970) שכתב כהרצאה ארבעה חודשים לפני מותו, אשר את חשיבותו הכרתי לאחרונה בלימודי ויניקוט הקליני בבייג'ין, סין. מאמרים אלה יאפשרו לנו לחשוב עוד הלאה אודות משמעותם של הרגרסיה הוויניקוטיאנית, של "care-cure" בהבדל מ-talking cure, ושל carrying through לעומת working through.
סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי.

'השימוש באובייקט' בראייה עכשווית – חמוטל רז-שילוח (סדנה מרוכזת בסמ' ב')
מאמרו של ויניקוט "השימוש באובייקט והתייחסות באמצעות הזדהויות" (1969) מסמן את אחד ההישגים התיאורטיים והקליניים המשמעותיים ביותר של ויניקוט בתקופת חייו האחרונה. מאמר זה על אף הפופולריות שלו מקפל בתוכו מורכבויות וחידות רבות שהמשיכו להסעיר כותבים שונים בעולם הפסיכואנליזה מאז ועד היום. יש כותבים הרואים את המאמר כמסמן שינוי פרדיגמטי שיצר ויניקוט למטאפסיכולוגיה הפרוידיאנית ביחס לתיאורית הדחפים.
בסדנה נקרא את המאמרים וההערות שכתב ויניקוט עד מותו כהמשך למאמר 'השימוש באובייקט', כמו גם מספר מאמרים של כותבים שונים, שנכתבו בעשור האחרון, על בסיס המאמר.
נדון בסוגיות תיאורטיות וקליניות הקשורות במאמר כגון: המעבר מתפיסה סובייקטיבית לאובייקטיבית, התמזגות ונפרדות, הישרדות ואי הישרדות האובייקט (האם והמטפל). מקורות ההרסנות/תוקפנות האנושית, ובצידם התפתחות מעגל האהבה החמלה והאשמה.
בעזרת שעות טיפוליות שיובאו ע"י המשתתפים נבחן את המשמעות של כל אלו לעבודה הקלינית ולעמדה הטיפולית של המטפל.
סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי

כיתת אמן

פרברן:

העצמאי מאדינבורו: רונלד פרברן והליבדו שוחר-האובייקט - ד"ר עמית פכלר
(סדנה מרוכזת בסמ' ב')

חשיבתו הקלינית ומושגיו התיאורטיים של רונלד פרברן עוברים לעתים תכופות 'מתחת לרדאר' של אנשי הטיפול, אף שהשפעתו על הקליניקה בימינו רבה מאד – בטיפול בילדים, בנפגעי טראומה ועוד. בסדנה זו נלמד על מהפכות התיאורטיות בפסיכואנליזה של זמנו; נעמוד על הזיקה ועל ההבדלים בין מושגיו לבין אלו של פרויד, פרנצ, קליין וויניקוט; נתעמק בדינמיקה הסכיזואידית ובתופעות של חזרה כפייתית ו-OCD כפי שהסביר אותם פרברן.

בין המושגים שאותם נחקור: ההגנה המוסרית, האובייקט הדוחה, האובייקט המעורר, המחבל הפנימי, הדילמה הסכיזואידית. כל זאת, תוך עיון בטקסט פרי עטו, במאמר של אוגדן אודות המודל הפרבריאני של הנפש, וכן ביצירות בתרבות הפופולארית (למשל, בשיר 'שבתות וחגים' ובספרה של יעל שחם, 'העורכת').

לאורך הסדנה נדון גם בשאלות 'מהי הקשבה ברוח פרבריאנית?' וכן 'כיצד מרפאת האנליזה על פי פרברן?'.
סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי.

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל 2016/2017:

שנה ד' – שנה"ל תש"פ 2019/20

סמ' א' (חובה):

קוהוט וויניקוט – יוסי טמיר

הסמינר מכוון להכרת תרומתה של פסיכולוגיית העצמי לחשיבה הפסיכואנליטית ולטכניקה הטיפולית. נתבונן ונכיר מקרוב את היסודות והפיתוחים התיאורטיים והקליניים של משנתם של קוהוט ושל תלמידיו. נתמקד ונדון בצרכי העצמי ובמהות ההיענות הנדרשת להתהוותו וביסוסו, תוך השוואה בעיקר לפרדיגמה הויניקוטיאנית. בהמשך, נדון בהיבט הטיפולי של משנתו של קוהוט, תוך התמקדות במהות הפתולוגיה של העצמי והתהליך הטיפולי המותאם לה. נפגוש ונתעמק במושגים שונים ממשנתו של קוהוט – אמפתיה, זולתעצמי, כשל אמפתי, היענות אופטימלית,

התמרות של העצמי – ונתבונן בהם בהקשר למושגים המקבילים והשונים במשנתו של ויניקוט ובגישות פסיכואנליטיות משיקות נוספות (באלינט, ביון, מיטשל, ואחרים).

נוכחות משיבה-נפש: היבטים בעמדה טיפולית נפשית-ייחודית המאפשרת התהוותה של חוויית-עצמי ממשית וחיה – ענת שומן

ויניקוט (1967), "תפקיד הראי של האם והמשפחה בהתפתחותו של הילד" כותב: "הפסיכותרפיה... בעיקרה היא ההשבה ארוכת הטווח שאנו משיבים למטופל את מה שהוא מביא... ולהאמין שאם אעשה אותה מספיק טוב, ימצא המטופל את העצמי שלו, ויהיה מסוגל להתקיים ולהרגיש ממשי".

השבה עמוקה כזו מתאפשרת דרך עמדה נפשית ייחודית אליה מתמסר המטפל. בסמינר ננסה לחקור ו"להחיות" בינינו עמדה זו, מפרספקטיבות של כותבים שונים ובעזרת חומרים קליניים שיביאו המשתתפים.

נדון בטיבה של נוכחות טיפולית המאפשרת את מחיקתה כאובייקט וכסובייקט, בכדי להוות מצע להנצת הסובייקטיביות של המטופל (גרין), ובאתגר שבהשגתה של עמדה שאינה-פולשנית ועם זאת נוכחת ומחזיקה ב"מרחק הנכון" (באלינט), תוך חיפוש אחר שפה נוגעת

ומחיה (קינדוז, אוגדן). נחשוב על ההתמסרות לתהליך המפגיש את נפשו של המטפל עם מקומות עוצמתיים ובלתי-נודעים בתוכו, הנוגעים בחוויות חרדה ראשוניות (סימינגטון, אשל), תוך העמקה במושגים: "Live an experience together" (ויניקוט), "Negative capability" (ביון, בעקבות קיטס) ועוד.

סמינר קליני

סדנה:

אוגדן המאוחר

לחיות את החיים שלא נחיו: הפסיכואנליזה של תומס אוגדן – ד"ר בעז שלגי
(סדנה מרוכזת בחופשה בין הסמסטרים)

הסדנה תעסוק בשני מאמרים מתוך ספרו האחרון של אוגדן:

Reclaiming unlived life: experiences in psychoanalysis

המאמר הראשון, On three forms of thinking: Magical thinking, dream, thinking, and transformative thinking, מכיל בתוכו שני היבטים. מחד, הוא מהווה סיכום מצוין של העקרונות המרכזיים של חשיבתו האינטרסובייקטיבית של אוגדן כפי שנהגתה בעשרים וחמש השנים האחרונות: הצורך הנפשי הבסיסי ביותר בחלימה ולצידו חוסר היכולת לחלום; התנועה בין סובייקטיביות לאינטרסובייקטיביות כיוצרת את המשמעות הנפשית; המפגש הטיפולי האינטרסובייקטיבי כמאפשר חלימה באזורים הקשים ביותר של הנפש; ה- reverie של המטפל כשדה שבו נוצר השלישי

האנליטי; ועוד. מאידך, מאמר זה צועד צעד קדימה, בהציגו צורת חשיבה נוספת, רדיקלית יותר מחלימה ומחלימה משותפת, והיא החשיבה הטרנספורמטיבית, המייצגת שינוי רדיקלי, תשתית, במערך הנפשי של האדם, באופן שבו הוא תופס את עצמו ואת העולם שבו הוא חי.

המאמר השני, Intuiting the truth of what's happening: On Bion's "Notes on memory and desire" הולך למקום נועז אף עוד יותר. הוא מציע וויתור על החשיבה הדיאלקטית, שאפיינה את אוגדן לאורך כול שנות כתיבתו, לטובת צורת חשיבה אחרת, המבוססת על האפשרות של המטפל להיעשות-לאחד עם עולמו הנפשי של המטופל. חשיבה זו מבוססת על עקרונות תיאורטיים שונים, ובוודאי גוזרת סוג אחר של עבודה קלינית, יוצאת דופן, מטלטלת ומעוררת מאוד למחשבה.

סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי 27/02/2020 בין השעות 15:15-21:00.

* * * * *

סמ' ב' (בחירה):

**סמסטר תיאורטי-קליני: השלמות, הרחבות ועדכונים/חידושים
במבנה של סדנאות מרוכזות ****

**ההרשמה הינה גלובלית לכל הסמסטר. לא ניתן להירשם רק לחלק מהסדנאות.

אוגדן המאוחר

**מה בין אבל, אמנות וחיים: על תהליך היצירה הקלינית של תומס אוגדן –
ד"ר עפרית שפירא-ברמן (סדנה מרוכזת בסמ' ב')**

תומאס אוגדן, מן הבכירים והמקוריים שבהוגים והכותבים האנליטיים בני זמננו, חולם וכותב על פסיכואנליזה מזה כארבעה עשורים. חשיבתו של אוגדן שוזרת בתוכה כמה מרעיונותיהם המרכזיים של מלאני קליין, וויניקוט וביון, תוך בחינה-מחודשת ומאירת עיניים של ליבת הרעיונות של הוגים אלו. בעשורים האחרונים מתמקד אוגדן, בכתיבתו, בצורות שונות של חיים ומוות ובתפקיד שיש ליצירה (במיוחד כתיבה) בהתהוות הסובייקט החי. אוגדן עוסק, לאורך כל השנים, גם בספרות ותרבות מזווית פסיכואנליטית, ובשנים האחרונות אף החל לכתוב פרוזה. בנוסף לסמינר קליני שהוא מנחה בביתו מזה שנים רבות, הוא מנחה גם קבוצה לכתיבה יוצרת. הקורס הנוכחי יתמקד בשלושה מאמרים מרכזיים של אוגדן, אשר עוסקים, כולם, באבל, חיות ויצירה:

Ogden, T.H. (2000). *Borges and The Art of Mourning*. (2000).

Psychoanal. Dial., 10(1): 65-88.

Ogden, T.H. (2017). *Dreaming the Analytic Session: A clinical Essay*.

Psychoanal. Q., 86(1): 1-20.

Ogden, T.H. (2018). The Feeling of real: On Winnicott's 'Communicating and Not Communicating Leading to a Study of Certain Opposites'. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 99(6): 1288-1304.

סדנה בת 3 מפגשים בימי חמישי ה- 12/03/2020, 19/03/2020 ו- 26/03/2020
בין השעות 15:15-20:45.

בוטלה ובוטלה:

עבודתם של שרה וסזאר בוטלה: The work of psychic figurability –

ד"ר מריאנה גייטיני (סדנה מרוכזת בסמ' ב')

סזאר ושרה בוטלה הם פסיכואנליטיקאים הפועלים בצרפת. מתוך עבודתם עם מטופלים הנושאים טראומות עמוקות הם ניסחו צורת חשיבה תיאורטית וקלינית באשר למפגשים עם אזורי נפש שלא הצליחו להתגבש לידי ייצוג ולפיכך לא נגישים לנפש דרך עבודת הטכניקה הקלאסית של הפסיכואנליזה. עבודתם התיאורטית מורכבת ועשירה ומושתת רבות על המשגות פרוידיאניות כמו גם על עבודות קליניות של פסיכואנליטיקאים מן האסכולה הצרפתית. במהלך הסדנה נפגוש את האופנים בהם ההמשגות התיאורטיות שלהם מתרגמות לעמדה קלינית אל מול מטופלים פגועים, כאלו שיש לחפש עמם את הנתיב למגע – יצירה באזורים לא-מיוצגים של הנפש. נפגוש את המושגים המרכזיים המלווים את עבודתם: *The work of psychic figurability*, *Working as a double*, הלוצינציות, רגרסיה ועוד.

נתמקד במספר תיאורי מקרה כפי שהם מוצגים על ידם ודרכם נפגוש את ההבנות הקליניות שלהם באשר למושג הרגרסיה, ככזה המתרחש דווקא בתוך המטפל במקומות של חיבור עמוק עם המטופל. התמקמות קלינית כזו המבקשת לעבור מאזורי עבודה מוכרים של קשב צף ושהות בתחומי ההעברה וההעברה-הנגדית אל עבר עולם של רצפטיביות גבוהה, הרפיית החשיבה הסדורה ולעיתים אף כניסה לאזורי כאוס והלוצינציות, לעולם מאיים ואלביתי, להינתנות לעבודת ה- *double*, עד לכדי רגרסיה בחשיבה ובתפיסה. נדון בתפיסה הקלינית שלהם לפיה רק מתוך עבודה רגרסיבית כזו ניתן יהיה לרשום לראשונה משהו מן הלא-מיוצג ולהפכו לבר-ייצוג, לכזה שהוא בעל צורה ולבסוף אף למילים.

סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי ה- 02/04/2020 בין השעות 15:15-20:30.

ביון המאוחר:

"סזורה": המשכיות או קטיעה – נעמי בר (סדנה מרוכזת בסמ' ב')

בסדנה נקרא קטעים נבחרים מהמאמר של ביון "סזורה", מאמר שנכתב בשנותיו האחרונות של ביון ומכיל בתוכו הרבה מאבני הדרך הקליניות ומרחיקות הראות שלו. נזכיר גם מושג נוסף של ביון – "שינוי קטסטרופאלי" מושג הנוגע ומבהיר את המשמעות, העוצמה, והמערבולת הרגשית שמעברים סזוריאליים טומנים בתוכם. נתעכב על ההנחיות הקליניות של ביון שמוזכרות לעיתים ברמיזה ולעיתים באופן בולט וחזק בתוך המאמר.

אזמין להביא ויניטות קליניות שיעזרו לחוש ולהבהיר את המושג ואת הישומים הקליניים שלו.

סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי ה- 23/04/2020 ו- 30/04/2020 בין השעות 15:15-18:30.

Notes on Memory and desire : W. R. Bion - אתי לנדאו (סדנה מרוכזת

בסמ' ב')

נקרא ביחד שורה שורה את המאמר המכונן של ביון (1967), מאמר ציוויי שנראה כנכתב מתוך להט רגשי ומשוכנעות שהכעיסה רבים. המאמר קורא לעמדה אתית של התמסרות למטופל תוך הינזרות מעצמנו, עמדה שמאפשרת להגיע ל... לגלות הרגשה חדשה שלא היתה עד כה ומפציעה לפתע, ולא רק מחשבה חדשה שלא נחשבה עד כה.

סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי ה- 23/04/2020 ו- 30/04/2020 בין השעות 19:00-20:30.

הסמינרים "החדשים של ביון" – ד"ר משה ברגשטיין (סדנה מרוכזת בסמ' ב')

בשנים האחרונות מתגלות הקלטות של סמינרים והדרכות של ביון, אשר לא פורסמו קודם לכן. אלה כוללים את הסמינרים בלוס אנג'לס ובבואנוס איירס (סוף שנות ה-60) והדרכות בברזיל (שנות ה-70), שהתפרסמו לאחרונה כספרים (ביון בלוס אנג'לס, 2013/2017; ביון בברזיל, 2017; ביון בבואנוס איירס, 2018). בסדנה נקרא בסמינרים ובהדרכות הללו, ונקשר אותם לחשיבה של ביון באותן תקופות.

סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי ה- 07/05/2020 ו- 14/05/2020 בין השעות 15:15-20:30.

ויניקוט המוקדם והמאוחר:

עוד עם מחשבת הרגרסיה של ויניקוט – עפרה אשל (סדנה מרוכזת בסמ' ב')
נקרא את המאמר של מרגרט ליטל (שלא הספקנו לקרוא) על האנליזה שלה אצל ויניקוט והרגרסיה לתלות באנליזה זאת, ואת המאמר המאוחר של ויניקוט "Cure" (1970) שכתב כהרצאה ארבעה חודשים לפני מותו, אשר את חשיבותו הכרתי לאחרונה בלימודי ויניקוט הקליני בבייג'ין, סין. מאמרים אלה יאפשרו לנו לחשוב עוד הלאה אודות משמעותם של הרגרסיה הוויניקוטיאנית, של "care-cure" בהבדל מ-talking cure, ושל carrying through לעומת working through.
סדנה בת שני מפגשים ביום חמישי ה- 21/05/2020 בין השעות 17:00-20:15, וביום חמישי ה- 11/06/2020 בין השעות 18:45-20:15.

'השימוש באובייקט' בראייה עכשווית – חמוטל רז-שילוח (סדנה מרוכזת בסמ' ב')
מאמרו של ויניקוט "השימוש באובייקט והתייחסות באמצעות הזדהויות" (1969) מסמן את אחד ההישגים התיאורטיים והקליניים המשמעותיים ביותר של ויניקוט בתקופת חייו האחרונה. מאמר זה על אף הפופולריות שלו מקפל בתוכו מורכבויות וחידות רבות שהמשיכו להסעיר כותבים שונים בעולם הפסיכואנליזה מאז ועד היום. יש כותבים הרואים את המאמר כמסמן שינוי פרדיגמטי שיצר ויניקוט למטאפסיכולוגיה הפרוידיאנית ביחס לתיאורית הדחפים.
בסדנה נקרא את המאמרים וההערות שכתב ויניקוט עד מותו כהמשך למאמר 'השימוש באובייקט', כמו גם מספר מאמרים של כותבים שונים, שנכתבו בעשור האחרון, על בסיס המאמר.
נדון בסוגיות תיאורטיות וקליניות הקשורות במאמר כגון: המעבר מתפיסה סובייקטיבית לאובייקטיבית, התמזגות ונפרדות, הישרדות ואי הישרדות האובייקט (האם והמטפל). מקורות ההרסנות/תוקפנות האנושית, ובצידם התפתחות מעגל האהבה החמלה והאשמה.
בעזרת שעות טיפוליות שיובאו ע"י המשתתפים נבחן את המשמעות של כל אלו לעבודה הקלינית ולעמדה הטיפולית של המטפל.
סדנה בת שני מפגשים בימי חמישי ה- 11/06/2020 ו- 18/06/2020 בין השעות 15:15-18:30.

כיתת אמן

פרברן:

העצמאי מאדינבורו: רונלד פרברן והליבדו שוחר-האובייקט - ד"ר עמית פכלר
(סדנה מרוכזת בסמ' ב')

חשיבתו הקלינית ומושגיו התיאורטיים של רונלד פרברן עוברים לעתים תכופות 'מתחת לרדאר' של אנשי הטיפול, אף שהשפעתו על הקליניקה בימינו רבה מאד – בטיפול בילדים, בנפגעי טראומה ועוד. בסדנה זו נלמד על מהפכות התיאורטיות בפסיכואנליזה של זמנו; נעמוד על הזיקה ועל ההבדלים בין מושגיו לבין אלו של פרויד, פרנצ, קליין ו-ויניקוט; נתעמק בדינמיקה הסכיזואידית ובתופעות של חזרה כפייתית ו-OCD כפי שהסביר אותם פרברן.

בין המושגים שאותם נחקור: ההגנה המוסרית, האובייקט הדוחה, האובייקט המעורר, המחבל הפנימי, הדילמה הסכיזואידית. כל זאת, תוך עיון בטקסט פרי עטו, במאמר של אוגדן אודות המודל הפרבריאני של הנפש, וכן ביצירות בתרבות הפופולארית (למשל, בשיר 'שבתות וחגים' ובספרה של יעל שחם, 'העורכת').

לאורך הסדנה נדון גם בשאלות 'מהי הקשבה ברוח פרבריאנית?' וכן 'כיצד מרפאת האנליזה על פי פרברן?'.

סדנה בת מפגש אחד ביום חמישי ה- 25/06/2020 בין השעות 15:15-20:30.

4. פסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית^{א ב}

(שנה ג', לימודי המשך)

מסלול לימודי תעודה תלת שנתית
ראש המסלול: ד"ר רוני באט

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהינם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב או שהינם בכירים בתחום, בעלי 10 שנות ניסיון לפחות (לפסיכולוגים, מתום מחצית תקופת ההתמחות, לפסיכיאטרים, לאחר סיום ההתמחות, לעו"ס בבריאות הנפש, לאחר סיום תואר שני).

ב. הלימודים יתאפשרו למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב, ושעוסקים בתחום הטיפול.

המסלול מציע תכנית לימודים תלת-שנתית, ייחודית ומקיפה אשר נועדה לאפשר הכרות מעמיקה עם התיאוריה והקליניקה של הפסיכותרפיה הפסיכואנליטית ההתייחסותית.

התכנית קיימת אחת עשרה שנים ומהווה את אחד ממסלולי ההכשרה הבולטים כיום בתחום.

בתכנית מלמדים מיטב המרצים והקלינאים בתחום בארץ, בשיתוף מרצים וקלינאים מהמסלול לפסיכואנליזה ההתייחסותית באוניברסיטת ניו יורק.

למסיימי הלימודים במסלול תוענק תעודה בפסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית*.

הזרם ההתייחסותי מכיר בהשפעה ההדדית הבלתי נמנעת של שני השותפים במפגש הטיפולי, חוקר את המארג הנוצר בין החוויה התוך נפשית לבין החוויה האינטר-סובייקטיבית בתוך התהליך ומאפשר הבנייה משותפת של משמעויות המתגלות בתהליכי העברה והעברה נגדית. פרספקטיבה זו מאפשרת התבוננות חדשה על שחזורים וחוויות טראומתיות בחיי המטופל והשפעותיהן על התפתחותו הנפשית. בשנים האחרונות תורם הזרם ההתייחסותי מושגים אשר מרחיבים ומשנים את הבנתנו הפסיכואנליטית והקלינית לגבי קשר בין מודע ולא מודע באמצעות משמעותו המתהווה של הקשר הטיפולי.

* ראה הדרישות לקבלת התעודה בעמ' 89.

מטרת התוכנית לאפשר לימוד מעמיק של התאוריה והעבודה הקלינית ההתייחסותית כמו גם הדיאלוג בין הגישה ההתייחסותית לגישות אחרות. במהלך הלימודים התלמידים יחשפו לריבוי נקודות מבט המציבות את הקשר הבינאישי הגלוי והסמוי במרכז העבודה הטיפולית.

תכנית הלימודים **

הלימודים מורכבים מקורסים עיוניים ומסמינרים קליניים.
הלימודים מתקיימים בימי חמישי בין השעות 15:00-20:30.
בחופשות בין הסמסטרים ובחופשת הקיץ מתקיימות סדנאות מרוכזות המועברות על ידי תיאורטיקנים וקלינאים התייחסותיים מהארץ ומחולל.

סגל המורים והמדריכים:

סגל המורים והמדריכים: ד"ר חנה אולמן, טליה אפלבאום-פלד, ד"ר רוני באט, ד"ר שלמה ביינארט, פרופ' עמנואל ברמן, תמר ברנע, אהובה ברקן, תמי דרור-שיבר, סנדרה הלוי, ד"ר אפי זיו, ד"ר שרון זיו-ביימן, ד"ר צביה זליגמן, ד"ר אילן טרבס, ד"ר אילנה לאור, ד"ר דני לוי, ד"ר רינה לזר, ד"ר עופר מאור, ד"ר אבי נוטקביץ, עדית ניר, דפנה ערן, ד"ר עמית פכלר, ד"ר בעז שלגי.

מרצים אורחים: ד"ר גלית אטלס (Galit Atlas), ד"ר אורנה גורלניק (Orna Guralnik), ד"ר גיל זלברג (Jill Salberg), ד"ר ג'ונתן סלאבין (Jonathan Slavin), ד"ר מל סלבין (Mal Slavin), מיקי רחמני (Miki Rachmani).

****ייתכנו שינויים בתכנית הלימודים.**

הדרישות לקבלת תעודה:

בשלוש שנות הלימוד, בנוסף לקורסים והסמינרים נדרשים:

1. החזקה של לפחות שלושה טיפולים פעילים בגישה פסיכואנליטית התייחסותית לכל אורך תקופת הלימודים.
2. הצגת מקרים טיפוליים (לפחות שלושה במהלך שלוש שנות הלימוד) במסגרת הסמינרים הקליניים.
3. בסיום הלימודים על התלמיד/ה להגיש עבודה המכילה סיכום טיפול ודיון תיאורטי המבוסס על הגישה ההתייחסותית.

❖ הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף בלפחות 75% של שעות הלימוד ושילם שכר לימוד כנדרש.

לעומדים בדרישות אלו תוענק תעודה על סיום הלימודים:
בפסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל
2017/2018:

שנה ג' – שנה"ל תש"פ 2019/20

אובייקט או סובייקט? עמדת המטפל בגישה האינטר סובייקטיבית – ד"ר אילן טרבס (סמ' א')

הקורס יציג את הגישה האינטרסובייקטיבית ותרומתה הייחודית לתיאוריה הפסיכואנליטית..

בניגוד לגישות המדגישות את השאיפה לצמצום נוכחותו של המטפל, גישה זו טוענת לא רק כנגד השאיפה לאיפוק ניטראלי אלא רואה בהשתתפות האקספרסיבית של המטפל מרכיב חשוב (ובלתי נמנע) של העמדה הטיפולית. במרכז הקורס נדון בשאלות: האם נחוץ למטופל לדעת את הסובייקטיביות של המטפל? כיצד המטופל חווה ומפרש את נוכחות המטפל? וכיצד משפיעה מעורבותו של המטפל על ההתערבויות שלו בשעה הטיפולית?

הקורס יתבסס על מפגשים, לסירוגין, של קריאת מאמרים (מיטשל, ארון, הופמן, דיוויס, גנט, בנג'מין...) ושל הצגת חומר קליני ע"י המשתתפים.

טרנספורמציות ב-R (Relation) – סנדרה הלוי (סמ' א')

בין פיתח את מושג הטרנספורמציה ב-K באמצעות הכלה חשיבה ועיבוד של מרכיבי נפש גולמיים חסרי ייצוג. בהמשך פיתח, מעבר לכך, את מושג הטרנספורמציה ב-S המכוונת ליסוד הטרנסנדנטי הלא נתפס בשורשי החוויה האנושית. תהליכים עמוקים אלו מתרחשים במפגש בין שני סובייקטים. הבנה זו מצויה בכתבי פרויד והתפתחה אצל ממשיכיו, אולם נראה שהמימד האינטרסובייקטיבי לא זכה להכרה אלא דרך "הדלת האחורית". [בראון]. סטיבן מיטשל היה הראשון שניסח זאת בבהירות: "המעורבות האינטרסובייקטיבית בין המטופל לאנליטיקאי היא האמצעי לחולל את שינוי האופי העמוק שאותה מאפשרת הפסיכואנליזה, ונקודת משען לו". השיעור מציע לכוון את המבט ל R state of mind, מה טרנספורמטיבי בעצם המפגש, האינטראקציה, ההשפעה ההדדית, איך סובייקטיביות המטפל נארגת לתוך רכיבי ביתא המושלכים לתוכו ולתוך ההבניה המשותפת של השדה האינטרסובייקטיבי הלא מודע, איך הכרה כזו עשויה לחולל רגעים של טרנספורמציה בתהליך הטיפולי? נקרא מתוך כתבי ביון, אוגדן, פירו, אייגן, מיטשל, ארון, בראון, דיוויס וברומברג.

סיום טוב דיו - ד"ר ג'יל זלברג (סדנה מרוכזת בסמ' א')

סדנת חובה מרוכזת בת שני מפגשים בימים חמישי-שישי 26-27/12/2019.

השפעה הדדית Impasse, Enactment, ושינוי- סוגיות קליניות ותיאורטיות

בעבודתו של המטפל בגישה האינטרסובייקטיבית – ד"ר אילנה לאור (סמ' ב')

הקורס יעסוק בשאלות קליניות ותיאורטיות המאפיינות באופן ייחודי את עבודת המטפל בגישה האינטרסובייקטיבית. נתמקד באופן בו המעורבות הבלתי נמנעת של המטפל מתבטאת במהלך הטיפול. נבחן זאת לאורך ציר שנכנה אותו פעולת המטפל. נדון בפעולתם של מטפלים כאשר נראה שהם עוסקים בעבודה פרשנית לכל דבר. מושג נוסף שנעמיק בו הוא מושג ה enactment על היבטיו השונים. מושג זה מביא לידי ביטוי את האופן הבלתי מודע בו המטפל נכנס לתוך הטיפול כפונקציה של המפגש בין עולמו הפנימי עם עולמו של המטופל. לא מדובר בהעברה והעברה נגדית אלא במצב בו המטפל והמטופל מפעילים זה את זה ומתוך התבוננות זו לקדם את הטיפול.

מושג נוסף שנעסוק בו הוא ה Impasse, מצב בו שני שותפי התהליך הטיפולי אינם יכולים לקדמו

בגלל מעורבותם הרבה. נדון באופן בו הגישה האינטרסובייקטיבית מאפשרת לנו להשתמש במושג ה-Impasse כבסיס לשינוי. נקרא ממאמרים של דיוויס, ארון, הופמן, בנג'מין ואחרים.

מאהבת העברה לאהבה אחר הצהריים – אהבה ותשוקה בטיפול מנקודת מבט התייחסותית – ד"ר חנה אולמן (סמ' ב')

מאמרו של פרויד "הערות על אהבת העברה" מסתיים במשפט: "בעשייה הרפואית תמיד ישאר מקום לצדה של התרופה לברזל ולאש, וכך גם לא נתן יהיה לוותר על פסיכואנליזה שאיננה מוחלטת והמבוצעת כהלכה, כזו שאיננה מתביישת לעשות שימוש ברגשות הנפש המסוכנים ביותר, כדי להביא את החולה לשליטה בהם, לטובתו".

בקורס זה זו נדון ב"חומר הנפץ" של הרגשות "המסוכנים ביותר" של אהבה ותשוקה שעולים בקשר הטיפולי, הן כפוטנציאל לקידום התהליך והן כפוטנציאל נפיץ לחציית גבולות. נתבונן במשמעויות של אהבה ארוטית ותשוקה בהעברה ובהעברה הנגדית ובדרכים האפשריות לעשות בהם שימוש.

נתחיל במאמרו הנ"ל של פרויד ונדון במאמרים עכשוויים המזוהים עם הגישה ההתייחסותית - של ג'ודי דיוויס, בינג'מין, סלווין, ואחרים.

מפגש קליני עם ד"ר מל סלבין (Mal Slavin)

ד"ר מל סלבין מגיע לישראל כאורח המסלול ההתייחסותי ובמסגרת הביקור יעביר הדרכה קבוצתית לתלמידי המסלול.

המפגש יתקיים ביום חמישי ה- 12/03/2020.

מה לנו ולרוע? – על קיום, ערכים, אחרות ומצפון ממבט התייחסותי – ד"ר רינה לזר (סדנא מרוכזת בחופשה בין הסמסטרים)

נושא הרוע מטריד את דעתנו כבני אנוש וכאנשי מקצוע בכל מפגש אתו. עם זאת נדמה כי חסרה בו חשיבה בתחומנו; איננו דוברים רוע. אנו מדברים על דחף מוות, תוקפנות, פרוורסיה, חסר, כשל, טראומה, נתקים וכיו"ב. רוע מאופיין כאותו הדבר, "הזה", שממוטט ערכי יסוד יקרים לאדם. מזעזע אושיות, פורם רקמת חיים חשובה, רקמה ערכית-ריגושית-קישורית. החשיבה על הרוע חשובה אולי אף יותר בתקופה בה דיבורנו המקצועי מתמקד לא פעם במצבים ראשוניים, דווקא על רקע מיקוד זה בראשוני ובפרוטו-אנושי חשוב לחזור ולהתבונן באדם הבוגר, החי, זה אשר מתמודד עם מורכבות הקיום האנושי, המוסרי והערכי; באדם כישות שלמה (לא מושלמת), שאמורה לשאת את עצמה. החשיבה התייחסותית התמקדה ביחסי אני אחר, בראיית האחר כזולת ולא כאובייקט בלבד, בתנועה בין מצבי עצמי שונים ובהתמקמות ביניהם. מה תהא תרומתה למסע/משא הזה? ננסה "לחשוב רוע" במשותף דרך קריאת מאמרים (בולאס, סו-גרנד, קווינגטון, פרנסואז-דוואן) והצגת מקרים.

סמינרים קליניים שנתיים - בהנחיית ד"ר שלמה ביינארט וד"ר אבי נוטקביץ'.

לימודי המשך של המסלול:

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל 2014/2015:

שנה ו' - שנה"ל תש"פ 2019/2020

העבודה הטיפולית עם נפגעי ונפגעות טראומה מינית מורכבת – ד"ר צביה זליגמן* (שנתי)

הקורס ידון בסוגיות שונות הנוגעות לעבודה הטיפולית ההתייחסותית עם מטופלים שנפגעו מינית, פגיעה מורכבת, במהלך ילדותם. ננסה לעקוב אחר ההסתגלות הנפשית ההישרדותית של ילדים במציאות של פגיעה על ידי הקרובים להם אשר מאפשרת את המשך הקיום לנוכח המציאות של הרוע, ובהשלכות של הסתגלות הישרדותית זאת על מהלך החיים. נתבונן בעמדה של המטפלת בעבודה טיפולית זו עם נפגעי טראומה מורכבת וננסה להבין מהי המשמעות של להיות/לחיות עם המטופל באזורי הטרומה והדיסוציאציה. נתייחס לסוגיות הקשורות למבנה הייחודי של הזיכרון הטרומטי, אזורי חיות ומוות הקשורים למוות, ועבודה עם חלקים מנותקים בנפש. הרעיונות התיאורטיים והקליניים ילוו בקריאה קרובה של טקסטים תיאורטיים וקליניים וידגמו באמצעות תיאורי מקרה.

קורס שנתי (סמ' א' + סמ' ב') אחת לחודש בימי חמישי בין השעות 17:00-18:30

סמינר קליני – ד"ר צביה זליגמן* (שנתי)

סמינר שנתי (סמ' א' + סמ' ב') אחת לחודש בימי חמישי בין השעות 19:00-20:30

מועדי המפגשים לשנה"ל תש"פ 2019/2020 בימי חמישי אחת לחודש:

סמסטר א':

2019/11/07	1.
2019/12/12	2.
2020/01/16	3.

סמסטר ב':

2020/03/19	1.
2020/04/23	2.
2020/05/14	3.
2020/06/18	4.

5. פסיכותרפיה פסיכואנליטית קלייניאנית: תיאוריה ומעשה^{אב}

(שנה ב', שנה ד' ושנה ו')

מסלול לימודי תעודה תלת שנתי ראש המסלול: יעל חנין

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהינם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב או שהינם בכירים בתחום, בעלי 10 שנות ניסיון לפחות (לפסיכולוגים, מתום מחצית תקופת ההתמחות, לפסיכיאטרים, לאחר סיום ההתמחות, לעו"ס בבריאות הנפש, לאחר סיום תואר שני).

ב. הלימודים יתאפשרו למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב, ושעוסקים בתחום הטיפול.

המסלול מציע תכנית לימודים תלת-שנתית אשר תאפשר לסטודנטים לרכוש את הידע והמיומנויות הקליניות שמעניקה הגישה הקלייניאנית. מלאני קליין רקחה את התובנות הקליניות שלה היישר מן המפגשים הטיפוליים עם ילדים רכים בשנים, ובאינטואיציה קלינית יוצאת דופן יצרה מבנה עשיר ומורכב של נפש האדם, מתוכו גזרה כלי רב עוצמה לעיבוד והתפתחות נפשית במסגרת התהליך הטיפולי עם ילדים ומבוגרים כאחד. התכנית הנוכחית תעניק פריסה מקיפה, שיטתית ומעמיקה של התחומים והרעיונות בהם עסקו קליין וממשיכי דרכה ושל הטכניקה הטיפולית שצמחה מהן. המסלול בנוי בשתי וערב של ההמשגות של קליין עצמה עם המשגות של ממשיכי קליין לאורך השנים ובימנו אנו.

ההכשרה במסלול כרוכה בחוויה רבת עוצמה משלושה טעמים – ראשית, משום שהמתודה הקלייניאנית מבקשת לגעת בכל תופעות הנפש במבט בהיר וישיר – דחף החיים ודחף המוות, אהבה ושנאה, תשוקה וצרות עין, הכלה, חמלה והתפתחות איתת – כולם מחייבים מעורבות עזה. שנית, משום שלומדים זרם פסיכואנליטי אחד – מה שיוצר מסה קריטית שהולכת ומצטברת וחודרת לחיים ולקליניקה באופן משמעותי. ולבסוף, משום שלא ניתן ללמוד את קליין שלא באופן חווייתי, משום שהתיאוריה שלה נולדה מתוך חוויה, מנסחת חוויה ומטפלת דרך חוויה.

צפוי שיתוף פעולה פורה של אנליטיקאים קלייניאניים מן החברה הפסיכואנליטית הבריטית, שיבואו בכל שנה להעביר סדנאות לסטודנטים.

למסיימי הלימודים במסלול תוענק תעודה בפסיכותרפיה פסיכואנליטית קלייניאנית: תיאוריה ומעשה.*

*ראה הדרישות לקבלת התעודה בעמ' 95.

תכנית הלימודים:**

הלימודים מורכבים מקורסים עיוניים, סמינרים קליניים וסדנאות מרוכזות.
הלימודים מתקיימים בימי ראשון בין השעות 15:00-20:30.

קורסים עיוניים: בכל סמסטר יתקיימו 2 קורסים עיוניים, סה"כ 12 קורסים לאורך הלימודים. בכל אחד מהם יושם דגש על שילוב בין ההבנות התיאורטיות לבין העבודה הקלינית. הקורסים יפרשו את החשיבה הקליניאנית מקליין עצמה ועד לפסיכואנליזה הקליניאנית העכשווית. הם יפגישו את הסטודנטים הן עם הכותבים המרכזיים בזרם הקליניאני והן עם ההמשגות המרכזיות של הגישה.

סמינרים קליניים: יתקיימו קבוצות הדרכה בנות 4-6 משתתפים. הרכב קבוצות ההדרכה יהיה קבוע לאורך כל שנות הלימוד. כל מדריך ילווה את הקבוצה למשך שנה שלמה, לשם העמקת ההכרות והעבודה המשותפת. מטרת הסמינרים הקליניים הינה ללמוד להקשיב לשעה הקלינית דרך המושגים והעקרונות הנלמדים בקורסים העיוניים, ולראות כיצד ניתן לעבד את המתרחש בטיפול דרך יישום הכלי העשיר של הטכניקה הקליניאנית.

סדנאות מרוכזות: בין הסמסטרים ובסוף השנה יוצעו סדנאות העשרה מרוכזות בתחומים שונים הקשורים לחשיבה ולפרקטיקה הקליניאנית, הן בתחום הטיפולי והן בממשק הבין תחומי של הפסיכואנליזה של מלאני קליין עם שדות תרבות נוספים. לסדנאות אלה יוזמנו גם פסיכואנליטיקאים קליניאניים מן החברה הפסיכואנליטית הבריטית.

מפגשי התהוות: בכל שלושת השנים תלווה הלמידה במפגשים דו-סימטריאליים עם יעל חנין ושוקי דורבן (למחזור שמתחיל לימודיו בשנה"ל 2018/19) / עם יעל חנין וד"ר מירב רוט (למחזור שהתחיל לימודיו בשנה"ל 2016/17) בהם עוסקת הקבוצה בתהליך ההתהוות של המשתתפים לכדי מטפלים באוריינטציה קליניאנית. מפגשים אלה מאפשרים לדון במגוון ההשפעות - לעתים מטלטלות ותמיד משמעותיות - שיש להכשרה הקליניאנית על הקליניקה ועל מעבר לה; על תפיסת הנפש, היחסים, המהות הטיפולית, ההתמקמות המקצועית, העמדה האתית ועוד.

**** ייתכנו שינויים בתכנית הלימודים.**

סגל המורים והמדריכים: ד"ר דנה אמיר, נגה בדנס, פרופ' רחל בלס, אבי בקר, ד"ר משה ברגשטיין, הוגו גולדיוק, מיכל גוריון, הגר גלבע, גלית גמפל, פרופ' יולנדה גמפל, יהושע דורבן, אורנה הדרי, גדעון הדרי, מלכה הירש-נפחן, רות וינברג, ניצה חזן, יעל חנין, ענת טלרנט, יהודית טריאסט, יעקבה טריף, ד"ר גילה לנדאו, נעמי ענר, ד"ר ענת פלגי-הקר, ד"ר אליהו פלדמן, דורה פלדפוגל, ד"ר מירב רוט, ד"ר ערן רולניק, נעמי שביט, רובי שונברגר, ציפי שיץ.

הדרישות לקבלת תעודה:

בשלוש שנות הלימוד, בנוסף לסמינרים נדרשים:

1. החזקה של לפחות שלושה טיפולים פעילים עם מטופלים לכל אורך תקופת הלימודים.
2. הצגת מקרים טיפוליים (לפחות שלושה במהלך שלוש שנות הלימוד) במסגרת הסמינרים הקליניים.
3. בסיום הלימודים על התלמיד/ה להגיש עבודה המכילה סיכום טיפול ודין תיאורטי המבוסס על הנלמד במסלול.

❖ הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף בלפחות 75% של שעות הלימוד ושילם שכר לימוד כנדרש.

לעומדים בדרישות אלו תוענק תעודה על סיום הלימודים:
בפסיכותרפיה פסיכואנליטית קליניאנית: תיאוריה ומעשה

תכנית הלימודים עבור המחזור שמתחיל את לימודיו בשנה"ל 2018/2019:

שנה ב' – שנה"ל תש"פ 2019/20

העברה והעברה נגדית – ד"ר ענת פלגי-הקר (סמ' א')

השיעור יעסוק במופעים השונים של העברה והעברה נגדית ואיך עובדים אתם. על המצע של ההמשגה של פרויד את מושג ההעברה, התיאורטיקנים הקליניאנים הרחיבו, חידדו והעמיקו את ההבנה של תופעה זו ואת המשמעות הקלינית הקריטית של ההתייחסות אליה כ"דרך המלכה" הן לחוויה הרגשית הנוכחת בחדר הטיפול והן לפנטסיות הלא מודעות.

השיעור יעסוק בהתפתחות חשיבה זו החל מקליין ועד ימינו אנו תוך שימת דגש על הקליניקה של המושגים הייחודיים כגון "העברה כסיטואציה כוללת", הזדהות השלכתית ומעשה הפירוש.

פסיכואנליזה של ילדים – חלק ב' – הגר גלבווע (סמ' א')

במהלך הקורס נמשיך לקרוא בכתבים נבחרים של קליין ולהעמיק בתפיסתה את המשחק, הפעילות, החלומות והמילים של ילדים כביטוי לפנטסיות הלא מודעות שלהם. נלמד על תפיסתה של קליין בדבר מהו העולם הפנימי, על מה אנחנו מסתכלים בטיפול בילדים, איך אנחנו מקשיבים ולמה, גם דרך דיוני המחלוקת בינה לבין אנה פרויד, ואף נקרא טיפולי מקרה של קליין, ביניהם קטעים נבחרים מתוך המקרה של ריצ'ארד, המאפשר הצצה מרתקת להקשבה הייחודית של קליין, להבנתה את הילד ולטכניקת העבודה שלה. נתעכב על העבודה בתוך הטרנספרנס וההתעקשות של קליין לפרש למן ההתחלה את הטרנספרנס החיובי והשלילי כאחד. נשלב את הלמידה התיאורטית במקרים קליניים שיובאו, ויעזרו לנו לחבר תיאוריה וקליניקה.

הטכניקה הקלייניאנית – מפגשים על טכניקה – מיכל גוריון (סמ' ב')

בקורס נבחן מושגים רלוונטיים לנושא הטכניקה הקלייניאנית: הפנטזיה הלא מודעת, העברה והעברה נגדית, הזדהות השלכתית, enactment והסטינג. נחשוב על מטרות הטיפול וכיצד פירושי העברה הם הכלי המרכזי להמשגה והבנה של הלא מודע. נלמד על הטכניקה דרך דוגמאות קליניות שיעזרו לנו לחבר בין תהליכי התבוננות ובין צמיחה של רעיונות, כמיטב המסורת הקלייניאנית. נקרא מאמרים נבחרים של קליין וממשיכה שמייצגים התפתחויות משמעותיות בנושא זה של הטכניקה הטיפולית.

ממשיכה של קליין: הרברט רוזנפלד, רונלד בריטון וג'ון שטיינר – יעל חנין (סמ' ב')

בקורס זה נתמקד במודלים התיאורטיים והקליניים של הרברט רוזנפלד של ג'ון שטיינר ושל רונלד בריטון. כל אחד מהם המשיך בפיתוח והעמקה של מושגים מרכזיים בתיאוריה הקלייניאנית ותרם תרומה משמעותית להבנה הקלינית של טיפול במטופלים בעלי הפרעות ראשוניות. נתמקד בתרומתו של רוזנפלד להבנת הפונקציות השונות של ההזדהות השלכתית ובהבנתו בדבר "הנרקסיזם הפתולוגי"; בתרומתו של שטיינר בפיתוח מודל "הארגונים הפתולוגיים של האישיות", ובהתמקדותו ברגשות של מבוכה בוושה והשפלה בעבודה הטיפולית; בדגשים של בריטון סביב מושג האמת והמציאות הפנימית ובמקום המיוחד שנותנים בריטון ושטיינר לסיטואציה האדיפאלית בבניית המרחב המנטאלי וביחסי ההעברה. נכיר לעומקם מושגים מרכזיים כגון: נרקסיזם פתולוגי, מסתורים נפשיים (psychic retreats), פירוש שבמרכזו האנליטיקאי או המטופל, המשולש האדיפאלי כמרחב פנימי, האובייקט הצופה לעומת האובייקט הראשוני ועוד.

פרידות ונפרדות - תיאוריה ויישום קליני - מלכה הירש-נפחן, החברה הפסיכואנליטית הבריטית (סדנא מרוכזת - הסדנא תינתן בעברית)

הבעיה של פרידה ונפרדות מעסיקה את המטפל שעשוי לראות שינויים ניכרים במטופלים בעקבות הפסקות בין מפגשים. הוא גם עשוי לראות תגובות על שתיקות במפגשים עצמם. עם זאת, לפעמים פרידה אינה מזוהה באופן מודע, והמטפל עד לתגובות חוזרות לפרידה שונות לא מזוהות על ידי המטפל. כדי לא לחוש נפרד, עשויות לצוץ התקשרויות קומפולסיביות עם אובייקטים מגוונים (מרגשים, שנואים, אידיליים וכדומה) כדי להימנע מהכרה במה שחסר. מגוון פעילויות עשויות לשמש כמיסוך הנפרדות. הם ממלאים את המפגשים, ולעתים קרובות מוודאים שאין 'מרווח' שבו מטופל ומטפל יהיו ערים לנושא הנפרדות.

עבודה אנליטית המתרכזת בדינמיקות הנפשיות המתחוללות בבסיס התופעות האלה מתרכזת ביסודה בשאלה ממה נפרד המטופל? מה אבד לו ואינו יודע? במאמרו On Separation; a clinical problem מדגיש ברנמן את ביסוסה של התבוננות אנליטית חשובה, שבמהלך פרידה מאובייקט אנושי טוב-דיו, הפציינט אינו לבד: הוא בקשר מתמיד עם סופר-אגו נוכח, מענה, שעושה כל שבכוחו למנוע מהמטפל גישה לאובייקט אנושי טוב-דיו. הכוחות הפועלים מבפנים ובהעברה מנסים להפריד הן את המטופל והן את המטפל מלהתקשר בדרך טובה דיה למאמץ אנושי יצירתי. הדגש של האנליטיקאי על מה שהמטופל נפרד ממנו, ויכולתו של האנליטיקאי לקשר מתמשך עם מאמץ אנושי 'טוב דיו', עשוי לאפשר התמודדות עם בעיית הנפרדות, בתוך ומחוץ למפגש, בדרך משמעותית שתאפשר עבודת אבל וטרנספורמציה מארגון פרנואידי-סכיזואידי לעבר עמדה דיפרסיבית.

הסדנא תתקיים ביום ראשון ה- 05/04/2020 בין השעות 15:00-20:30.

חלומות – נעמי ענר (סדנא מרוכזת)

הסדנא תעסוק בעבודה עם חלומות מנקודת ראות קלייניאנית, הרואה בחלום ביטוי לילי של הפנטסיה הלא מודעת של יחסי האובייקט, ובה בעת מרחב פנימי לעיבודם (ביון, מלצר, קינודוז). ננסה לחשוב על ההבדלים בין מטופלים בשימוש בחלום במהלך הטיפול (סיגל, גרינברג), על החלום כקומוניקציה ועל האופן בו חלומות משקפים את יחסי ההעברה וההעברה הנגדית.

לקראת הסדנא יכינו שניים או שלושה משתתפים שעת טיפול מפורטת עם חלום, ובהתאמה לחומר הטיפולי (שיישלח מראש) יוצעו מאמרים לקריאה כהכנה לסדנא.

הסדנא תתקיים ביום שישי ה- 19/06/2020 בין השעות 09:00-13:00.

סמינר קליני – רות וינברג, ניצה חזן, ענת טלרנט (שנתי)

לכל קבוצה בת עד ששה משתתפים ייבחר מנחה מתוך סגל המסלול, שילווה אותה על פני שנת לימודים אחת.

שנה ג' – שנה"ל תשפ"א 2020/21

ביון – חלק א' – רובי שונברגר (סמ' א')

כשנשאל ביון על ידי ג'ימס גרוטשטיין אם הוא קלייניאני, ענה ביון תשובה אופיינית:
"Heavens no! I'm no more Kleinian than Melanie was."

בקורס ראשוני זה בתאוריה של ווילפרד ביון נעסוק בהתפתחויות היסוד בחשיבה, בפרקטיקה ובאתיקה שלו, כפי שאלה שאבו מן המקורות הפסיכואנליטיים והאחרים שהשפיעו עליו. נעסוק במושגי יסוד ובתפיסות הקליניות והתיאורטיות אותן הוא קידם ונחבר את הקריאה המשותפת להתנסויות קליניות של המשתתפים.

מנרקסיזם ליחסי אובייקט – הוגו גולדיוק (סמ' א')

בקורס נעקוב אחר ההמשגה של נרקסיזם ושל אופי יחסי האובייקט הנגזרים מימנה ונבחין אותה מן ההמשגה של יחסי אובייקט המתקיימים עם אובייקטים שלמים ונפרדים. אנו נבחן את הסוגיות הללו ממבט התפתחותי, מנקודת ראות מנטלית-סימבולית ומהזווית של האפקטים, החרדות והתסביך האדיפלי. כמו כן ובהתאם למסורת הקלייניאנית, נעסוק בחומר קליני מהספרות וממשתתפי הקורס, ונבחן קונפיגורציות קליניות וסוגי העברה אופייניים למצבים נרקסיסטיים.

חשיבתו של מלצר – רות וינברג (סמ' ב')

הקורס יתמקד במושגים בסיסיים בחשיבתו של מלצר ויתבסס על קריאה בכתביו. בין היתר נעסוק במושגים כגון הזדהות דביקה, הזדהות הפנמית, הזדהות חודרנית והקונפליקט האסתטי. נעבור על תפישתו של מלצר לגבי התפתחות הנפש שמקבילה להתפתחות התהליך הפסיכואנליטי: איסוף הטרנספרנס, הבלבול הגיאוגרפי, הבלבול האזורי וסף העמדה הדפרסיבית. נבחן את המשגותיו של מלצר גם דרך חומר קליני שיביאו משתתפי הקורס.

ביון - חלק ב' – קריאה בכתבי ביון – ד"ר משה ברגשטיין (סמ' ב')

"ביון היה מאד קלייניאני" - כך נהג לומר גרוטשטיין, אנליטיקאי מלוס אנג'לס שהיה אנליזנד של ביון. זו טענה מורכבת ומתעתעת, מאחר שביון יצא מהחשיבה של קליין, ועשה בה שימושים מקוריים ומהפכניים. ביון פיתח תיאוריית חשיבה/חלימה הרואה בתהליכים אלה כבסיס להתרחשות הנפשית, ומכאן גם להבנת הפרעות להתפתחות הנפשית התקינה.

נתמקד בסמינר בקריאה קרובה מכתביו של ביון, מהתקופה שלאחר שניסח את תיאוריית החשיבה הפסיכואנליטית שלו, כולל בכתבה המאוחרת יותר, זו המכונה "ביון המאוחר".

אהבה, אשמה ותיקון – ומסע החיים - מלכה הירש-נפחן, החברה הפסיכואנליטית הבריטית (סדנה מרוכזת - הסדנא תינתן בעברית)

פרויד ראה כי האהבה והעוינות הלא-מודעות האדיפליות - במציאות הפנימית: האובייקט ההורי - הובילו לאשמה. זה עשוי היה לייצר ספק אובססיבי לגבי יכולת האני לאהוב, או, אם האגרסיה התגברה, זה הוביל למחלה דיכאונית דרך ההזדהות עם האובייקט הפצוע, ש"צילו נפל על האני". קליין זיהתה שכשילדים שוברים צעצוע, הם עשויים להיות חסרי אונים כלפי חוסר המיומנות שלהם לתקן אותו. כשהמבוגר בא ומצליח לתקנו, הם עשויים לחוות הכרת תודה והערצה, ויתכן שגם צרות עין. (envy) לפעמים ילד עשוי להתעקש שהוא יכול לבצע את המשימה בעצמו, והוא עושה זאת גרוע. זה יהיה תיקון מאני.

'הגנה מאנית' היא למעשה השם הגנרי להכחשה של מציאות פנימית, כולל נזק לאובייקטים הפנימיים המשולבים על ידי הקונפליקט האדיפלי – קונפליקט אדיפלי מוקדם ופאלי. בהתפתחות הנפשית חשוב להבחין בצורך להכיר בסוג זה של נזק, וגם בכך שהוא, מטבעו, מעבר ליכולת של העצמי הניקוטי לתקן. התרומה של העצמי הניקוטי היא בויתור על השליטה באב והאם הפנימיים כך שהם יוכלו להזדווג (באנגלית גם לתקן) (to re-pair): בתודעת הפעוט, ודרך מעשה אהבתם לתקן זה את זה. שחרור האובייקט הינו אם כן היבט חשוב של תיקון וזוהי העבודה הקשורה לעמדה הדיפרסיבית. דרך פנטסיות ופעולות תיקון אנו מקווים לעבד את החרדות של העמדה הדיפרסיבית.

בסדנא זו נחקר את המושג הבסיסי של 'תיקון' שהציגה קליין ואת הקשר בינו לבין אהבה, שנאה ואשמה. נלמד על מרכזיותו בהבנת מסע ההתפתחות הנפשית והתהליך הטיפולי.

יסודות הטכניקה של הגישה הקלייניאנית הלונדונית ויישומם בעבודה טיפולית עכשווית – פרופ' רחל בלס (סדנה מרוכזת)

בסדנא זו נעמוד על יסודות הטכניקה של הגישה הקלייניאנית המקובלת בלונדון ונראה כיצד ניתן ליישם באופן חי בעבודה טיפולית. נתייחס בין היתר לתפישות הקלייניאניות את הפנטזיה, את מקור הפתולוגיה והמכשולים בפני ריפוי, את ההתערבות הטיפולית כמתרחשת כמעט בלעדית דרך פירוש העברה, הניטרליות שעל המטפל לשמור, הרבדים הפסיכויים שבהם על המטפל לגעת, וטובו הבסיסי של האדם (לנוכח ההרסנות שבו) שעליו מתבסס כל טיפול. דגש מיוחד יושם על העמדה האנליטית המתבקשת מתפישות אלו.

סמינר קליני – דורה פלדפוגל, יהודית טריאסט, ד"ר ערן רולניק (שנתי)
לכל קבוצה בת עד ששה משתתפים ייבחר מנחה מתוך סגל המסלול, שילווה אותה על פני שנת לימודים אחת.

תכנית הלימודים עבור המחזור שהתחיל את לימודיו בשנה"ל 2016/2017:

לימודי המשך של המסלול:

תכנית הלימודים עבור כיתה שמורכבת מתלמידים שהחלו את לימודיהם במסלול בשנה"ל 2014/2015 ומתלמידים שהחלו את לימודיהם במסלול בשנת 2016/2017:

שנה ד' ושנה ו' – שנה"ל תש"פ 2019/2020

האלביתי – קריאה תלמודית במאמר והקשריו – ניצה חזן (סמ' א')
חיבורו של פרויד, "האלביתי", מתחקה אחר תחושת הזרות הקיימת בתוך האינטימי עצמו.

"האלביתי" מעורר בעת ובעונה אחת, תחושת מוכרות וחוויה של אימה וצמרמורת. זהו, הסודי והמסתורי, הזר והלא ידוע, המושך, המסקרן והמסוכן, ובה בעת מורה "האלביתי", על בית מעורר געגועים ותשוקה. נתבונן על חווית התעתוע. נדון בתמות פסיכואנליטיות שהמאמר מעורר כמו חרדת הסירוס, ה-"סצינה הראשונית", וחווית הטרור סביב קבלת עובדת המוות. כמו כן נתייחס לסוגיית "הכפיל", ולגוף ו"האלביתי".

נתייחס לחווית "האלביתי" באומנות, בספרות ובקולנוע.
נקרא את "איש החול", שהיווה בסיס לכתיבתו של פרויד את "האלביתי", ומאמרים של אינס סודרה, גריגוריו קוהון, רוזיני פרלברג, גוליה קריסטבה ועוד.

סמסטר א' יום ראשון 16:30-18:00

צרות עין והכרת תודה – המשך – קריאה תלמודית במאמר והקשריו – יעל חנין (סמ' א')

צרות-עין והכרת תודה (1957) היא עבודתה התיאורטית הגדולה האחרונה של מלאני קליין. עבודה זו דנה בצרות-עין, כרגש וכפנטסיה לא-מודעת שמתבטאת בדחף להרוס את האובייקט הפנימי הטוב, ולכן הינה התכונה האנושית שמעלה את החרדות הקשות ביותר, את הרתיעה הקשה ביותר ואת הגנות האינטנסיביות ביותר. עבודה זו המונה 60 עמודים וכוללת 8 פרקים ומבוא, הינה העיבוד הרחב והמקיף ביותר של מכלול התיאוריה של קליין על דחפי החיים והמוות, מבנה העמדות, והתסביך האדיפאלי. במאמרה זה חוקרת קליין את ההגנות כנגד צרות-העין ואת הקשר שלהן לדומיננטיות של העמדה הסכיזואידית-פרנואידית ולנרקסיזם. לצד הדגשים

והחידושים התיאורטיים במאמר קליין מקדישה בו גם חלק נרחב לשאלות הטכניות של העבודה הקלינית עם צרות-עין ומביאה דוגמאות קליניות רבות הרלוונטיות לעבודתנו. לאורך הקורס נקרא את המאמר בשלמותו יחד מאמרים נוספים של בטי ג'וזף, ג'ון שטיינר ואחרים, שנכתבו בעקבותיו. הקורס מיועד גם למי שלא למדו בשנה שעברה.

סמסטר א' יום ראשון 18:30-20:00

פרידות, אבדן ואבל בפסיכואנליזה, בספרות ובקולנוע – ציפי שיץ (סמ' ב')

בקורס נעסוק בפרדה, אבדן ואבל, בחוויה הרגשית של אובדן מכל סוג שהוא, ונדון בתרומותיהם של פרויד, קליין, שטיינר ואנדרה גרין להעמקת ההבנה של תהליכים אלה. נחבר את הדברים לדוגמאות קליניות. נקרא ונדון בנובלה העוסקת בהיאחזות בעבר רע ובהקפאת ההווה כדי להימנע מחוויית האובדן, ובתוצאות הטרגיות של מהלך כזה. נצפה ונדון בסרטים העוסקים בתחושות אובדן ובכאבי ההחמצה של הדמויות, באופני התמודדותן עם תחושות אלה, בתהליך האבל שהן עוברות ובשינוי המתאפשר כתוצאה מכך.

סמסטר ב', יום ראשון 16:30-18:00

מעבר לעיקרון העונג – נגה בדנס (סמ' ב')

מושג דחף המוות, על חידושו הרדיקאלי, הוצג לראשונה ע"י פרויד במאמרו "מעבר לעקרון הענג" 1920. מושג זה נותר אחד המושגים המרכזיים והעמוקים שנדרשו להסברת תופעות נפשיות קשות הנמצאות בראשית החיים והנפשיות. בסמינר נתעמק במאמר זה ובסיבות שהובילו את פרויד להניח את קיומו של דחף המוות. נמשיך ונחשוב עם פרשנויות תאורטיות וקליניות מאת הרברט רוזנפלד, מייקל פלדמן, אריק ברנמן, בטי ג'וזף, חנה סגל, דויד בל ואחרים.

סמסטר ב' יום ראשון 18:30-20:00

6. פסיכותרפיה קבוצתית בגישה פסיכואנליטית א ב ג ד

(שנה ב')

מסלול דו שנתי

ראש המסלול: ד"ר אבי ברמן

א. הלימודים מיועדים לפסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים העוסקים בבריאות הנפש, שהנם בוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב.

ב. הלימודים יתאפשרו לבכירים בתחום הטיפול, בעלי 5 שנות ניסיון לפחות לאחר סיום ההתמחות.

ג. הלימודים מיועדים גם למטפלים (MA) ממקצועות טיפוליים נוספים. (תינתן עדיפות לבוגרי תכנית הכשרה בפסיכותרפיה באוריינטציה פסיכואנליטית, בהיקף ובתכנים המקבילים לאילו של התכנית הבסיסית התלת שנתית באוניברסיטת תל אביב והעוסקים בתחום הטיפול).

ד. למטפלים מתחומים שונים שהנם בוגרי תכניות להכשרת מנחי קבוצות.

מסלול דו שנתי בטיפול קבוצתי פסיכואנליטי. המסלול מאפשר למשתתפים להתנסות בעצמם, התנסות לימודית, בחוויה של טיפול קבוצתי, אשר מונחה באוריינטציה פסיכואנליטית ובמושגי האנליזה הקבוצתית. המסלול כולל למידה תיאורטית יישומית של טיפול קבוצתי ומפתח יכולת אישית-מקצועית לעסוק בו. הלימודים יתקיימו בימי ה', בין השעות 17:15-20:30.

תכנית הלימודים

שנה ב' - שנה"ל תש"פ 2019/20

טיפול קבוצתי - התנסות לימודית - ד"ר אבי ברמן (שנתי)

המשתתפים יטלו חלק בקבוצה טיפולית. מטרת הקבוצה הינה לאפשר למשתתפי המסלול להתנסות כמשתתפים בטיפול קבוצתי, להבין את ייחודו, ולהפיק ממנו התפתחות אישית ומקצועית.

פוקס ויישומו בקליניקה – אנקה דיטרוי (סמ' א')

המשתתפים יעלו נושאים ודילמות בהנחיית קבוצה טיפולית מתוך ניסיונם המקצועי והלימודי. חומרים אלה יידונו בהדרכה דרך המתודה של האנליזה הקבוצתית של Foulkes ויאפשרו למשתתפים לעסוק בסוגיות מגוונות, כגון: הבנה דינאמית של הרכב הקבוצה, התנועה בין תוכן לתהליך בתוך המטריקס הקבוצתי, מהלך הקבוצה דרך הקומוניקציה המודעת והלא מודעת, זיהוי מקומות של חסימה, תפקידי המנחה (ניהוליים ודינאמיים) ודמותו, כלים כמו מיקום, תרגום, הדהוד, שיקוף ופרשנות.

מגדר ומיניות – המפגש בין גוף לנפש בטיפול הקבוצתי – ד"ר גילה עפר (סמ' ב')

חשיבה על מגדר ומיניות הינה חשיבה מחודשת על כל הפסיכואנליזה. מגדר ומיניות בפסיכואנליזה ובטיפול הקבוצתי הוא עניין של PASSION, של תשוקה. רעיונות הקשורים בהם טעונים ברגש וערכים. במובן זה מגדר נושא אותנו הלך וחזור בין גוף ונפש, הגיון ורגש, חשיבה ותשוקה, מדע וחברה, חיים ציבוריים וחיי הקליניקה, הטיפול הקבוצתי והקונטקסט התרבותי.

בשיעור זה נבדוק את השינויים שחלו בתיאוריה של המיניות ואת התווספות מושג המגדר והשפעתו על ההתבוננות והמעשה הטיפולי. נלמד כיצד מודלים שונים בפסיכואנליזה ובטיפול הקבוצתי מתייחסים למגדר ומיניות, נושאים אשר כוללים בתוכם ומתבססים על הזדהויות ובחירות אובייקט, דרמה אדיפלית, פגיעויות נרציסטיות וויתור על אומניפוטנטיות.

כמו כן נבדוק את השפעת המטפל הקבוצתי על התהליך של עיבוד נושאים מרכזיים אלו בטיפול, תוך התייחסות לנטיות, העדפות (תיאורטיות ואחרות), ושיפוט תת מודעים שלו.

הנחיות לכתיבת עבודות גמר – מסלולים מתקדמים

אחראי עבודות גמר במסלולים:

פסיכותרפיה פסיכואנליטית בגישה ההתייחסותית	ד"ר רוני באט
מצבים מנטאליים ראשוניים	אלינה שלקס
פסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי	אורלי שושני
פסיכותרפיה פסיכואנליטית קלייניאנית	יעל חנין
הזרם העצמאי בפסיכואנליזה – פורצי דרכים	עפרה אשל

- כתיבת עבודת הגמר מהווה חלק מהדרישות האקדמיות מהלומדים במסלולי ההמשך המעוניינים לקבל תעודה.
- מטרת כתיבת העבודה היא לעשות אינטגרציה של החומרים התיאורטיים והקליניים שנלמדו במהלך הלימודים במסלול.
- כשלב מקדים לכתיבת העבודה, על התלמיד להגיש הצעה בת כמה שורות לאחראי על כתיבת עבודות הגמר במסלול ולקבל את אישורו. ההצעה תכלול התייחסות לסוגיה המרכזית שעליה הוא רוצה לכתוב, פירוט התיאורטיקנים שעליהם יתבסס וכמה מילים על הדוגמא הקלינית שתלווה את הסוגיה.
- אורך העבודה יהיה בין 3,000-6,000 מילים.
- לכותב העבודה מוקצות חמש שעות הנחייה עם מנחה שייבחר על ידו מצוות ההוראה של המסלול.
- פורמט ההגשה של העבודה יהיה תואם לפורמט ההגשה של עבודות הגמר בלימודי הליבה כפי שמפורט בידיעון התכנית (ראה עמ' 152).
- העבודה תוערך על ידי צוות המורים של המסלול וזאת בניתוב ראש המסלול או איש סגל אחר שימונה על ידו להיות האחראי על כתיבת והערכת עבודות הגמר.
- לכל עבודה יהיה קורא אחד.
- ציון העבודה יהיה עובר או נכשל.
- משוב על העבודה יועבר לתלמיד על ידי קורא העבודה בפגישה אישית.
- דיווח בכתב על המשוב יועבר על ידי הקורא לכותב העבודה, לראש המסלול ולמזכירות.
- על מנת שכותב העבודה יהיה זכאי לקבל את התעודה בתחילת שנה"ל העוקבת, תהליך כתיבת העבודה ומסירתה לקריאה והערכה חייב להסתיים עד תחילת חודש אפריל של השנה הנוכחית.

- על הכתיבה והפרסום של העבודה יחולו כל ההגבלות הנובעות מחובת שמירת הסודיות הרפואית.
- הערה: עבודת גמר שתיכתב ותוגש להערכה מעבר לשנה לאחר סיום תכנית הלימודים במסלול תהיה כרוכה בתשלום נוסף.

סדנת בחירה לתלמידי המסלולים המתקדמים^א

שנה"ל תש"פ 2019/2020

א. הלימודים מיועדים לתלמידי המסלולים המתקדמים הלומדים בשנה"ל תש"פ 2019/2020.

מסלול מצבים מנטאליים ראשוניים מזמין אתכם לסדנא:

נקודת המפגש בין זיווגים ונפילה לקליפות בקבלת האר"י לבין חיבור והתקפות על החיבור בתאוריה של ביון – ד"ר רבקה מצנר

סדנה זו היא סדנת המשך לסדנה שהעברתי בשנה שעברה ועסקה באור והכלי בקבלת האר"י מול המכל והמוכל של ביון, אך ניתן להשתתף בה גם ללא ידע מוקדם. בסדנה זו נעסוק בבחינת הדומה והשונה בין מושגי הזיווגים ונפילת הניצוצות לקליפות בקבלת האר"י לבין מושגי החיבור (link) והתקפה על החיבור בתיאוריה של ביון. המושגים אינם חופפים, אבל דומים ברוחם או במונחים פסיכואנליטיים ב state of mind שלהם.

על פי קבלת האר"י שנכתבה במאה ה-16, **הרחמים והדינים** הם יסודותיו של עולם האצילות. תחילה יצאו הדינים הקשים לבדם, והדבר גרם לקלקולן של שבע הספירות התחתונות, ולנפילת ניצוצות הקדושה לידי הקליפות. אחר נעשה **הזיווג**, שהוא מתקן ומברר את הדינים ומאפשר את חיבורם עם הרחמים. **חיבור** הרחמים עם הדינים מאפשר את תיקון האצילות וממשיך אל הנבראים שפע של חיות, ברכה וקדושה. באמצע המאה העשרים החל וילפרד ביון להשתמש במושג "**חיבור**" או Link כמושג מרכזי בהבנת החשיבה האנושית. הוא פיתח את התיאוריה של מלאני קליין, שדיברה על חיבור לאובייקט, והתייחס לפונקציית החיבור בין אובייקטים. תיאוריית הלינקים שלו נהפכה לאחד מהאלמנטים החיוניים בפסיכואנליזה.

ביון דיבר על כך שמושגים נעשים במשך הזמן משומשים ורוויים. הוא ניסה למנוע את הפיכתם לרוויים ולאפשר את המשך החשיבה עליהם.

לדעתי, ראיית המושגים הפסיכואנליטיים שהפכו לשגורים דרך פריזמה קבלית יכולה לתרום לריענונם, לרפלקציה נוספת עליהם, על המטופלים שלנו ועלנו כמטפלים, ובעיקר כבני אדם.

במפגש הראשון נסקור בקצרה את המושגים חיבור-link והתקפה על החיבור, וכן ואת ההתפתחויות שחלו בחשיבה עליהם. ביתר הרחבה נעסוק בזיווגים הקבליים, ובנפילת הניצוצות לקליפות, תוך קריאה בכתביו של רבי חיים ויטאל, תלמידו של האר"י.

במפגש השני נעסוק במפגש בין המושגים הקבליים והפסיכואנליטיים. נעלה נקודות מבט נוספות על מושגי החיבור וההתקפה על החיבור, ונפתח יישומים קליניים. המשתתפים מוזמנים להביא מקרים.

**סדנת בחירה בת שני מפגשים, בימי שישי ה-31/01/2020 וה-07/02/2020,
בין השעות 09:00-13:00**

*ההרשמה לסדנה פתוחה לתלמידי כל המסלולים המתקדמים
שלומדים בשנה"ל תש"פ 2019/2020 והינה רשות ועל בסיס מקום פנוי.

מספר המקומות בסדנא מוגבל.

ההרשמה לפי סדר הנרשמים.

לוח שנה"ל תש"פ 2019/2020

לימודים מתקדמים

27/10/2019	א'	יום	היום הראשון ללימודים – מסלול קליין
28/10/2019	ב'	יום	ערב פתיחת שנה"ל של כלל התכנית לפסיכותרפיה
31/10/2019	ה'	יום	היום הראשון ללימודים – מסלולים ימי ה'
09/12/2019	ב'	יום	כנס בשיתוף עם החוג לספרות
10/12/2019	ג'	יום	כנס בשיתוף עם החוג לספרות
29/12/2019	א'	יום	חופשת חנוכה* - מסלול קליין
23/01/2020	ה'	יום	היום האחרון לסמסטר א' – מסלולים ימי ה'
23/01/2020	ה'	יום	ערב קליני משותף של המסלולים המתקדמים
26/01/2020	א'	יום	היום האחרון לסמסטר א' – מסלול קליין
31/01/2020	ו'	יום	סדנת בחירה לתלמידי כל המסלולים המתקדמים: רביקה מצנר – נקודת המפגש בין זיווגים ונפילה בקבלת האר"י
07/02/2020	ו'	יום	סדנת בחירה לתלמידי כל המסלולים המתקדמים: רביקה מצנר – נקודת המפגש בין זיווגים ונפילה בקבלת האר"י
08/03/2020	א'	יום	היום הראשון לסמסטר ב' - מסלול קליין
12/03/2020	א'	יום	היום הראשון לסמסטר ב' – מסלולים ימי ה'
02/04/2020	ה'	יום	היום האחרון לפני חופשת פסח
19/04/2020	א'	יום	היום הראשון אחרי חופשת פסח
28/05/2020	ה'	יום	חופשת שבועות
04/06/2020	ה'	יום	יום הסטודנט*
14/06/2020	א'	יום	היום האחרון ללימודים – מסלול קליין
22/06/2020	ב'	יום	ערב סיום שנה"ל של כלל התכנית לפסיכותרפיה
25/06/2020	ה'	יום	היום האחרון ללימודים – מסלולים ימי ה'

* ביום זה לא יתקיימו לימודים.

**תואר שלישי (PhD) במסגרת משותפת של
התכנית לפסיכותרפיה, ביה"ס ללימודי המשך, הפקולטה לרפואה
והמדרשה לתארים מתקדמים, הפקולטה לרפואה**

**מרכזת לימודי הדוקטורט מטעם התוכנית לפסיכותרפיה: ד"ר בעז שלגי
מחזור הלימודים הבא ייפתח בשנת הלימודים תש"פ 2021/22
הרשמה לקראת מאי-יוני 2021. יש לעקוב באתר.**

יחידת הדוקטורט המשותפת של התכנית לפסיכותרפיה והמדרשה לתארים מתקדמים מיועדת לכתיבת עבודות דוקטורט תיאורטיות אשר תוקדשנה לחקר הפסיכואנליזה וממשקיה. מטרתן הינה ליצור מרחב למחקר אקדמי תיאורטי-מושגי מעמיק ומקיף בקורפוס הידע והחשיבה הפסיכואנליטיים והפסיכו-דינאמיים, תוך שימת דגש על הממשקים ההדדיים המתקיימים בין תחום זה לבין דיסציפלינות וגופי-ידע מתחומי מדעי הרוח, החברה, החיים, הטכנולוגיה והאמנויות.

רציונאל:

קיים צורך הולך וגובר בקרב העוסקים בטיפול נפשי פסיכואנליטי/פסיכודינאמי, במסגרת אקדמית מתאימה שתהווה קורת גג להעמקה ולהרחבה של תחומי הידע בנושאים אלה ותאפשר ליצור עבודות מחקר **תיאורטיות** בתחום הפסיכואנליזה וממשקיה. הלימודים המוצעים מציעים לכך מענה במסגרת אקדמית ללמידה לתואר שלישי (PhD) בתחומים אלה. מאחר שהתכנית לפסיכותרפיה מהווה היום את הגוף הגדול והמקצועי ביותר בארץ ללימודי תעודה בפסיכותרפיה בגישה פסיכואנליטית, הרי שטבעי שהיא תהיה שותפה מרכזית בגיבושם של לימודים אלה במסגרת המדרשה לתארים מתקדמים.

אוכלוסיית היעד ללימודי הדוקטורט:

התכנית מיועדת לפסיכיאטרים (MD), פסיכולוגים (MA), ועובדים סוציאליים (MA), **בעלי תואר שני עם תזה**. עדיפות תינתן למועמדים אשר סיימו את לימודי התעודה בתכנית לפסיכותרפיה באוניברסיטת תל-אביב, או בתכנית דומה בתכנית ובהיקפה המוכרת על ידי האיגוד הישראלי לפסיכותרפיה.

התכנית הינה אקדמית גרידא, ואינה מעניקה ללומדים בה ולבוגריה כול הכשרה מעשית לעסוק (practice) בפסיכואנליזה. כמו כן יודגש שמדובר בעבודות תיאורטיות (בשונה מעבודות אמפיריות, איכותניות).

קבלה לתכנית:

בהתאם לדרישות המדרשה, דרישות התכנית לפסיכותרפיה, הגשת הצעת מועמדות כתובה (פירוט בהמשך) ובכפוף לראיונות קבלה.

דרישות הלימודים

כחלק ממסגרת לימודי הדוקטורט המוצע, יהיה על כל תלמיד ללמוד 22.5 יח' לימוד הכוללות 12.5 יח' חובה ו- 10 יח' קורסי בחירה:

קורסי חובה - 12.5 יח'

שנה א'

0.5 יח' **אתיקה** – פרופ' יחיאל בר אילן (המדרשה לתארים מתקדמים).

4 יח' **התפתחות החשיבה הפסיכואנליטית – תיאוריה וקליניקה** – ד"ר יוסי טריאסט - קורס שנתי.

2 יח' **כתיבה מדעית בחשיבה ביקורתית** - ד"ר שלומית גדות – סמסטר א'.

2 יח' **שיטות פרשנות סמיוטיות של טקסט תיאורטי מדעי** – ד"ר שלומית ידלין גדות - סמסטר ב'.

בנוסף, תלמיד שאין לו ציון של 85 ומעלה בסטטיסטיקה ו/או שיטות מחקר בלימודי התואר השני, מחוייב ללמוד גם את הקורס **ביו-סטטיסטיקה** – ד"ר אופק רונן (המדרשה לתארים מתקדמים), קורס סמסטריאלי, 4 יח'.

שנה ב' – אין קורסי חובה

שנה ג'

2 יח' **קורס מושג הסובייקט ('האני') בפילוסופיה החדשה (דקארט והיגל)** – פרופ' צבי טאובר.

2 יח' **קורס התיאוריה הפסיכואנליטית – מוקדים, מרחבים וצירים** – ד"ר שלמה מנדלוביץ.

קורסי בחירה – 10 יח'

10 יחידות לימוד, אותן יש לבחור מתוך כלל הקורסים באוניברסיטה ואשר עוסקים בנושאים הרלוונטיים לכל מחקר לגופו.

מבנה ההנחיה:

צוות ההנחיה כולל מנחה, המורשה להנחות עבודות לתואר שלישי, מתוך רשימת המנחים המופיעה להלן, או, לחילופין, כול חבר סגל אחר מדרגת מרצה בכיר ומעלה באוניברסיטת תל-אביב, ויועץ-מלווה, מתוך כלל המורים של התכנית לפסיכותרפיה באוני-תל-אביב. בנוסף, מתקיים סמינר דוקטורנטים דו-שבועי, בהנחייתן של ד"ר מירב רוט וד"ר רינה לזר.

מהלך הכתיבה:

במהלך השנה הראשונה מתבקש כל תלמיד/ה לגבש הצעת מחקר שתוגש לוועדה מלווה לשיפוט. הוועדה המלווה כוללת את מנחה העבודה, יו"ר ועדה מתוך אוניברסיטת תל אביב וחבר ועדה נוסף מאוניברסיטה אחרת, אשר פוגשים את התלמיד לאורך המחקר מספר פעמים ומלווים את תהליך הכתיבה שלו – לקראת סיום ההצעה, במהלך הכתיבה ולקראת סיום הכתיבה והגשת המחקר לשיפוט סופי על ידי שופטים שאינם מכירים את המועמד והעבודה עד כה. מי שלא הצליח לגבש את ההצעה במהלך השנה הראשונה זכאי לסיימה במהלך שנת הלימודים השניה. עד תום ארבע שנות לימוד הציפיה היא שניתן יהיה להגיש עבודת דוקטורט שלמה לשיפוט, בהינתן שחובות הלימוד הושלמו.

צוות המנחים המוצעים לעבודות הדוקטור:

פרופ' אלן אפטר - מרכז אקדמי ללימודי המשך, הפקולטה לרפואה; פרופ' שלמה בידרמן - הפקולטה למדעי הרוח; פרופ' מיכאל גלזמן - החוג לספרות; פרופ' יולנדה גמפל - בית הספר למדעי הפסיכולוגיה; פרופ' אורי הדר - בית הספר למדעי הפסיכולוגיה; פרופ' שירלי זיסר - המחלקה לספרות אנגלית ולימודים אמריקאיים; פרופ' צבי טאובר - החוג לפילוסופיה; ד"ר אורי כהן, בית הספר לחינוך; פרופ' חגי כנען - החוג לפילוסופיה; פרופ' יחיאל לבקוביץ - הפקולטה לרפואה; ד"ר שלמה מנדלוביץ - החוג לפסיכיאטריה; פרופ' רון מרגולין - החוג לפילוסופיה יהודית; פרופ' חנה נוח - המחלקה לספרות; פרופ' ורד נעם, בית הספר ליהדות; פרופ' זרבה סולמון - בית הספר לעבודה סוציאלית; פרופ' ירון סנדרוביץ, פרופ' חביבה פדיה, המחלקה להיסטוריה של עם ישראל, אונ' בן גוריון; החוג לפילוסופיה; פרופ' משה צוקרמן, מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות; פרופ' נעמה פרידמן, בית הספר לחינוך ובית הספר סגול למדעי הרוח; פרופ' נעה צאודר-נעמן - החוג לפילוסופיה, פרופ' איריס רחמימוב - החוג להיסטוריה כללית, פרופ' יצחק שנל - החוג לגיאוגרפיה.

בנוסף ניתן לבחור כל איש סגל מאוניברסיטת תל-אביב המורשה להנחות דוקטורט ומאשר את הנחיית עבודתו, בכפוף לאישור והסכמת מרכזת לימודי התואר השלישי.

תהליך הקבלה:

על כל תלמיד/ה אשר רוצה להגיש מועמדות ללימודים אלה לשלוח:

1. קורות חיים אקדמיים.
2. תקציר ראשוני של הרעיון לעבודות הדוקטורט, בן 2-3 עמודים, אשר מציג את נושא המחקר שהמועמד/ת מבקש/ת לחקור, ואף את אופן החקירה (מתודולוגיה) אשר הוא מבקש/ת להשתמש בו לשם חקירת הנושא שבחר/ה. (ברור שבשלב זה מדובר בניסוח ראשוני ובלתי מחייב, אך מטרתו להציג את הכיוון הכללי ואף את אופן החשיבה עליו בשלב זה)
3. שני מכתבי המלצה – רצוי מגורמים אשר מכירים את יכולת החשיבה והניסוח, העבודה העצמאית והכישורים האקדמיים של המועמד/ת.
4. תקציר של עבודת הגמר לתואר מוסמך
5. גיליון ציוני תואר שני

לשאלות נוספות ניתן לפנות לד"ר בעז שלגי, מרכז לימודי התואר השלישי מטעם
התכנית לפסיכותרפיה, במייל: shalgiby@013.net

פורום ביון

מרכז: משה לנדאו

הרעיונות של ביון נלמדים לעומקם ומשמשים כר פורה למחשבות ורעיונות יצירתיים. במסגרת המפגשים הבאים ננסה להעלות ולנסח כמה מן הרעיונות הללו בתחומים של (state of mind)-מצב הנפש של O, חשיבה, טרנספורמציות, טכניקה טיפולית וכו'.

במסגרת פורום זה יתקיימו 3 מפגשים, בימי ד' בין השעות 20:30-22:30 ובכל מפגש יתקיימו 2 הרצאות ולאחריהן יתקיים דיון עם הקהל.

19.02.2020

יו"ר: מר משה לנדאו, ביס לפסיכותרפיה, ת"א

מרצים: גברת מלכה הירש-פסיכואנליטיקאית, המכון הבריטי, לונדון, המכון הפסיכואנליטי תא

מר רובי שונברגר - החברה הפסיכואנליטית ירושלים, ביס" לפסיכותרפיה, ת"א
הנושא: ביון ומלצר-מבט על הנושא האסתטי

18.03.2020

יו"ר - גב נעמה קינן-החברה הפסיכואנליטית, ירושלים, ביס" לפסיכותרפיה, ת"א

מרצים: מר משה לנדאו, ביס" לפסיכותרפיה, ת"א

מיכל מוכל-התבוננות נוספת, בין מבט של O למבט של K

גב עינת השכל. ביס" לפסיכותרפיה, ת"א

תיאור מקרה

01.04.2020

יו"ר - מר משה לנדאו-ביס לפסיכותרפיה, ת"א

מרצים: גב' נעמי בר, המכון הפסיכואנליטי, ירושלים, ביס" לפסיכותרפיה, תא

בין קטיעה להמשכיות-נקודת הפתיחה והסיום בעבודתו של ביון

מתדיינת: דר גילה לנדאו-המכון הפסיכואנליטי, ירושלים, ביס" לפסיכותרפיה, ת"א

עלות הפורום: 280 ₪ (לכול שלושת המפגשים)

(200 ₪ לתלמידי וסגל התכנית לפסיכותרפיה, לימודי המשך ברפואה, אוניברסיטת תל-אביב).

מצ"ב טופס רישום באשראי.

ההרשמה לפי סדר הגעת הטפסים, מספר המקומות מוגבל.

"מפגשים"

מסגרת לימודים שנתית - מפגשים - עקרונות וכלים פסיכודינמיים במפגש הטיפולי

מרכזת: גב' ריבה גור

מטרות הלימודים :

מסגרת לימודים ייחודית אשר נועדה לפתוח צוהר לעולם הנפשי הלא מודע ולאפשר למשתתפים לפתח תובנה מעמיקה של מפגשים טיפוליים מסוגים שונים והתהליכים העומדים בבסיסם. הלימודים מיועדים להקנות למשתתפים כלים חדשים ומעשיים שיסייעו בעבודתם. מסגרת הלימודים כוללת קורסים תיאורטיים ויישומיים, וכן סדנאות התנסויות.

קהל היעד ותנאי קבלה:

רופאים (M.D.), יועצים חינוכיים ואירגוניים, קלינאי תקשורת, מרפאים בעיסוק, אחים, פיזיותרפיסטים, דיאטנים ונציגי מקצועות בריאות נוספים, בעלי תואר ראשון לפחות באחד מהתחומים הנ"ל. על המועמדים להגיש קורות חיים ולעבור ראיון אישי.

הלימודים מתקיימים בימי שני בין השעות 17:00-20:30.

משך הלימודים: שני סמסטרים ובנוסף סדנא בחופשת סמסטר חורף וסדנא בחופשת סמסטר קיץ.
סה"כ 128 שעות אקדמיות.

הלימודים בכל סמסטר יוכרו רק אם התלמיד השתתף ב 75% משעות הלימוד ושילם שכ"ל כנדרש. עם סיום הלימודים יוענק אישור השתתפות.

פירוט הקורסים :

סמסטר א'

הבטים של בריאות נפשית וחולי – פרט ומערכת – נורית בר

הקורס בוחן את הזיקה של סימפטומים קליניים ואבחנות דינמיות – התפתחותיות מגוונות. בין השאר נסקרים האטיולוגיה, המהלך, התמונה הקלינית והטיפול מתוך נקודת מבט אינטגרטיבית, המשלבת את הפן הקליני עם הפן ההתפתחותי. הקורס יעסוק במגוון הפרעות בהן הפרעות חרדה, הפרעות דיסוציאטיביות, מחלות אפקטיביות, פסיכוזות והפרעות אישיות. בנוסף, יידונו סוגיות של פתולוגיה בארגונים, והיבטים של חיבור בין מחלות הפרט והמערכת.

מושגי מפתח במפגש הבינאישי – ריבה גור

הקורס עוסק בהעמקת ההבנה של היבטים פסיכודינמיים בתיאוריה ובטכניקה. במהלך הקורס ייבחנו מושגי מפתח במפגש הבינאישי כגון: המסגרת הטיפולית וגבולותיה, החוזה הטיפולי, העברה והעברה נגדית. הקורס מדגיש הבטים מעשיים ומיועד להרחיב את הכלים השונים העומדים לרשות המשתתפים בו. הקורס מעודד שיחה ודיון פתוח תוך שהמשתתפים מביאים מקרים מתוך עבודתם בטיפול, ביעוץ ובהדרכה ואלה נבחנים בראי המושגים והכלים הנלמדים.

סמסטר ב'

גורמים מחוללי שינוי בקשר טיפולי – רותי קורמן

בקורס זה יבחנו תהליכים עיקריים המחוללים שינוי במפגש טיפולי. הקורס מתבסס על שילוב זוויות ראייה של תיאוריות עיקריות שעיצבו לאורך השנים את שדה החשיבה הפסיכואנליטי ובכלל זה היסודות שהונחו ע"י פרויד, תיאוריות יחסי אובייקט (בעיקר קליין וויניקוט) ופסיכולוגית העצמי (קוהוט). במהלך הקורס נבחן כיצד מתייחסות העמדות השונות ליחסי המטפל עם המטופל ומהם הכלים שהן מציעות המסייעים לשינוי ולריפוי. יידונו מושגים כגון: הכלה, החזקה, פירוש ועוד. הדיון יתבסס על חומר תיאורטי לצד דוגמאות שיביאו המשתתפים והמרצה.

הקשבה טיפולית – מתיאוריה למעשה – ד"ר ירי גביעון

קורס שמטרתו פיתוח מיומנויות הקשבה ורגישות למימדים הפסיכודינמיים שנלמדו בקורסים הקודמים. במהלך הקורס יביאו המשתתפים דילמות וסוגיות מעבודתם ואלה ינותחו בהתאם למושגים המרכזיים. מטרת הקורס היא ליצור אינטגרציה בין החלקים התיאורטיים והמעשיים ולספק כלים ליישום החשיבה הפסיכודינמית בעבודה היומיומית.

במהלך חופשות הסמסטר תתקיימנה שתי סדנאות מרוכזות חווייתיות ותיאורטיות כאחד. פירוט תכני סדנאות יימסר בהמשך

סגל המורים והמדריכים:

גב' צ'לה בניה, גב' נורית בר, גב' ריבה גור, ד"ר ירי גביעון, מר אורי לוין, ד"ר לוסיאן לאור טצה, גב' רותי קורמן.

*התכנית שומרת לעצמה זכות לשינויים בלי למסור על כך הודעות אישיות.

סדרי הרשמה:

את טופס ההרשמה ניתן לקבל במזכירות התכנית לפסיכותרפיה ובאתר:

[http:// www.medicine.tau.ac.il/psychotherapy](http://www.medicine.tau.ac.il/psychotherapy)

יש למלא את טופס ההרשמה במלואו, לצרף צילומי תעודות על השכלה, תמונת דרכון ודמי רישום על סך 250 ₪ **באשראי או בהמחאה לפקודת אוניברסיטת תל אביב** (דמי הרישום לא יוחזרו). יש לבקש מהממליצים להעביר את ההמלצות ישירות למזכירות התכנית לפסיכותרפיה. את טופס הרישום עם המסמכים הנלווים יש להגיש עד 10/07/2019.

מועמדים העומדים בתנאי קבלה יוזמנו לראיון אישי. הודעות הקבלה תשלחנה במהלך חודשים יוני-יולי.

שכר לימוד ותנאי תשלום:

שכ"ל לשנה"ל תש"ף 2019/20 הינו **4,000 ₪** כולל דמי רישום. למתקבלים, דמי הרישום מהווים חלק משכר הלימוד. התשלום הנו עבור כל שנת הלימודים ויש להסדירו עד ה- 10/09/2019. ניתן לחלקו עד 5 תשלומים באשראי או ב 5 המחאות לפקודת אוניברסיטת ת"א.

תלמיד, אשר שילם שכ"ל שנתי כנדרש והודיע על הפסקת לימודיו עד שישה שבועות מפתחת שנה"ל, יוכל לקבל החזר שכ"ל, למעט 50% משכ"ל של סמסטר א'.

*לאחר תהליך הקבלה, הסדרת תשלום היא תנאי להצטרפות כתלמיד/ה בתכנית.

לוח שנה"ל תש"פ 2019/2020

מפגשים

28/10/2019	ב'	יום	יום ראשון ללימודים וערב פתיחת שנה
15/11/2019	ו'	יום	יום העיון של קרן טסטין ביום שישי, ה-15.11.19.
30/12/2019	ב'	יום	חופשת חנוכה ליבה
27/01/2020	ב'	יום	היום האחרון לסמסטר א'
	ב'	יום	סדנא מרוכזת בת יומיים-טרם נקבעו מועדים בין השעות 17:00-20:30
09/03/2020	ב'	יום	יום ראשון לסמסטר ב'
05/04-17/04/20		יום	חופשת פסח
20/04/2020	ב'	יום	היום הראשון ללימודים אחרי פסח
15/06/2020	ב'	יום	היום האחרון ללימודים וערב סיום
			סדנא מרוכזת בת יומיים-טרם נקבעו מועדים בין השעות 17:00-20:30

מערכת שעות מפגשים 2019/2020

יום שני

20:30-19:00	18:30-17:00	
מושגי מפתח במפגש הבינאישי	הבטים של בריאות וחולי – פרט ומערכת	סמסטר א'
ריבה גור	ד"ר נורית בר	
הקשבה טיפולית – מתיאוריה למעשה	גורמים מחוללי שינוי בקשר טיפולי	סמסטר ב'
ד"ר ירי גביעון	רותי קורמן	

הנספחים:

הנחיות לכתיבת סיכום טיפול ועבודת הגמר עמ' 135-140

רשימת המדריכים האישיים עמ' 141-143

רשימת המורים והמדריכים הקבוצתיים עמ' 144-145

כללי התנהגות אתית עמ' 146-154

* * * * *

הנחיות לכתיבת סיכום טיפול

מרכזת ההדרכה – חגית צאן

על הסיכום להיכתב תוך הסוואת פרטים מזיהוי של המטופל/ת

<u>שנה א':</u> לקראת תום שנת הלימודים הראשונה על התלמיד להגיש סיכום טיפול כתוב למדריך האישי שלו. המדריך יאשר למזכירות את קבלת העבודה. את האישור להגשת העבודה למדריך, יש להגיש עד למועד הרישום לשנה"ל העוקבת. התוכן: ההליך: הערכה: * הגשת סיכום טיפול הנה תנאי מעבר לשנת הלימודים הבאה.	שנה א': לקראת תום שנת הלימודים הראשונה על התלמיד להגיש סיכום טיפול כתוב למדריך האישי שלו. המדריך יאשר למזכירות את קבלת העבודה. את האישור להגשת העבודה למדריך, יש להגיש עד למועד הרישום לשנה"ל העוקבת. התוכן: ההליך: הערכה: * הגשת סכום טיפול הנה תנאי מעבר לשנת הלימודים הבאה. ** סיכומי טיפול יעברו גריסה לאחר הקריאה באחריות המדריך הקורא.
בדומה לסכום הטיפול של שנה ראשונה, עם הרחבה תיאורטית של רעיון או מושג שעולה מתוך העבודה הטיפולית, והדגמה כיצד בא לידי ביטוי בעבודת הטיפול וההדרכה. ההליך: הערכה: * הגשת סכום טיפול הנה תנאי מעבר לשנת הלימודים הבאה. ** סיכומי טיפול יעברו גריסה לאחר הקריאה באחריות המדריך הקורא.	בדומה לסכום הטיפול של שנה ראשונה, עם הרחבה תיאורטית של רעיון או מושג שעולה מתוך העבודה הטיפולית, והדגמה כיצד בא לידי ביטוי בעבודת הטיפול וההדרכה. ההליך: הערכה: * הגשת סכום טיפול הנה תנאי מעבר לשנת הלימודים הבאה. ** סיכומי טיפול יעברו גריסה לאחר הקריאה באחריות המדריך הקורא.
במידה והתלמיד ירצה, ניתן לבחור מהרעיונות שעולים מהסכום נושא להרחבה לעבודת גמר. המדריך והמונדרך יוכלו לגבש רעיון להצעה לעבודה, מחשבה על מנחה מתאים לנושא וצעדי המשך נוספים להתחלת כתיבה. ניתן לפנות גם לכל אחד מחברי וועדת עבודות גמר לקבלת עזרה בקישור למנחה לעבודה.	במידה והתלמיד ירצה, ניתן לבחור מהרעיונות שעולים מהסכום נושא להרחבה לעבודת גמר. המדריך והמונדרך יוכלו לגבש רעיון להצעה לעבודה, מחשבה על מנחה מתאים לנושא וצעדי המשך נוספים להתחלת כתיבה. ניתן לפנות גם לכל אחד מחברי וועדת עבודות גמר לקבלת עזרה בקישור למנחה לעבודה.

הנחיות לכתיבת עבודת גמר

יו"ר ועדת עבודות גמר – ד"ר חגי מעוז

כתיבה והגשה של עבודת גמר, על פי התקנות, מהווה חלק מהדרישות האקדמיות מהלומדים ותנאי הכרחי לקבלת תעודת בוגר התכנית לפסיכותרפיה.

מטרתה של כתיבת העבודה היא לעשות אינטגרציה בין החומרים התיאורטיים שנלמדו במהלך הלימודים בתכנית לבין העבודה הקלינית שנעשתה על ידי הכותב ובהתייחסות גם לתהליך ההדרכה שליווה את העבודה הקלינית. העבודה יכולה להיבנות מתיאור מקרה טיפולי אל עבר התיאוריה/ות שמסבירה/ות את מהלכו או להעמיד במרכזה מושג תיאורטי מסויים אותו ידגים הכותב דרך מספר ויזיטות קליניות מעבודתו.

כל שימוש בדוגמאות קליניות מחייב הסוואה קפדנית של פרטי המטופלים, באופן שלא יאפשר את זהויותם, על פי כללי השמירה על סודיות רפואית.

הכותבים רשאים ואף מוזמנים להעשיר את העבודה דרך חומרים נוספים מתחומי עניין נוספים שלהם, אולם אלו בגדר תוספות והרחבות לעבודה המבוססת על פסיכותרפיה פסיכואנליטית.

לא ניתן להגיש עבודה שהוגשה במסגרת לימודית אחרת.

כשלב מקדים לכתיבת העבודה, על התלמיד להגיש הצעה בת כמה שורות לאחראית על עבודות הגמר ולקבל את אישורה. ההצעה תוגש במייל או בפקס ותכלול התייחסות קצרה לסוגיה המרכזית שעליה רוצה הכותב לכתוב, התייחסות לתיאוריות ולתיאורטיקנים שעליהם תתבסס הכתיבה וכמה מילים על הדוגמא הקלינית שתלווה את הסוגיה.

ניתן להגיש את העבודה לאחר סיום כל חובות הלמידה וההדרכה, לרבות הגשת סכומי טיפול. הצעת העבודה תוגש עד לתחילת שנת הלימודים העוקבת של הכותב (מסיימי שנה ג'), והעבודה תוגש לכל המאוחר עד לסוף חודש אפריל של שנת הלימודים העוקבת. הגשה במועדים אלה אינה כרוכה בתשלום. הגשה במועד מאוחר יותר של ההצעה והעבודה תחויב בתשלום נוסף. ככלל, ניתן להגיש עבודת גמר לא יאוחר משבע שנים מיום תחילת הלימודים בתכנית. במידה וישנה חריגה מטווח זה, על התלמיד לפנות לוועדת חריגים.

לאחר אישורה של ההצעה יבחר הכותב מנחה לכתיבה. סיוע במציאת מנחה ניתן לקבל על ידי חברי וועדת עבודות הגמר. כל אנשי הסגל בתכנית מוסמכים להנחות את הכתיבה. בקשות חריגות למנחים מבחוץ יועלו לאישור הוועדה. הכותב חייב לקבל את אישורה של הוועדה למנחה שנבחר.

לכותב ולמנחה העבודה מוקצות עשר שעות הנחייה. התנהלות ההנחיה תקבע בין השניים.

היקף הכתיבה הינו בין עשרים לשלושים עמודים מודפסים וביניהם עמוד שער בעברית ואנגלית, תקציר ורשימה ביבליוגרפית (פורמט מדויק ניתן לראות בידיעון התכנית (עמוד 140)).

לאחר שהמנחה יאשר את העבודה, ישלח הכותב עותק מוצפן למזכירות החוג. יו"ר ועדת עבודות הגמר תעביר את העבודה לקריאה של שני קוראים מצוות עבודות הגמר ובשילוב קוראים חיצוניים, בהתאם לשיקולי הוועדה.

הוועדה תשתדל להתאים את קוראי העבודה לנושא ולגישה בה נכתבה העבודה.

ציון העבודה יהיה עובר או נכשל.

משוב על העבודה יועבר לתלמיד על ידי קוראי העבודה בפגישה אישית.

דיווח בכתב על המשוב יועבר על ידי הקוראים לכותב העבודה, למנחה ולמזכירות.

על הכתיבה והפרסום של העבודה יחולו כל ההגבלות הנובעות מחובת שמירת הסודיות הרפואית.

בעקבות פרסומים של עבודות גמר כמאמר או כהרצאה, ברצוננו להבהיר שכל פרסום של עבודה או חלקים ממנה, בעל פה או בכתב, מחייב את ציון שמה של התכנית לפסיכותרפיה, שם המנחה ואת היות העבודה חלק מדרישות הלימודים בתכנית.

דוגמת הכותר של סיכום טיפול

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
ביה"ס ללימודי המשך ברפואה
התכנית לפסיכותרפיה

סיכום טיפול
(לשנים א' – ב')

מוגש ע"י: שם פרטי + משפחה
מס' הטלפון

תלמיד/ת שנה:

מדריך/ה: שם פרטי + משפחה

תאריך: חודש, שנה

דוגמת הכותר והשער של עבודת גמר. הדוגמא באנגלית בעמוד הבא

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
ביה"ס ללימודי המשך ברפואה
התכנית לפסיכותרפיה

נושא העבודה באותיות מודגשות

מוגש כעבודת גמר לקבלת
תעודה בפסיכותרפיה

ע"י: (שם הכותב)

מנחה העבודה: (שם המנחה)

תאריך: חודש, שנה

דוגמת הכותר והשער של עבודת גמר מהצד האנגלי

Tel Aviv University
Sackler Faculty of Medicine
School of Continuing Medical Education
Program of Psychotherapy

Title (Capital letters)

Presented in partial fulfillment of the requirements for a
Diploma in Psychotherapy

Submitted by: (Name of the Author)

Supervised by: (Name of Supervisor)

Date: Month, Year

רשימת מדריכים אישיים בשנה"ל תש"פ 2019/2020

* כולם מדריכים במבוגרים, אלו שיש לידם ☺ מדריכים גם בילדים.

תואר	שם מלא	הדרכת ילדים	עיר
ד"ר	אביב אלכס		תל אביב-יפו
גב'	אהרונסון כהן נילי	☺	תל אביב-יפו
ד"ר	אולמן חנה		רחובות
גב'	אוריין חנה		רמת גן
מר	אידן אלדד	☺	ירושלים
גב'	אייזן צביה	☺	הרצליה
גב'	אלבק ארנה		תל אביב-יפו
מר	אמיתי אשר		רמת השרון
גב'	אפלבאום פלד טליה		תל אביב-יפו
גב'	אשר סילביה	☺	תל אביב-יפו
גב'	בהט דפנה	☺	תל אביב-יפו
גב'	בן אמו איזבל	☺	הרצליה
גב'	בניטה רחל		תל אביב-יפו
גב'	בנקיר עירית	☺	רמת השרון
גב'	בר נוף לילי		רעננה
ד"ר	ברגשטיין משה		רמת השרון
גב'	ברוך חוה		תל אביב-יפו
גב'	ברנע דורית		תל אביב-יפו
גב'	ברנע תמר		הרצליה
גב'	ברקן אהובה		תל אביב-יפו
גב'	גולדשטיין שרה		תל אביב-יפו
ד"ר	גרנק מישל		רשפון
גב'	דינור אסתר	☺	כפר סבא
גב'	דרור-שיבר תמי		תל אביב-יפו
גב'	וייס וונדי		תל אביב-יפו
גב'	וינטראוב אלישבע	☺	חיפה
גב'	וקשטיין חנה		ראשון לציון
גב'	זופניק מונה	☺	גבעתיים
ד"ר	זינגר מאזאס ליליאנה		כפר סבא
גב'	זכרין רות		תל אביב-יפו
גב'	זלינגר מיכל	☺	הרצליה
מר	זקס חגי		כוכב יאיר
גב'	חזן ניצה		גבעתיים
גב'	חזקיהו יעל	☺	תל אביב-יפו
גב'	חסון כץ אורלי		תל אביב-יפו
גב'	טופילסקי דיאנה		תל אביב-יפו
גב'	טורקניץ ידידה	☺	תל אביב-יפו
גב'	טלר אירית		תל אביב-יפו

רשימת מדריכים אישיים בשנה"ל תש"פ 2019/2020 - המשך
 *כולם מדריכים במבוגרים, אלו שיש לידם ☺ מדריכים גם בילדים.

תואר	שם מלא	הדרכת ילדים	עיר
גב'	טלרנט ענת	☺	תל אביב-יפו
גב'	טפר מיכל		הרצליה
ד"ר	טריאסט יוסף		תל אביב-יפו
גב'	טריף יעקובה	☺	תל אביב-יפו
גב'	יופה-ינקלוביץ נאוה	☺	מודיעין
גב'	ירון-מלמד לילי		קרית-אוונו
גב'	לביא נורית		תל אביב-יפו
ד"ר	לוי דניאל		ראשון לציון
גב'	לולב דורון		עין החורש
ד"ר	לזר רינה		תל אביב-יפו
מר	ליכטמאייר מרכוס		מבשרת ציון
גב'	לרמן שוורצמן איריס	☺	הרצליה
גב'	מאיר טפרברג יעל		קיסריה
גב'	מוהבן אגסי ליאורה		אבן יהודה
גב'	מילר איריס	☺	צופית
מר	מילר יואל	☺	כפר סבא
גב'	מילר נעמי	☺	כפר סבא
ד"ר	מן גבריאלה		כפר שמריהו
מר	מסצ'יאני אלברטו	☺	רמת השרון
מר	נח אורי		תל אביב
גב'	ניר עדית		ירושלים
גב'	סובול יהודית	☺	תל אביב-יפו
גב'	סמואל יעל		רעננה
גב'	ספורטא ריבה	☺	רמת גן
ד"ר	עפר גילה		תל אביב-יפו
גב'	ערן דפנה		הרצליה
גב'	פטרן מיקי		רשפון
גב'	פרגו גופר רוני	☺	רעננה
גב'	פרוני אמיליה	☺	ירושלים/תל אביב
גב'	פרץ-צדוק יפה	☺	תל אביב-יפו
גב'	צאן חגית		יהוד
גב'	צדוק טסה	☺	תל אביב-יפו
ד"ר	קבילי דורית	☺	הרצליה
גב'	קולקר שרה		תל אביב-יפו
גב'	קורמן רות		תל אביב-יפו
מר	קיטרון דוד		תל אביב-יפו
גב'	קלע רחל	☺	רמות השבים
גב'	קפלינסקי מרגלית		תל אביב-יפו
גב'	קריגר חיה	☺	ראשון לציון

רשימת מדריכים אישיים בשנה"ל תש"פ 2019/2020 - המשך

* כולם מדריכים במבוגרים, אלו שיש לידם ☺ מדריכים גם בילדים.

שילת		רב הון רינת	גב'
תל אביב-יפו		רוז ג'רמי	מר
כפר סבא	☺	רוזנבאום שרה	גב'
תל אביב-יפו		רוט מירב	ד"ר
תל אביב-יפו		רז-שילוח חמוטל	גב'
כרמי יוסף		ריינשרייבר חנה	גב'
תל אביב-יפו		שוורץ חוה	ד"ר
גבעתיים	☺	שונברגר רובי	מר
הרצליה		שור אורנה	גב'
סביון		שור נילי	גב'
תל אביב-יפו	☐	שושני מיכאל	ד"ר
ירושלים		שטוקמן דליה	גב'
רמת השרון		שטראוס רונה	גב'
קדימה		שטרסבורג שרון	גב'
תל אביב-יפו		שכטר מירה	גב'
הוד השרון		שלגי בעז	ד"ר
רמת השרון		שפירא-ברמן עפרית	ד"ר
תל אביב-יפו		תודר-גולדין מיקי	גב'
תל אביב-יפו		תימור אלונה	גב'
כפר סבא	☺	תמרקין רחל	גב'

רשימת המורים המלמדים בשנה"ל תש"פ 2019/2020

גב' אלבק אורנה	גב' הלוי סנדרה
ד"ר אמיר אילן	גב' המאירי ולדרסקי עירית
ד"ר אמיר דנה	ד"ר הררי חגי
גב' אשוח סמדר	גב' וקשטיין חנה
גב' אשל עפרה	ד"ר זיו-ביימן שרון
ד"ר באט רוני	ד"ר זיו אפי
גב' בדנס נגה	גב' זכרין רות
גב' בודור-ריש סיגלית	גב' חזן ניצה
גב' בור עדנה	גב' חנין יעל
ד"ר ביינארט שלמה	גב' חסון-כץ אורלי
פרופ' בלס רחל	פרופ' טאובר צבי
ד"ר בן אמו איזבל	גב' טלרנט ענת
ד"ר בן ארי-סמירה קרין	גב' טפר מיכל
גב' בניה צילה	ד"ר טצה-לאור לוסיאן
מר בקר אבי	ד"ר טרבס אילן
גב' בר נורית	גב' טריאסט יהודית
גב' בר נעמי	ד"ר טריאסט יוסי
ד"ר ברגשטיין משה	גב' טריף יעקבה
ד"ר ברושי יואב	ד"ר ידלין-גדות שלומית
ד"ר ברמן אבי	גב' יופה נאווה
פרופ' ברמן עמנואל	ד"ר כהן פריד עפרה
גב' ברנע דורית	גב' כספי נאירה
גב' ברק-מלמד עידית	ד"ר לאור אילנה
גב' ברקן אהובה	ד"ר לב גדעון
ד"ר גביעון ירי	גב' לובלינסקי אירית
גב' גבריאלי-רחבי איריס	ד"ר לוי דני
מר גולדיוק הוגו	ד"ר לזר רינה
גב' גולדשמידט-היימן אילנה	ד"ר לנדאו גילה
גב' גור ריבה	מר לנדאו משה
גב' גוריון מיכל	מר מילר יואל
גב' גמפל גלית	ד"ר מן גבי
פרופ' גמפל יולנדה	מר מסצ'יאני בטו
מר דורבן יהושע (שוקי)	גב' מצנר רבקה
ד"ר דיאמנט אילן	גב' נוה אורית
גב' דיטרוי אנקה	ד"ר נוסקביץ' אבי
גב' דינור אסתי	גב' ניר עדית
גב' הבר-מושיב שלומית	גב' סגל רות
גב' הדרי אורנה	ד"ר סלאבין ג'ונתן
מר הדרי גדעון	ד"ר סלאבין מל
גב' הירש-נפחן מלכה	גב' ערן דפנה

רשימת המורים המלמדים בשנה"ל תש"פ 2019/2020 - המשך

ד"ר	פולק תמי
גב'	פטרן מיקי
ד"ר	פכלר עמית
ד"ר	פלדמן אליהו
גב'	פלדפוגל דורה
מר	פרגו-גופר עמי
גב'	צאן חגית
גב'	צדוק טסה
מר	קולקה רענן
גב'	קורמן רותי
גב'	קינן נעמה
גב'	קפלינסקי מרגי
גב'	רב-הון רינת
ד"ר	רוט מירב
גב'	רז-שילוח חמוטל
גב'	רחמני מיקי
גב'	שביט נעמי
גב'	שומן ענת
מר	שונברגר רובי
ד"ר	שור הנרי
גב'	שור נילי
גב'	שושני אורלי
ד"ר	שטרית-וטין ויזאן
ד"ר	שטרית שרון
גב'	שטרסבורג שרון
ד"ר	שלגי בעז
מר	שלוש ממי (מאיר)
גב'	שלקס אלינה
גב'	תימור אלונה
גב'	תמיר-אורון טלי

כללי התנהגות אתית

לסגל ולתלמידי התכנית לפסיכותרפיה

הקדמה

למה אתיקה בתכנית לפסיכותרפיה

תהליך הלימוד וההכשרה בפסיכותרפיה מיועד להקנות רמה מקצועית טובה בעזרה למטופל והבנה לתהליכים הנפשיים המתרחשים בטיפול ובהדרכה. אתיקה וכלליה הנם חלק בלתי נפרד מתהליך זה.

האתיקה – תורת המידות הטובות, הנה מקצוע פילוסופי, הדן בבעיות ובשיפוטיות מוסריים, תוך התייחסות למעטפת החברתית. כללי האתיקה מספקים מערכת ערכים וכללי התנהגות המנחים אנשי מקצוע בכלל ופסיכותרפיסטים, במקרה שלנו בפרט, בעבודתם המקצועית. הם מכילים עקרונות, כללים ואמות מידה ייחודיים, אליהם ניתן ויש לשאוף להגיע.

בשנים האחרונות התפתחה מודעות נרחבת לחשיבותו של המרכיב האתי בקשר הטיפולי, כאשר בבסיסו כבוד האדם. מכאן גם חשיבותו בתהליך הלימוד וההדרכה של פסיכותרפיה. הסיטואציה האינטימית בטיפול הפסיכותרפויטי ובהוראתו עלולה ליצור מצבים מורכבים הקשורים במהותם לדילמות אתיות. כך גם בתהליך הלימוד וההדרכה בפסיכותרפיה. נזכיר כמה מהשטחים, בהן יכולות להופיע בעיות אלו במודע או שלא מודע: העברה והעברה נגדית, הזדהות השלכתית, תהליכים מקבילים בטיפול והדרכה, גרסיה, שיפוט לקוי, אינטנסיביות יתר בקשר הטיפולי ומצבים של נאמנויות כפולות של חברי הסגל והתלמידים בתפקידיהם השונים.

לאור סיטואציות ייחודיות אלו יש צורך בקוד אתי בתכנית לפסיכותרפיה שיתייחס וידגיש אספקטים אתיים הקשורים הן לתהליך הפסיכותרפויטי והן לתהליך הלמידה וההוראה. לקוד ההתנהגות האתית יש תפקיד חשוב בהגברת המודעות לדילמות אתיות בעת העיסוק במקצוע. הקוד אינו עוסק בחוק הגם שקיימת זיקה בין אתיקה וחוק. קוד אתי זה יכול על סגל התכנית והתלמידים(עובדים סוציאליים, רופאים ופסיכולוגים) ויבוא בנוסף לקוד האתי של כל מקצוע המיוצג בתכנית שלנו ולתקנון המשמעת של האוניברסיטה.

תפקידיה של וועדת האתיקה :

1. להגביר ערנות ומודעות לאתיקה אצל התלמידים וחברי סגל ההוראה וההדרכה.
 2. להביא להתייעצות, ליבון ודיון דילמות בתחום האתי.
 3. להפיץ כללי ההתנהגות האתית.
 4. לברר תלונות ספציפיות הנוגעות להפרת כללי האתיקה ע"י התלמידים וחברי הסגל. בתום הבירור תעביר הוועדה מסקנותיה, כולל המלצותיה האופרטיביות, לראש התוכנית.
 5. לעדכן באופן שוטף את כללי ההתנהגות האתית של התוכנית, בעקבות אירועים שעלו לדיון בוועדת האתיקה והניסיון שרכשה הוועדה בעבודתה.
- כללי התנהגות אתית ינחו את עבודת הפסיכותרפויט במסגרת הלימודים וההוראה בתכנית ובעבודתו המקצועית היום יומית.

וועדת האתיקה בתכנית לפסיכותרפיה

א. חברות בוועדת האתיקה

1. וועדת אתיקה תמנה שבעה חברים, נציגי שלושת המקצועות: פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ורופאים.
2. חברי ועדת האתיקה יבחרו על-ידי ועדת ההוראה, באישורו של ראש התכנית.
3. יו"ר הוועדה ייבחר ע"י וועדת אתיקה מבין חבריה.
4. אחת לשנתיים יוחלף אחד מחברי הוועדה.
5. יו"ר הוועדה יתחלף פעם בארבע או שש שנים עפ"י החלטת הוועדה.
6. חברים חדשים יוצעו ע"י חברי וועדת האתיקה ויקבלו את אישורה של וועדת ההוראה.
7. מורים ומדריכים שמעוניינים להיות חברים בוועדה יציעו את עצמם לחבר בוועדת האתיקה או ליו"ר התכנית.

ב. מטרות הוועדה

ועדת האתיקה משמשת כוועדה מייעצת לראש התכנית ולוועדת הוראה בכל הקשור ל:

1. איתור והגברת מודעות לאתיקה, לדילמות אתיות, ולכללי התנהגות אתית.
2. טיפול בתלונות ספציפיות שיוגשו על תלמיד, מורה או מדריך בתכנית

הוועדה ממליצה, ששני התחומים הנ"ל יהיו בטיפול, בהנחה, שהלימוד והעיסוק התיאורטי בצד היישום המעשי מהווים תהליך מפרה ומסייעים בגיבוש דרכי חשיבה ועקרונות לתחום האתיקה.

ג. תפקודה של וועדת האתיקה:

1. הוועדה תעמוד לרשות ראש התכנית, ועדת הוראה, סגל ההוראה וההדרכה, הצוות והתלמידים. מומלץ להפנות אליה שאלות עקרוניות בתחום האתיקה וכן תלונות ספציפיות.
2. תלונות תופנה ליו"ר וועדת האתיקה במכתב סגור וחתום ע"י המתלון דרך מזכירות התכנית ותטופלנה בסודיות מרבית.
3. מגיש התלונה ייתן הסכמה בכתב לכך שתלונתו תובא לידיעת נושא התלונה (הנילון).
4. הוועדה תיידע את הנילון (נושא התלונה) על התלונה שהוגשה נגדו ותאפשר לו להגיב בכתב או בע"פ, לבחירתו, תוך חודש ימים.
5. תלונה אנונימית תובא לדיון ברמה העקרונית בלבד.
6. לאחר בירור ודיון בתלונה תשיב הוועדה בכתב לנילון (נושא התלונה) ולמתלון, תפרט את מסקנותיה והמלצותיה בליווי ההנמקות.
7. מסקנות הוועדה והמלצותיה יוגשו לראש התכנית.
8. ראש התכנית ישיב לוועדת האתיקה על אופן יישום ההמלצות.

שמירת סודיות

1. שמירת סודיות חלה על כל העובדים והלומדים בתכנית לפסיכותרפיה.
2. הסודיות חלה על כל מידע, שמקורו במטופל, במטפל המודרך, במדריך ובעמיתים.
3. בחוזה הטיפול תידון האפשרות שהטיפול יובא להדרכה או להתייעצות עפ"י שיקול דעתו של המטפל.
4. בחוזה ההדרכה תיכלל האפשרות, שמידע אודות הטיפול וההדרכה יוצג בפני הפורום הרלבנטי בתכנית לפסיכותרפיה.
5. חובת סודיות המידע לא תופר, למעט בקרים הבאים:
 - א. עפ"י דרישת החוק.
 - ב. כאשר המחויב בשמירת סודיות המידע נתבע בהליך משפטי אזרחי, פלילי, משמעתי או אתי, הקשור לטיפול או להדרכה.
6. ניתן כתב ויתור על חובת שמירת הסודיות על ידי המטופל או אפטרופסו. יש לוודא שלא הופעל לחץ למתן כתב הויתור, ושהמטופל מודע לתוצאות האפשריות ממתן או אי מתן מידע. כמו כן, יש לציין, כי הויתור ניתן לאדם מסוים / או למטרה מסוימת.
7. כאשר מספר אנשים שותפים לסיטואציה הטיפולית והלימודית, הויתור צריך להינתן ע"י כל אחד מהמשתתפים.
8. בהדרכה ובהוראה חייבים לנקוט צעדים נאותים על מנת להסוות באופן מוחלט את זהות המטופל.
9. בדיונים הנוגעים לתלמיד התכנית יש להימנע מדיונים פומביים לא הכרחיים.
10. יש לשים לב בדיונים לקשיים הנובעים מקשרים כפולים.
11. בפרסום חומר מטיפול ומהדרכה, במאמר או בהרצאה, אין לחשוף מידע מזהה שעשוי לזהות את מטופל אלא א"כ התקבל אישור מפורש מהמטופל. במידה ומוצג חומר שאין בו מידע מזהה, ללא קבלת אישורו של המטופל, יש להקפיד הקפדה מרובה על כך שלא יהיה בו כל חומר מזהה שהוא (ביוגרפי, נסיבתי וכו').

מקצועיות ויושר

חברי התכנית לפסיכותרפיה, מורים, מדריכים ותלמידים:

- א. יתחייבו לשמור על כבוד מקצועם ומקצוע הפסיכותרפיה. עליהם לשקוד על התפתחות מקצועית מתמדת ולהרחיב את מיומנותם המקצועית בידע עכשווי ורלוונטי באופן קבוע. עליהם להכיר במגבלותיהם ולעסוק רק בתחומים ובשיטות בהן הוסמכו. אם יתנסו בשיטות חדשות להם לצורך למידה, יעשה טיפול זה תוך הדרכה.
- ב. יקפידו על הגינות, אמינות ויושר בטיפול, בהוראה ובמחקר, תוך שמירה על כבוד המטופל.
- ג. לא יציגו מידע מטעה על מקצועם, עיסוקם או על אחרים העוסקים בו.
- ד. לא יבצעו שירותים מקצועיים שהינם מעבר להכשרתם וניסיונם ואם הם עדיין בשלב הלמידה לא יטפלו ללא ליווי, הדרכה והכוונה.
- ה. ידייקו בהצגת הכשרתם המקצועית לפי התעודות והאישורים שבידיהם וישתמשו בתואר רק אם הוסמכו לכך.
- ו. ידווחו למטופל, לתלמיד ולעמית על דרכים חלופיות לטיפול בו הם מיומנים, אם יש טיפול חלופי עדיף.
- ז. יפנו לייעוץ מקצועי כאשר המצב או המקרה מצדיק זאת.
- ח. יודיעו לוועדת האתיקה של התכנית לפסיכותרפיה על הפרה, לכאורה, של כללי האתיקה ע"י חבר התכנית, אם במסגרת פעולתו בתכנית או מחוצה לה, - תדון הוועדה לאתיקה בעניינו. באם התלונה נוגעת להפרה שנעשתה מחוץ למסגרת התכנית, יופנה המתלון גם לאיגוד המקצועי אליו שייך הנילון.

אחריות לגבי המטופל

- א. יש להעביר את תוכן החוזה הטיפולי בתחילת התהליך הטיפולי.
- ב. על המטפל להתייחס למטופל בכבוד וביושר, תוך הכרה בערכו העצמי ובכבודו כאדם ולהתייחס בהבנה ובאמפטיה למחשבותיו, רגשותיו, מעשיו.
- ג. על המטפל לפעול בנאמנות לטובת המטופל ועפ"י שיקול דעת מקצועי בלבד, הנקי מכל שיקולים זרים.
- ד. מטפל מחויב להימנע מכל אפליה שהיא על רקע מין, גזע, דת וכד'.
- ה. על המטפל לעשות את המירב למתן טיפול נאות
- ו. מטפל מחויב להימנע מלנצל לרעה את אמונו ותלותו של המטפל בו. וכן עליו להימנע מקיום קשרים כפולים אישיים או עסקיים
- ז. המטפל ימסור למטופל מידע ברוח חוק זכויות החולה.
- ח. המטפל יקיים קשר טיפולי כל עוד סביר שהטיפול ייטיב עם המטופל.
- ט. מטפל לא ינטוש ולא יזניח מטופל במהלך הטיפול בלא לקבוע סידורים סבירים להמשך הטיפול, ויעזור לו בקבלת שירותים טיפולים חלופיים, בתיאום עמו.
- י. המטפל עשוי להיות משוחרר מאחריותו אם המטופל הפר את החוזה הטיפולי. במקרה כזה מומלץ להתייעץ עם ועדת אתיקה הן לגבי החוק והן כללי האתיקה של מקצוע המטפל.
- יא. מטפל המעוניין להקליט או להסריט, או לתת לצד שלישי מקצועי אפשרות לצפות בתהליך הטיפולי, יבקש את הסכמת המטופל מראש ובכתב, ויכבד את סירובו, ללא הפעלת לחץ.
- יב. חל איסור מוחלט על קיום קשר מיני עם מטופל/ת בתקופת הטיפול. אין לקיים קשר מיני במשך שלוש שנים לאחר סיום הטיפול בגלל אספקטים של העברה והעברה נגדית. לאחר פסק הזמן יש לשקול את הנסיבות.
- יג. תכובד זכותו של המטופל לקבל החלטות כולל ההחלטה על הפסקת הטיפול. המטפל יסייע למטופל בהבנת משמעות החלטותיו, תוצאותיהן ואחריותו לגביהן. לאחר שהתקבלה ההחלטה יכבד המטפל את רצון המטופל ויסיע ככל יכולתו.

אחריות מורה/מדריך כלפי התלמידים

- א. המורה יתן מידע מדויק וכתוב על החומר הנלמד, על שיטות הלימוד על התעודה או האישור שיקבל בסיום ואפשרויות השימוש בהם. הוא ילמד רק חומר שהוא בתחום מיומנותו.
- ב. על המדריך/מורה המחויבות לדאוג לתנאי הדרכה נאותים
- ג. מתוך מודעות למעמדו רב ההשפעה ימנע המדריך/מורה מלנצל אמונם ותלותם של התלמידים, מתמחים ומודרכים בו.
- ד. בתקופת ההוראה/הדרכה אין לקיים קשרים מיניים בין מדריך/מורה למודרך/תלמיד.
- ה. המדריך/מורה ימנע מניצול המודרך/התלמיד בקשרים עסקיים ומעידוד או יצירת ציפיות שאינן מוצדקות ומעוגנות בקשר המקצועי גרידא.
- ו. על המדריך לדאוג לכך שתהיה הידברות סדירה בינו לבין המודרך. עליו להבהיר הציפיות ממנו וכיצד הוא עומד במטלות שהוטלו עליו ולעודד את המודרך לשתף את המדריך בתגובותיו להדרכה.
- ז. יש לקיים דיוני הערכה על התלמיד במסגרת המצומצמת ההכרחית ולהימנע מקיום דיונים פומביים.
- ח. על המדריך/מורה לתת את דעתו לרמה המקצועית ולהתנהגות האתית של המודרך. עליו להסב את תשומת לבו של המודרך כאשר הוא מפר את חובותיו האתיות, המדריך יביא זאת לידיעת האחראים להכשרה, תוך שהוא מיידע את המודרך על כך.
- ט. אם המטפל המודרך הנו מומחה(מוסמך), המטפל הוא האחראי לטיפול שהוא נותן. אם אינו מוסמך, האחריות המקצועית היא גם של המדריך.

אחריות כלפי העמיתים

מורה/מדריך ותלמיד

- א. יתייחסו זה לזה בכבוד, הגינות ותום לב.
- ב. ישמרו בסוד כל מידע אישי שיגיע לידיעתם במגעים המקצועיים עם העמיתים.
- ג. יכבדו את זכויות עמיתיהם, יודו לעוזרים שלהם במחקר, יצינו בכל פרסום את אלה שתרמו לעבודתם בעשייה וברעיונות וידאגו לפרסום עבודתם בצורה מהימנה ומדויקת, תוך שמירה על כבוד המטופלים.
- ד. ימנעו מלהביע בקורת באזני מטופלים לגבי התערבותם הטיפולית של עמיתים למקצוע. בקורת כזו תעלה רק באפיקים מקצועיים מתאימים.
- ה. באם נודע, כי הפונה בבקשת עזרה מקצועית מטופל בו זמנית ע"י מטפל אחר, יעשה מאמץ לקבל את הסכמת המטופל להידברות בין המטפלים. אם המטופל אינו מסכים, המטפל ישקול את משמעות קבלת המטופל לטיפול, ע"י נסיבות הפנייה.
- ו. אם נודע, כי במצב בריאותו של המועמד ללימודים או של התלמיד בתוכנית, קיים ליקוי העלול למנוע או להגביל את תפקודו ו/או להוות סכנה לבריאות, לשלום או לצרכים חיוניים של הציבור הנתון לטיפולו בתקופת הלימודים ו/או לאחריה, רשאית הוועדה להמליץ בפני ראש התוכנית, כי לא יתקבל ללימודים או יורחק מן התוכנית.

לסיים: ראוי שכללי האתיקה המקובצים כאן יהיו נתונים לבדיקה ולהתחדשות מתמדת בהתאמה להתפתחויות במקצוע הפסיכותרפיה, באתיקה ובחוק הקיימים בישראל. החברים, אליהם הכללים מופנים מוזמנים לשלוח הערותיהם והארותיהם.